

בנק מזרחי טפחות

דוח הדירקטוריון וההנהלה

להלן הקישורים:

הצהרות לגבי גילוי

דוח סקירה של ראי החשבון המבקרים

תמצית דוחות כספיים

ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים לדוח הרבעוני

גילויים פיקוחיים נוספים

דוח סיכונים

תיאור המאפיינים של מכשירי ההון הנכללים בהון הפיקוחי

תוכן העניינים

10	פתח דבר
10	מידע צופה פני עתיד
11	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
11	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק
16	סיכונים עיקריים
16	יעדים ואסטרטגיה עסקית
16	התפתחויות במבנה ההון
17	התפתחויות במקורות המימון
18	התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית
19	התפתחויות משמעותיות בתחום ההון האנושי והמינהל
19	התפתחויות בפריסה הגיאוגרפית הבינלאומית
19	נושאים נוספים
20	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
20	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
20	אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק
21	הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק
23	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים
23	אירועים לאחר תאריך המאזן
23	שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים
24	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר
24	ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר
31	ניתוח ההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
31	נכסים והתחייבויות
36	הון, הלימות הון ומינוף
40	פעילות חוץ מאזנית אחרת
41	מידע כספי לפי מגזרי פעילות
51	חברות מוחזקות עיקריות
52	סקירת הסיכונים
52	התפתחויות בסיכונים ואופן ניהולם
54	הערכת גורמי הסיכון
55	סיכון אשראי
73	סיכון תפעולי
75	סיכון שוק וריבית
78	סיכון נדילות ומימון
79	סיכונים אחרים
79	סיכון ציות ורגולציה
79	סיכון חוצה גבולות
79	סיכון הלבנת הון ומימון טרור
80	סיכון מוניטין
80	סיכון אסטרטגי-עסקי
81	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים
81	מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים
81	בקרות ונהלים

רשימת טבלאות (לוחות) הנכללים במסגרת הדוח התמציתי של הדירקטוריון והנהלה

11	דוח רווח והפסד - סעיפים עיקריים
13	מאזן - סעיפים עיקריים
14	יחסים פיננסיים עיקריים (באחוזים)
21	פרטים על שערי החליפין היציגים ושיעור השינוי בהם
22	השינויים במדדי המניות העיקריים בישראל (באחוזים)
22	השינויים במדדי איגרות החוב העיקריים בישראל (באחוזים)
23	השינויים במדדי המניות העיקריים בעולם (באחוזים)
24	ניתוח התפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת
25	פירוט סך הכנסות המימון לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
25	היתרות הממוצעות של הנכסים המאזניים נושאי הריבית המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים
26	פערי הריבית (ההפרש בין שיעור הכנסות הריבית על הנכסים ובין שיעור הוצאות הריבית על ההתחייבויות) על בסיס יתרות ממוצעות, המיוחסים
26	לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים
26	פירוט התפתחות הוצאות בגין הפסדי אשראי
61	פירוט הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים בקבוצה
28	פירוט העמלות לפי סוגי עמלות עיקריים
29	נתוני Cost-Income Ratio
30	נתוני הרווח והדיבידנד למניה
30	התפתחות תשואת רווחי הקבוצה על ההון, יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון, יחס כיסוי הנזילות יחס המינוף בתום הרבעון
31	התפתחות בסעיפי המאזן העיקריים של קבוצת הבנק
31	נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי בסיסי הצמדה
31	נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
31	פירוט של סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון
32	אשראי והפרשה להפסדי אשראי
33	ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים של קבוצת הבנק
33	התפלגות ניירות הערך של הקבוצה לפי התיקים השונים
34	התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי מגזרי הצמדה
34	התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי סוגי מנפיקים
35	התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה
35	נתונים על התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
35	התפתחות התפלגות פיקדונות הציבור בקבוצה לפי גודל מפקיד
36	הרכב ההון העצמי
37	נתונים על ההון הפיקוחי ונכסי הסיכון המאוחדים
37	התפתחות יחס ההון לרכיבי סיכון בקבוצה
38	התפלגות נכסי סיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי לפי קבוצות חשיפה
38	נכסי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון שוק, סיכון CVA וסיכון תפעולי
39	יחס המינוף של הבנק
40	פרטים בדבר הדיבידנדים שחולקו על ידי הבנק החל משנת 2019
40	התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים המוחזקים בעבור לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שרותי ניהול, תפעול
40	ו/או משמורת
41	תמצית התוצאות הכספיות של מגזרי הפעילות הפיקוחיים
42	תוצאות הפעילות במגזר משקי הבית
44	תוצאות הפעילות במגזר בנקאות פרטית
45	תוצאות הפעילות במגזר עסקים זעירים וקטנים
46	תוצאות הפעילות במגזר עסקים בינוניים
47	תוצאות הפעילות במגזר עסקים גדולים
48	תוצאות הפעילות במגזר גופים מוסדיים
49	תוצאות הפעילות במגזר ניהול פיננסי
50	תוצאות הפעילות בחוץ לארץ
54	מיפוי גורמי הסיכון, פוטנציאל השפעתם על קבוצת הבנק וחברי ההנהלה שמונו כאחראים (Risk Owner) לכל אחד מהם
55	החלוקה הענפית של 6 הלוחים הגדולים בקבוצה

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

56	אשראי למטרת עסקאות הוניות
56	אשראי לחברות ממונפות
56	תמצית נתוני סיכון האשראי הבעייתי הכולל ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי
56	מדדי סיכון עיקריים הנוגעים לאיכות אשראי
57	נתונים עדכניים בדבר פעילות הבנק לסייע ללקוחות על רקע משבר הקורונה
58	ניתוח התנועה ביתרת חובות פגומים וחובות פגומים בארגון מחדש
59	ניתוח התנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי
59	מדדי סיכון עיקריים הנוגעים להפרשה להפסדי אשראי
60	פרטים על סיכון אשראי לאנשים פרטיים - יתרות ומאפייני סיכון שונים
61	פילוח לפי גודל חבות הלווה
61	התפלגות אשראי מאזני לפי גובה ההכנסה הקבועה בחשבון
61	התפלגות אשראי מאזני לפי התקופה הנותרת לפירעון
61	פרטים על סיכון אשראי בעייתי לאנשים פרטיים לפני הפרשה להפסדי אשראי
62	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי לאנשים פרטיים
63	פרטים על סיכון אשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי סוג ביטחון הנדל"ן
64	פרטים על סיכון האשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי מצב הנכס
64	פרטים נוספים על סיכון האשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי מאפייני סיכון בהלוואה
65	סיכון אשראי לפי ענפי משק
68	חשיפה למדינות זרות
69	נתוני חשיפת הבנק למוסדות פיננסיים זרים
71	היקפי מתן המשכנתאות במגזר משקי הבית
71	פרטים בדבר מאפייני סיכון שונים בתיק ההלוואות לדיור
73	פרטים על הפרשה להפסדי אשראי של הלוואות לדיור שבגינן נעשתה הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי עומק פיגור
75	ערך ה-VAR של קבוצת הבנק
75	השפעת תזוזה מקבילה של העקום ב-2% על השווי הכלכלי של התיק הבנקאי במונחי EVE
76	שווי הווגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו
76	השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי הווגן נטו מותאם של הבנק וחברות מאוחדות שלו
77	ניתוח רגישות הון קבוצת הבנק לשינויים בשערי חליפין עיקריים ובמדד המחירים לצרכן.

דוח תמציתי של הדירקטוריון והנהלה לדוחות הכספיים ליום 30 בספטמבר 2021

פתח דבר

בישיבת הדירקטוריון של בנק מזרחי טפחות בע"מ שהתקיימה ביום 15 בנובמבר 2021 (י"א בכסלו התשפ"ב), הוחלט לאשר ולפרסם את דוח הדירקטוריון והנהלה, דוח סיכונים וגילויים פיקוחיים נוספים ואת תמצית הדוחות הכספיים המאוחדים של בנק מזרחי טפחות בע"מ והחברות המאוחדות שלו ליום 30 בספטמבר 2021.

דוח הדירקטוריון והנהלה, דוח סיכונים וגילויים פיקוחיים נוספים של הבנק ערוכים בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו. תמצית הדוחות הכספיים ערוכה בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים והנחיותיו.

בעיקר הנושאים, הוראות הפיקוח על הבנקים כאמור מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית (ראה גם ביאור 1 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2020 וביאור 1 לתמצית דוחות כספיים אלה).

בהתאם למבנה הדוחות שנקבע על ידי הפיקוח על הבנקים, נכלל מידע נלווה נוסף לדוחות הכספיים באתר האינטרנט של הבנק:

www.mizrachi-tefahot.co.il << אודות הבנק >> קשרי משקיעים >> מידע כספי

מידע נלווה נוסף זה כולל:

- דוח סיכונים מפורט בהתאם לדרישות הגילוי של הנדבך השלישי של באזל ובהתאם להמלצות נוספות של הועדה ליציבות פיננסית (ה-FSB).
- פרטים על מכשירי ההון שהנפיק הבנק.
- קובץ של הדוחות הכספיים בפורמט XBRL.

בהתאם לתקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמת נגישות לשירות), תשע"ג-2013 כולל האתר גם דוחות מונגשים.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הדירקטוריון והנהלה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968 (להלן: "החוק").

תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים גיאוגרפיים, שינויי חקיקה ורגולציה ושינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינוי בתוכניות העסקיות.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות" וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "תוכנית", "יעדים", "רצון", "צריך", "יכול", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהם מבוססים על הערכות הבנק הנוכחיות לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללות בין היתר: תחזיות להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מאקרו כלכליים וגיאוגרפיים; צפי לשינויים ולהתפתחויות בשוקי המטבע ובשוקי ההון; תחזיות הקשורות בגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים; תחזיות לשינויים באיתנות הפיננסית של לווים, להעדפות הציבור, לשינויים בחקיקה ובהוראות של רשויות פיקוחיות, להתנהגות המתחרים, למצבו התדמיתי של הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולהתפתחויות בנושאי הון אנושי.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם ועל תחזיות והערכות לעתיד בנושאים שונים, כאמור לעיל, באופן שקיימת אפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו כלל או בחלקם.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

פרק זה מתאר התפתחויות משמעותיות בקבוצת הבנק ותחומי פעילותה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021, בביצועים, בסיכונים אליהם חשופה הקבוצה, וכן ביעדים ובאסטרטגיה. ככל הנדרש, יש לעיין בפרק זה ביחד עם פרק סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה שנכלל בדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים לשנת 2020.

ביום 30 בספטמבר 2020 הושלמה העסקה בין בעלי השליטה בבנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "בנק אגוד") לבין בנק מזרחי טפחות, בה נרכשו מניות בנק אגוד, והחל ממועד זה מחזיק הבנק במלוא הון המניות של בנק אגוד, ובכך מתקיימת שליטה של הבנק בבנק אגוד. בהתאם, כוללים דוח רווח והפסד, לתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ולרבעון הרביעי של שנת 2020, והמאזן המאוחד של הבנק החל מיום 30 בספטמבר 2020, את הדוחות הכספיים של בנק אגוד.

יתרת זכות נטו שנוצרה במועד הרכישה בגין הסכום בו עלה השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות של בנק אגוד על התמורה שהועברה, בניכוי הוצאה חזויה לפרישת עובדים, הסתכמה בכ-1.2 מיליארדי שקלים חדשים, הנרשמים כהכנסה אשר נפרסת בדוח רווח והפסד על פני תקופה של 5 שנים ממועד הרכישה.

לפרטים נוספים ראה ביאור 35 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2020.

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים של קבוצת הבנק

2021			2020			
רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון
במיליוני שקלים חדשים						
2,001	2,035	1,691	1,686	1,464	1,323	1,347
63	66	189	27	54	76	64
551	544	543	557	407	399	529
2,615	2,645	2,423	2,270	1,925	1,798	1,940
(36)	(240)	13	118	317	270	345
1,339	1,333	1,341	1,335	977	950	1,017
863	843	870	785	619	596	644
1,312	1,552	1,069	817	631	578	578
442	540	358	285	222	196	200
845	988	676	506	387	360	357

דוח רווח והפסד - סעיפים עיקריים

הכנסות ריבית, נטו

הכנסות מימון שאינן מריבית

עמלות והכנסות אחרות

סך ההכנסות

הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי

הוצאות תפעוליות ואחרות

מזה: משכורות והוצאות נלוות

רווח לפני מיסים

הפרשה למיסים על הרווח

רווח נקי⁽¹⁾

תשעה חודשים			שנת
2021		2020	
במיליוני שקלים חדשים			
5,727	4,134	5,820	
318	194	221	
1,638	1,335	1,892	
7,683	5,663	7,933	
(263)	932	1,050	
4,013	2,944	4,279	
2,576	1,859	2,644	
3,933	1,787	2,604	
1,340	618	903	
2,509	1,104	1,610	

דוח רווח והפסד - סעיפים עיקריים

הכנסות ריבית, נטו

הכנסות מימון שאינן מריבית

עמלות והכנסות אחרות

סך ההכנסות

הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי

הוצאות תפעוליות ואחרות

מזה: משכורות והוצאות נלוות

רווח לפני מיסים

הפרשה למיסים על הרווח

רווח נקי⁽¹⁾

(1) בכל מקום בדוח הדירקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

הרווח הנקי של הקבוצה הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ב-2,509 מיליוני שקלים חדשים לעומת 1,104 מיליוני שקלים חדשים אשתקד, גידול בשיעור של 127.3%. רווח זה מבטא תשואה על ההון, במונחים שנתיים, בשיעור של 17.1% לעומת תשואה על ההון בשיעור של 9.0% בתקופה המקבילה אשתקד ו-9.5% בשנת 2020 כולה.

הרווח הנקי של הקבוצה הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2021 ב-845 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 387 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 118.3%. רווח זה מבטא תשואה על ההון, במונחים שנתיים בשיעור של 17.3%, לעומת תשואה על ההון של 9.5% ברבעון המקביל אשתקד.

להלן הגורמים המרכזיים שהשפיעו על רווחי הקבוצה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד:

- הכנסות הריבית, נטו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021, ללא השפעת בנק אגוד, גדלו בשיעור של 25.4% לעומת התקופה המקבילה אשתקד, בעיקר כתוצאה מגידול בנפח הפעילות ומהשפעת מדד המחירים לצרכן. לפרטים ראה ניתוח התפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת להלן.
- בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 נרשמה הכנסה בגין קיטון בסך 263 מיליוני שקלים חדשים בהפרשות להפסדי אשראי, כתוצאה מירידה בהפרשה הקבוצתית על רקע המשך השיפור בנתוני המאקרו במשק והירידה בהיקף האשראי אשר ניתנה בגינו דחיית תשלומים. זאת, לעומת התקופה המקבילה אשתקד בה נרשמו הוצאות בסך 932 מיליוני שקלים חדשים, אשר כללו הוצאה בגין גידול בהפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי על רקע התפשטות נגיף הקורונה.
- ההוצאות התפעוליות והאחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021, ללא השפעת בנק אגוד, גדלו ב-378 מיליוני שקלים חדשים לעומת התקופה המקבילה אשתקד, בעיקר כתוצאה מהתאמת הוצאות השכר בגין רכיבי תגמול משתנים. ראה הסבר לשינויים בכל אחד מרכיבי ההוצאות התפעוליות, להלן.
- רווחי הקבוצה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 כוללים 164 מיליוני שקלים חדשים בגין רווחי בנק אגוד, וכן 162 מיליוני שקלים חדשים בגין יתרת זכות נדחית, נטו, שנרשמה בגין רכישת אגוד ומוכרת ברווח והפסד על פני 5 שנים החל מהרבעון הרביעי של שנת 2020.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

ליום							
31.3.2020	30.6.2020	30.9.2020	31.12.2020	31.3.2021	30.6.2021	30.9.2021	
במיליוני שקלים חדשים							
							מאזן - סעיפים עיקריים
284,731	291,560	347,050	360,140	370,410	374,370	379,563	סך כל המאזן
210,230	214,450	241,765	245,525	249,539	254,236	259,742	אשראי לציבור, נטו
56,385	61,532	77,738	86,570	91,392	94,337	96,365	מזומנים ופיקדונות בבנקים
8,709	8,440	18,258	17,290	19,529	17,539	14,749	ניירות ערך
1,437	1,433	1,646	1,743	1,702	1,678	1,667	בניינים וציוד
223,189	231,784	276,156	284,224	293,766	294,391	303,921	פיקדונות הציבור
30,237	29,689	32,995	33,446	33,335	35,594	32,664	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
924	946	2,786	3,779	4,293	5,945	6,801	פיקדונות מבנקים
16,371	16,653	18,272	18,804	19,422	20,444	20,831	הון עצמי ⁽¹⁾

ההתפתחות בסעיפי המאזן מצביעה על צמיחה עקבית בפעילות הבנק, כאשר:

- סך כל המאזן ליום 30 בספטמבר 2021 הסתכם ב-379.6 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 19.4 מיליארדי שקלים חדשים בהשוואה ליום 31 בדצמבר 2020, קצב גידול של 7.3% במונחים שנתיים.
- האשראי לציבור, נטו ליום 30 בספטמבר 2021 הסתכם ב-259.7 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 14.2 מיליארדי שקלים חדשים בהשוואה ליום 31 בדצמבר 2020, קצב גידול של 7.8% במונחים שנתיים.
- פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2021 הסתכמו ב-303.9 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 19.7 מיליארדי שקלים חדשים בהשוואה ליום 31 בדצמבר 2020, קצב גידול של 9.3% במונחים שנתיים.
- ההון העצמי ליום 30 בספטמבר 2021 הסתכם ב-20.8 מיליארדי שקלים חדשים, גידול של 2.0 מיליארדי שקלים חדשים בהשוואה ליום 31 בדצמבר 2020, קצב גידול של 14.6% במונחים שנתיים. ראה להלן גם פרק הלימות ההון.

(1) בכל מקום בדוח הדירקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

יחסים פיננסיים עיקריים (באחוזים)

2020				2021			
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	
9.1	9.0	9.5	11.4	14.9	21.3	17.3	מדדי ביצוע עיקריים
0.86	0.85	0.89	1.02	1.34	1.94	1.63	תשואת הרווח הנקי ⁽²⁾⁽⁴⁾
0.51	0.50	0.52	0.57	0.74	1.07	0.90	תשואת הרווח הנקי לנכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾
106.2	108.1	114.2	115.8	117.7	115.8	117.0	תשואה לנכסים ממוצעים ⁽²⁾
9.89	9.96	9.98	10.04	10.15	10.53	10.44	פיקדונות הציבור לאשראי לציבור, נטו
5.40	5.36	5.23	5.19	5.16	5.36	5.37	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
117	122	128	133	133	132	126	יחס המינוף ⁽⁴⁾
2.81	2.52	2.62	2.59	2.68	2.87	2.80	יחס כיסוי הנדילות (רבעוני) ⁽⁵⁾
52.4	52.8	50.8	58.8	55.3	50.4	51.2	יחס הכנסות לנכסים ממוצעים ⁽²⁾
1.52	1.53	1.65	2.13	2.65	3.87	3.30	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות ⁽⁶⁾
							(Cost Income Ratio)
							רווח נקי בסיסי למניה (בשקלים חדשים)

מדדי איכות אשראי עיקריים

0.91	0.96	0.95	0.98	0.96	0.86	0.83	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור
-	-	1.09	1.11	1.07	0.95	0.91	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי, הכוללת אומדן הפסדי אשראי הגלומים ביתרת האשראי לציבור של בנק אגוד, מתוך האשראי לציבור
1.41	1.34	1.20	1.18	1.23	1.07	1.06	שיעור חובות פגומים או חובות בפיגור של 90 ימים או יותר מתוך האשראי לציבור
0.66	0.50	0.59	0.19	0.02	(0.38)	(0.06)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי לתקופה לסך האשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
0.16	0.15	0.13	0.06	0.06	0.04	0.03	שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מאשראי ממוצע לציבור ⁽²⁾

נתונים נוספים

66.23	64.62	60.74	74.25	87.14	100.40	109.00	מחיר מניה (בשקלים חדשים) בתום הרבעון
75	-	-	-	-	-	⁽⁸⁾ 189	דיבידנד למניה (באגורות) ⁽⁷⁾
1.95	1.85	1.99	1.92	1.86	2.20	2.14	יחס הכנסות ריבית, נטו לנכסים ממוצעים ⁽²⁾
0.61	0.52	0.54	0.54	0.52	0.50	0.50	יחס עמלות לנכסים ממוצעים ⁽²⁾

שנת		תשעה חודשים		
2020	2020	2020	2021	
	9.5	9.0	17.1	מדדי ביצוע עיקריים
	0.89	0.87	1.64	תשואת הרווח הנקי ⁽²⁾⁽⁴⁾
	0.53	0.51	0.90	תשואת הרווח הנקי לנכסי סיכון ⁽¹⁾⁽²⁾⁽³⁾
	2.63	2.63	2.77	תשואה לנכסים ממוצעים ⁽²⁾
	53.9	52.0	52.2	יחס הכנסות לנכסים ממוצעים ⁽²⁾
	6.70	4.69	9.82	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות ⁽⁶⁾
				(Cost Income Ratio)
				רווח נקי בסיסי למניה (בשקלים חדשים)

מדדי איכות אשראי עיקריים

0.43	0.57	(0.13)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי לתקופה לסך האשראי לציבור, נטו ⁽²⁾
0.12	0.16	0.04	שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מאשראי ממוצע לציבור ⁽²⁾

נתונים נוספים

75	75	⁽⁸⁾ 189	דיבידנד למניה (באגורות) ⁽⁷⁾
1.93	1.92	2.06	יחס הכנסות ריבית, נטו לנכסים ממוצעים ⁽²⁾
0.55	0.56	0.51	יחס עמלות לנכסים ממוצעים ⁽²⁾

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

היחסים הפיננסיים מצביעים כי:

- תשואת הרווח הנקי הגיעה בתשעת החודשים הראשונים של השנה ל-17.1%, זאת על רקע העליה בהכנסות כתוצאה מגידול בנפח הפעילות, ומהכנסות בגין ירידה בהפרשות להפסדי אשראי.
 - בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 נרשמה הכנסה בסך 263 מיליוני שקלים חדשים בגין ירידה בהפרשות להפסדי אשראי, בעיקר כתוצאה מקיטון בהפרשה הקבוצתית על רקע השיפור בנתוני המאקרו במשק והירידה בהיקף האשראי אשר ניתנה בגינו דחיית תשלומים.
 - יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון הגיע לשיעור של 10.44%. שיעור היחס המזערי לו מחויב הבנק הינו 8.60% (שיעור היחס המזערי ללא ההקלה שניתנה בעקבות משבר הקורונה הינו - 9.60%).
 - יחס היעילות, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021, הגיע ל-52.2%.
- סעיפי רווח והפסד, סעיפי המאזן והיחסים הפיננסיים השונים מנותחים באופן מפורט בדוח הדירקטוריון והנהלה לפי העניין, בפרק "הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי", ובפרק "סקירת הסיכונים".

(1) בכל מקום בדוח הדירקטוריון בו מוזכר "רווח נקי" או "הון", הכוונה לרווח הנקי ולהון המיוחסים לבעלי מניות הבנק.

(2) מחושב על בסיס שנתי.

(3) רווח נקי לסך נכסי הסיכון הממוצעים.

(4) יחס המינוף (Leverage Ratio) - היחס בין הון רוברד 1 (לפי כללי באזל) לסך החשיפות. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218.

(5) יחס כיסוי הנזילות (Liquidity Coverage Ratio) - סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לתזרים המזומנים היוצא נטו. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221, במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.

(6) סך ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כלל ההכנסות התפעוליות והמימוניות לפני הוצאות בגין הפסדי אשראי.

(7) שיעור הדיבידנד למניה מחושב לפי סכום הדיבידנד שחולק בפועל בתקופה המדווחת.

(8) ברבעון השלישי של שנת 2021 חולק דיבידנד בגין רווחי שנת 2020.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

סיכונים עיקריים

במסגרת תהליך למיפוי הסיכונים של הבנק נקבעה רשימה של סיכונים שהעיקריים בהם: סיכון אשראי (ורכזות אשראי), סיכון שוק, סיכון ריבית (בפרט סיכון הריבית בתיק הבנקאי), סיכון נזילות, סיכון תפעולי, לרבות סיכון אבטחת מידע וסייבר, סיכון טכנולוגי המידע וסיכון משפטי, סיכון ציות ורגולציה, סיכון חוצה גבולות והלבנת הון, סיכון מוניטין וסיכון אסטרטגי-עסקי. הבנק בוחן באופן שוטף את מיפוי הסיכונים על מנת לוודא שהוא מקיף את כלל פעילותו העסקית, תנאי השוק ודרישות הרגולציה.

לפרטים נוספים ראה פרק סיכונים עיקריים בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2020.

מידע על התפתחויות בסיכונים לרבות השפעת משבר הקורונה, מוצג בפרק סקירת הסיכונים להלן, וכן בדוח הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק. ראה להלן עדכונים להערכת פוטנציאל ההשפעה של גורמי הסיכון השונים על קבוצת הבנק, בפרק סקירת הסיכונים.

יעדים ואסטרטגיית עסקית

התוכנית האסטרטגית

בהמשך לאמור בדוח התקופתי של הבנק לשנת 2020, ולאור הישגי הבנק, התמורות בענף הבנקאות והשינויים בסביבה העסקית, אישר דירקטוריון הבנק ביום 26 באפריל 2021 תוכנית חומש אסטרטגית חדשה, לשנים 2021 עד 2025, המבוססת על:

- מיצוב הבנק כשחקן מרכזי בבנקאות העסקית, בהתבסס על מהלכים תומכים, הכוללים הקמת פעילות של השקעות ריאליות, הובלת עסקות גדולות ומורכבות, והרחבת הפעילות הבינלאומית של הבנק בסניפים בלונדון ובארצות הברית בתחומי פעילות ממוקדים בבנקאות העסקית;
- ביסוס המובילות של קבוצת הבנק בקרב משקי בית: שמירה על המובילות בשוק המשכנתאות תוך קיום חדשנות ביחס למוצרים ותהליכים, והגברת הסינרגיה עם הפעילות המסחרית, הרחבת הפעילות בקרב אוכלוסיות ייעודיות, והקמת דסק מוצרי אשראי צרכניים ייחודיים;
- מתן שירותי בנקאות אישיים ואנושיים הנתמכים בטכנולוגיה דיגיטלית מתקדמת, הכוללים שילוב אופטימלי בין ערוצים אנושיים ודיגיטליים, ושירות אנושי על ידי בנקאי מומחה גם בדיגיטל לפי בחירת הלקוח וצרכיו, ובנוסף, הצעות ערך פרסונליות בכלל הערוצים, המותאמות לצרכי הלקוח.
- התאמת מודל ההפעלה לאתגרי העתיד ושיפור היעילות התפעולית, בין היתר באמצעות ריכוז מטה הבנק בקמפוס מרכזי בלוד, התאמת מבנה הסניף לאתגרי העתיד ואופטימיזציה של שטחי הנדל"ן, אוטומציה של התפעול הבנקאי, וייעול סביבת העבודה.
- מינוף המיזוג של בנק אגוד ליצירת סינרגיה תפעולית ועסקית ומימוש יתרונות לגודל.
- צמיחת ההכנסות בשיעור שנתי ממוצע של כ-8% (אם כי לא ליניארי), מול שליטה ברמת ההוצאה השנתית הממוצעת בשיעור גידול של כ-5% (שגם הוא אינו ליניארי) לאורך שנות התוכנית האסטרטגית החדשה;

התוכנית האסטרטגית החדשה מכוונת להשגת היעדים שלהלן:

- להציג בשנת 2025 תשואה של הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות על ההון העצמי הממוצע, בשיעור של כ-14%, וכן תשואה דו ספרתית עולה ויציבה לאורך כל שנות התוכנית, בהתבסס על יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון של הבנק, בשיעור המזערי שנקבע על ידי הפיקוח על הבנקים, בתוספת שולי בטחון נאותים;
- צמיחה בפעילות הבנקאית במטרה להוביל להגדלת נתחי השוק של הבנק במערכת הבנקאית בישראל;
- שמירה על יעילות תפעולית גבוהה ומינוף יתרונות לגודל בעקבות המיזוג עם בנק אגוד, עד כדי יחס יעילות תפעולית בשיעור הנמוך מ-50% בשנת 2025.

במסגרת התוכנית האסטרטגית החדשה, יעקוב הדירקטוריון אחר ביצוע התוכנית, במטרה לבחון את האפשרות להגדלה של שיעור הדיבידנד מ-40% מן הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק, עד לשיעור של 50% מן הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק, עם סיום הליך המיזוג עם בנק אגוד; זאת, בכפוף לעמידה של הבנק ביחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, כנדרש על פי הוראות הפיקוח על הבנקים, ולשמירה על שולי ביטחון נאותים, וכן בכפוף לקבלת אישורו של המפקח על הבנקים.

לפרטים נוספים, לרבות בדבר חוזר בנק ישראל מיום 26 ביולי 2021 המתיר למערכת הבנקאית לחלק דיבידנד, ראה גם פרק "מדיניות חלוקת דיבידנד".

לפרטים נוספים בדבר התוכנית האסטרטגית, ראה דיווח מיידי מיום 27 באפריל 2021 (מספר אסמכתא: 2021-01-071448).

התפתחויות במבנה הון

השקעות בהון הבנק ועסקאות במניות

לפרטים בדבר הנפקת מניות במסגרת תוכנית אופציות לעובדים ראה דוח על השינויים בהון העצמי בדוחות הכספיים.

ביום 26 ביולי 2021 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר אישור ועדת התגמול של הבנק, הצעת כתיב אופציה לנושאי המשרה בבנק, וכן למנהלים נוספים בבנק ובחברות בנות של הבנק. לפרטים נוספים ראה ביאור 17 לדוחות הכספיים.

גיוס מקורות הוניים

במסגרת תוכנית העבודה של הבנק, הנקבעת על ידי הדירקטוריון וכוללת יעדים לגידול בתחומי הפעילות השונים, מתבצעת הערכה של השפעת העמידה ביעדים על היקף נכסי הסיכון של הבנק, וכתוצאה מכך על יחס הלימות ההון. בהתאם לכך, נקבעת, במקביל ליעדים העסקיים וליעדי הרווחיות, תוכנית לגיוס מקורות הוניים לצורך שמירה על הלימות ההון, בהתאם להנחיות שקבע הדירקטוריון בדבר הלימות הון.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

התפתחויות במקורות המימון

מקורות המימון של הקבוצה כוללים פיקדונות מהציבור ומגופים בנקאיים, הנפקת איגרות חוב וכתבי התחייבות לסוגיהן והון עצמי. הקבוצה בוחרת את תמהיל מקורות המימון על בסיס יעדיה העסקיים, בכלל זה יעדי רווחיות, תשואה על ההון, נזילות, הלימות הון ומינוף, בכפוף למגבלות הסטטוטוריות החלות על התאגידים הבנקאיים ובהתאם למצב שוק ההון ותחזיות ההנהלה באשר להתפתחויות בהם.

פיקדונות

הבנק מבחין בין סוגי המקורות השונים לפי תקופת הפיקדון וסוגי לקוחות. הבנק בוחר את מידת הריכוזיות של המפקידים, ובמסגרת זו קבעו הדירקטוריון וההנהלה מגבלות וקווים מנחים בתחום סיכון הריכוזיות בהתייחס למפקיד בודד, אמצעים נזילים ביחס למפקידים גדולים/מוסדיים ומבנה המקורות. כמו כן, הוגדרו אינדיקטורים איכותיים וכמותיים למעקב שוטף, האומדים את השינויים בסיכון הריכוזיות, כל זאת כחלק ממערך ניהול סיכוי הנדילות.

פיקדונות הציבור בקבוצה ליום 30 בספטמבר 2021 הסתכמו ב-303.9 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת כ-284.2 מיליארדי שקלים חדשים בסוף שנת 2020, גידול של 6.9%. פיקדונות הציבור במגזר השקלי הלא צמוד גדלו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 בשיעור של 5.3%, הפיקדונות במגזר הצמוד למדד גדלו בשיעור של 29.3% והפיקדונות במטבע חוץ והצמודים למטבע חוץ גדלו בשיעור של 6.7%. לפרטים, ראה פרק ניתוח ההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון להלן.

גיוס כתבי התחייבות, איגרות חוב ושטרי הון מורכבים

הבנק פועל לגיוס מקורות ארוכי טווח באמצעות הנפקות, בין היתר, באמצעות מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ (להלן: "טפחות הנפקות"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק. במהלך השנים הנפיקה טפחות הנפקות תעודות התחייבות לציבור על פי תשקיפים שפורסמו. בנק אגוד גייס מקורות באמצעות אגוד הנפקות בע"מ, חברה בת בבעלות ובשליטה מלאה של בנק אגוד, העוסקת בהנפקה של תעודות התחייבות והפקדת תמורתן בבנק אגוד.

ביום 13 ביוני 2021 הושלם מיזוג אגוד הנפקות בע"מ עם ולתוך טפחות הנפקות ובמסגרתו הועברו כל הנכסים וההתחייבויות אל טפחות הנפקות (כולל מלאי סדרות כתבי התחייבות ואגרות חוב שהונפקו על ידי אגוד הנפקות בע"מ).

לטפחות הנפקות תשקיף מדף, הנושא את התאריך 5 באוגוסט 2019, להנפקת תעודות התחייבות. ביום 27 ביולי 2021, החליטה רשות ניירות ערך, בהמשך לבקשת החברה, להאריך את התקופה להצעת ניירות ערך על פי תשקיף המדף ב-12 חודשים נוספים, דהיינו עד ליום 4 באוגוסט 2022. בנוסף לפעילות טפחות הנפקות, קיים לבנק עצמו תשקיף מדף שפורסם ביום 3 בדצמבר 2019 (נושא תאריך 4 בדצמבר 2019).

סך איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים ליום 30 בספטמבר 2021 הסתכמו ב-32.7 מיליארדי שקלים חדשים, בהשוואה ל-33.4 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2020.

מתוכם, כתבי התחייבות נדחים מסוג CoCo (Contingent Convertibles) הכוללים מנגנון חוזי לספיגת הפסדים באמצעות מחיקת קרן (עומדים בתנאי הכשירות על באזל III ומוכרים על ידי הפיקוח על הבנקים כהון רובד 2 של הבנק), שהסתכמו ליום 30 בספטמבר 2021 ב-6.3 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 4.5 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2020.

לפרטים בדבר דירוג האשראי של הבנק ושל תעודות ההתחייבות שלו ראה פרק ממסל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו.

גיוס מקורות ופדינות

ביום 7 באפריל 2021 הנפיק הבנק למשקיעים מוסדיים, בהצעה פרטית בינלאומית, ובחיתום של גופים פיננסיים בינלאומיים, כתבי התחייבות נדחים, הכוללים מנגנון לספיגת הפסדי קרן בדרך של מחיקה כפויה ("כתבי ההתחייבות הנדחים"), בסכום של 600 מיליון דולר. כתבי ההתחייבות הנדחים, מסוג CoCo, מוכרים כהון רובד 2 בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 202. לפרטים נוספים אודות תנאי כתבי ההתחייבות הנדחים ראה דיווח מידי מיום 18 במרץ 2021 (מספר אסמכתא: 2021-01-038139), דיווח מידי מיום 25 במרץ 2021 (מספר אסמכתא: 2021-01-044703) ודיווח מידי מיום 7 באפריל 2021 (מספר אסמכתא: 2021-01-058083).

בחודש יולי 2021, גייס בנק יחב הון משני באמצעות הנפקת כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo בסך של 320 מיליוני שקלים חדשים, מתוכם 220 מיליוני שקלים חדשים הונפקו לבנק. כתבי ההתחייבות עומדים בתנאי הכשירות של הוראות באזל 3 ומוכרים כהון רובד 2. בנוסף, פדה בנק יחב, בחודש יולי 2021, בפדיון מוקדם מלא, לאחר קבלת אישור בנק ישראל, כתבי התחייבות נדחים בסכום כולל של כ-218 מיליוני שקלים חדשים. בהמשך לאישור המפקח על הבנקים, ביצעה טפחות הנפקות, ביום 12 בספטמבר 2021, פדיון מוקדם כפוי של כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo מסדרה 55 בסכום של כ-222 מיליוני שקלים ערך נוכחי.

ביום 21 באוקטובר 2021, לאחר תאריך המאזן, הנפיקה טפחות הנפקות איגרות חוב צמודות למדד מסדרה חדשה (סדרה 62), בערך נקוב של כ-3.4 מיליארדי שקלים חדשים, תמורת כ-3.6 מיליארדי שקלים חדשים.

בהמשך לאישור המפקח על הבנקים, נערך הבנק לביצוע פדיון מוקדם של שטר ההון הנדחה (סדרה א') בתחילת חודש ינואר 2022. שטר הון, אשר הונפק על ידי הבנק, אשר אינו כשיר להכרה כהון הפיקוחי לפי הוראות באזל III ומופחת בהדרגה, ליום 30 בספטמבר 2021, הסתכם ב-2 מיליארדי שקלים חדשים, בדומה ליום 31 בדצמבר 2020.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית

התפשטות נגיף הקורונה

לפרטים בדבר פעילות הבנק במסגרת שגרת הקורונה ראה פרק מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים להלן.

מיזוג בנק אגוד

ביום 30 בספטמבר 2020 הושלמה הצעת רכש חליפין למניות בנק אגוד, במסגרתה נרכשו 100% מהון המניות המונפק והנפרע של בנק אגוד ומזכויות ההצבעה בבנק אגוד.

ביום 29 בנובמבר 2020 התקשר הבנק עם בנק אגוד בהסכם למיזוג בנק אגוד עם ולתוך הבנק, כך שהחל מהמועד בו רשם החברות ימציא לבנק תעודה המעידה על ביצוע המיזוג, ובכפוף להתקיימות כל התנאים המתלים למיזוג המפורטים בהסכם המיזוג (ביניהם, השלמת יישומם של פתרונות טכנולוגיים ותפעוליים אשר יאפשרו את העברת תיקי לקוחותיו של אגוד לבנק, כולל כל מידע הנדרש על פי כל דין, כמו גם הענקת תמיכה מיחשובית ותפעולית מלאה בפעילות אגוד על ידי הבנק) ("מועד הסגירה"), יועברו אל הבנק כלל הנכסים, הזכויות והחבויות של אגוד במצבן כמות שהן ("AS IS"), בתוקף רטרואקטיבי נכון ליום 31 בדצמבר 2020, באופן שמיד לאחר מועד הסגירה יהיו בבנק כלל הזכויות והחבויות של אגוד כפי שהיו עובר ליום 31 בדצמבר 2020, וההעברה כאמור תיחשב ככזו שנעשתה ביום 31 בדצמבר 2020. המיזוג יבוצע מבלי שניתן לבנק ו/או לאגוד תמורה כלשהי, בין במישרין ובין בעקיפין, בכסף ו/או בשווה כסף, בשל או בקשר עם המיזוג. דירקטוריון הבנק החליט לאשר את המיזוג, לאחר שדן ובחן את מצבם הפיננסי של הבנק ושל אגוד, וקבע, כי בשים לב למצבם הכספי של הבנק ושל אגוד, לא קיים, לדעתו, חשש סביר שעקב המיזוג לא יהיה ביכולתו של הבנק לקיים את התחייבויותיו לנושיו, ועל בסיס נימוקים נוספים שפורטו בדיווח הבנק אודות המיזוג מיום 29 בנובמבר 2020.

ביום 8 בנובמבר 2020 הודיעה מזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ כי התקשרה בהסכם מיזוג עם החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ, וביום 2 במאי 2021 הושלם המיזוג.

ביום 31 בדצמבר 2020 הודיע הבנק כי הוחלט על מיזוג של אגוד הנפקות בע"מ לתוך מזרחי טפחות הנפקות בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, וביום 13 ביוני 2021 הושלם המיזוג.

בבסיס מיזוג הבנק השישי בגודלו בישראל עם ולתוך הבנק, הצטרפותו של בנק אגוד מאפשרת לקבוצת הבנק לבצע קפיצת מדרגה בנתי השוק במגוון תחומי הפעילות, תוך שיפור בתמהיל המקורות והשימושים, והגברת כושר התחרות. פעילות האשראי של בנק אגוד באפיקים השונים מגוונת את תמהיל האשראי של מזרחי-טפחות, בהלימה ליעדים האסטרטגים של הבנק ובפרט בתחום האשראי לעסקים. עסקת הרכישה תאפשר את ניצול היתרונות לגודל של הבנק הממוזג, ותוביל לחיסכון בהוצאות התפעוליות.

תהליך המיזוג הינו מהותי, בהיקף נרחב ובעל מורכבות רבה, ונושא בחובו מגוון רחב של סיכונים. תהליך המיזוג החל ברבעון הרביעי של שנת 2020, ומבוצע באמצעות מספר צוותי עבודה נרחבים משותפים לבנק מזרחי טפחות ולבנק אגוד ובניהול מקיף של ועדת היגוי בראשות המנהל הכללי של הבנק, מנהלות לביצוע תוכנית המיזוג, ועדת דירקטוריון מיוחדת שהוקמה על מנת לעקוב אחר התהליך. ניהול הסיכונים הינו חלק אינטגרלי ודינמי בכל צוותי העבודה, כאשר מנהל הסיכונים הראשי של הקבוצה בוחן ומתכלל את כלל סיכוני תהליך המיזוג והאמצעים הננקטים להפחתה וניהול הסיכון. תהליך הסבת הלקוחות החל ברבעון השני של השנה, ומתבצע בהדרגה, תוך הרחבת מספר הסניפים וכמות הלקוחות. החטיבה לבקרת סיכונים והביקורת הפנימית של הבנק מלווים באופן שוטף ומבצעים תהליכי בקרה והפקות לקחים.

במסגרת תוכנית המיזוג, בד בבד עם הסבת הלקוחות והפעילות העסקית, מתוכננת סגירת רוב סניפי בנק אגוד. בסניפי אגוד שלא ייסגרו, אלא יהפכו בסוף התהליך לסניפי מזרחי-טפחות, נפתחו בחודש מאי 2021 צמיגויות משכנתא של מזרחי-טפחות.

הבנק מנהל את פרויקט המיזוג באופן מופרד מעסקיו השוטפים ובצורה מדורגת, במטרה לאפשר עמידה ביעדי תוכניות העבודה במקביל לתהליך המיזוג. לפרטים בדבר תוכנית פרישה לעובדי בנק אגוד, ראה להלן בפרק התפתחויות משמעותיות בתחום המשאב האנושי והמינהל.

לפרטים בדבר הסכם בין אגוד מערכות בע"מ וחטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ לבין ועד עובדי אגוד מערכות, במסגרתו הוסדרה קליטתם של עובדי אגוד, ראה להלן בפרק התפתחויות משמעותיות בתחום המשאב האנושי והמינהל.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

לפרטים בדבר אישור רשות המיסים שהתקבל ביום 10 במאי 2021, למיזוג בנק אגוד עם ולתוך הבנק החל מיום 31 בדצמבר 2020, ראה ביאור 16 לדוחות הכספיים.

לפרטים נוספים בדבר רכישת בנק אגוד ראה ביאור 35 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2020.

הסכם למכירת הבנק בשוויץ

ביום 11 בינואר 2021 התקשרה United Mizrahi Overseas Holding Co. B.V. (Netherlands) (להלן: "מזרחי החזקות בינלאומיות"), חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, בהסכם עם Hyposwiss Private Bank Genève SA (להלן: "הקונה"), למכירה של מלוא הון המניות של United Mizrahi Bank (Switzerland) Ltd. (להלן: "הבנק בשוויץ"), אשר בבעלות מזרחי החזקות בינלאומיות. מזרחי החזקות בינלאומיות נטלה אחריות למשך תקופה של 18 חודשים ממועד הסגירה של ההסכם, לעניין אופן ניהול עסקיו הנוכחי של הבנק בשוויץ במשך ארבע (4) השנים האחרונות, למעט לגבי מצגים מסוימים, אשר בעניינם מזרחי החזקות בינלאומיות תהיה אחראית למשך תקופה של חמש (5) שנים ממועד הסגירה, ובכל מקרה האחריות תחול רק בהתקיימם של תנאים כמותיים מצטברים מסוימים הקבועים בהסכם. כמו כן, בקשר עם עניינים אחדים מהעבר (ביניהם חקירת משרד המשפטים בארצות הברית), מזרחי החזקות בינלאומיות תהיה אחראית לשיפוי ללא הגבלת סכום של הקונה, וזאת בגין כל תביעה בודדת שסכומה עולה על 100 אלפי פרנק שוויצרי. במסגרת הסכם המכירה, הבנק יפעל כדי שמזרחי החזקות בינלאומיות תוכל למלא את התחייבויותיה לפי ההסכם. ביום 21 במאי 2021 הושלמה עסקת המכירה, לאחר שהתקבלו אישורי הרשות הרגולטורית בשוויץ, תמורת כ-44 מיליון פרנקים שוויצריים (תמורה אשר תלויה בהיקף נכסי הלקוחות שיהיו פועל במועד התחשיב הרלוונטי). בגין מכירת הבנק בשוויץ, רשם הבנק בדוחות הכספיים לרבעון השני של שנת 2021, רווח הון בסך 14 מיליון שקלים חדשים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

התפתחויות משמעותיות בתחום ההון האנושי והמינהל

התפתחויות ביחסי עבודה

הסכם קיבוצי מיוחד בבנק אגוד

ביום 25 במרץ 2021 נחתם הסכם קיבוצי מיוחד בין בנק אגוד ושתי חברות בנות שלו, לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה/הסתדרות המעו"ף/חטיבת עובדי הבנקים וחברות האשראי, וכן ועד עובדי אגוד וארגון המנהלים ומורשי החתימה באגוד (בפיסקה זו, "ההסכם"). ההסכם מסדיר את תנאי הפרישה של עובדים קבועים בבנק אגוד, עובדים מסוימים בניסיון העומדים בתנאי ההסכם ועובדים מסוימים נוספים של החברות הבנות ("העובדים הפורשים"), בעקבות מיזוג בנק אגוד עם ולתוך הבנק ("תוכנית הפרישה"). בהתאם להסכם, הציע בנק אגוד לעובדים הרלוונטיים שיסיימו עבודתם עקב המיזוג, תוכנית פרישה שתנאיה הם על פי המפורט בהסכם (להלן: "תוכנית הפרישה"). תוכנית הפרישה נועדה להסדיר פרישתם של 340 מקרב העובדים הרלוונטיים כהגדרתם לעיל. בהתאם לתוכנית הפרישה, יתאפשר לעובדים הפורשים לפרוש מבנק אגוד במסגרת זמן קצובה. ההטבות שהוצעו, כוללות בגיל ובוותק של העובדים, כוללת פנסיות גישור או פיצויים מוגדלים, מענקי פרישה והטבות נוספות הרלוונטיים לקבוצות עובדים מסוימות. פרישת העובדים על פי התוכנית תהא מדורגת ותשתרע על פני התקופה שעד סוף 2022, לפי הכללים, התקופות והמועדים שנקבעו בהסכם. ביום 21 ביוני 2021 נחתמה תוספת להסכם, לפיה, מספר העובדים הפורשים יגדל ל-480. כמו כן, עודכנו התקופות והמועדים לפרישת העובדים, והכלל במהלך התקופה שעד סוף 2022. להערכת בנק אגוד כמות הפורשים הסופית תהיה קרובה לכמות שנקבעה כאמור. במועד בו נחתמה תוספת ההסכם, העריך בנק אגוד את עלות תוכנית הפרישה מעבר להפרשות האקטואריות לפרישה בתנאי הטבה, בסכום של כ-430 מיליוני שקלים חדשים (במונחי רווח נקי, כ-283 מיליוני שקלים חדשים). ככל שתגדל כמות הפורשים בהסכמת הבנק, תגדל עלות הפרישה בהתאמה. יצוין כי אומדן עלות הפרישה נכלל בחישוב יחס הלימות ההון של הבנק ליום 30 בספטמבר 2020, ובהתאם לאישור המפקח על הבנקים מיוחסת ישירות ליתרת הזכות הנדחית שרשם הבנק בעקבות רכישת בנק אגוד, ולא נרשמת כהוצאה.

הסכם בין אגוד מערכות וחטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות

ביום 11 באפריל 2021 נחתם הסכם (להלן: "ההסכם") בין אגוד מערכות בע"מ (להלן: "אגוד מערכות"), וחטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ (להלן: "חטיבת הטכנולוגיה") לבין ועד עובדי אגוד מערכות, במסגרתו הוסדרה קליטתם של עובדי אגוד מערכות עליהם חל ההסכם כעובדי חטיבת הטכנולוגיה, במועד המיזוג התפעולי בין חטיבת הטכנולוגיה לאגוד מערכות (הצפוי ביום 1 בינואר 2023 או מועד מוקדם יותר שיקבע על ידי חטיבת הטכנולוגיה). כל עובד לפי סטטוס העסקתו באגוד מערכות ערב המיזוג, וכן הוסדרו תנאי עבודתם של עובדי אגוד מערכות עם קליטתם בחטיבת הטכנולוגיה. להסכם אין השפעה על הדוחות הכספיים של הבנק. מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

התפתחויות בפריסה הבינלאומית

כחלק ממהלך כולל לארגון מחדש של הפריסה הבינלאומית של הבנק, נחתם ביום 11 בינואר 2021 הסכם מכירה של חברת הבת יוניטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד לבנק Hyposwiss Private Bank Geneve SA משוויץ, וביום 21 במאי 2021 התקבלו אישורי הרשות הרגולטורית בשוויץ והושלמה עסקת המכירה. לפרטים נוספים ראה פרק התפתחויות משמעותיות בנייהול הפעילות העסקית לעיל.

נושאים נוספים

שינויים בהנהלת הבנק

מר ישראל אנגל, המכהן כסמנכ"ל בבנק, מנהל החטיבה הקמעונאית, הודיע על רצונו לסיים את כהונתו בבנק. ביום 11 באוקטובר 2021 החליט דירקטוריון הבנק למנות את הגברת שבי שמר כסמנכ"לית, לתפקיד מנהלת החטיבה הקמעונאית, מועד כניסתה לתפקיד טרם נקבע. הגברת דינה נבות, המכהנת כסמנכ"לית בבנק, מנהלת חטיבת שיווק, פרסום ופיתוח עסקים, הודיעה על רצונה לסיים את תפקידה בבנק. ביום 11 באוקטובר 2021 החליט דירקטוריון הבנק למנות את הגברת תרי ישכיל כסמנכ"לית, לתפקיד מנהלת חטיבת שיווק, פרסום ופיתוח עסקים, והיא נכנסה לתפקיד החל מיום 1 בנובמבר 2021.

הפניקס אחזקות בע"מ ואקסלנס השקעות בע"מ החלו להיות בעלי עניין

ביום 8 במרץ 2021 דיווח הבנק כי הפניקס אחזקות בע"מ ואקסלנס השקעות בע"מ החלו להיות בעלי עניין בבנק (לפרטים נוספים ראו דיווחים מיידיים מיום 8 במרץ 2021, מספרי אסמכתא 029244-01-2021 ו-029247-01-2021).

היתר להחזקת אמצעי שליטה למר שלמה אליהו ולגברת חיה אליהו

לפרטים בדבר היתר להחזקת אמצעי שליטה בבנק שניתן למר שלמה אליהו ולגברת חיה אליהו ראה דיווח מידי מיום 13 באפריל 2021 (מספר אסמכתא: 063606-01-2021). ביום 2 במאי 2021 דיווח הבנק כי שלמה אליהו אחזקות בע"מ, אליהו 1959 בע"מ ומגדל אחזקות ביטוח פיננסים בע"מ חדלו מלהיות בעלי עניין בבנק (לפרטים נוספים ראו דיווחים מיום 2 במאי 2021, מספרי אסמכתאות: 075348-01-2021, 075405-01-2021, ו-075426-01-2021).

הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסים בע"מ

ביום 6 במאי 2021 דיווח הבנק כי הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסים בע"מ החל להיות בעל עניין בבנק (לפרטים נוספים ראו דיווח מידי מיום 6 במאי 2021, מספר אסמכתא 079644-01-2021). ביום 14 בספטמבר 2021 דיווח הבנק כי הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסים בע"מ חדל להיות בעל עניין בבנק (לפרטים נוספים ראו דיווח מידי מיום 14 בספטמבר 2021, מספר אסמכתא 146871-01-2021). ביום 4 בנובמבר 2021 דיווח הבנק כי הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסים בע"מ החל להיות בעל עניין בבנק (לפרטים נוספים ראו דיווח מידי מיום 7 בנובמבר 2021, מספר אסמכתא 163710-01-2021).

הליכים משפטיים

לשינויים מהותיים בהליכים משפטיים שהבנק צד להם ראה ביאור 10 ב(2-3) לדוחות הכספיים.

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

פרק זה כולל תיאור של מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים הנוגעים לתוצאות ולמצב העסקי, לרבות ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווחים. כמו כן, מתוארות תוצאות מגזרי הפעילות הפיקוחיים של הבנק, ותוצאות הפעילות בהחזקה בחברות עיקריות.

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק

השלמת רכישת בנק אגוד

לפרטים בדבר התקשרות בהסכם מיזוג עם בנק אגוד, השלמת מיזוג מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ בהסכם מיזוג עם אגוד הנפקות בע"מ, ומיזוג החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ עם ולתוך מזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ ראה התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית, לעיל.

השפעות התפשטות נגיף הקורונה

במהלך שנת 2020 נקט הבנק בצעדים על מנת לתת מענה לצרכי הלקוחות כתוצאה מהמצב. בין יתר הפעולות שביצע הבנק, אושרו דחיות בתשלומים השוטפים ללקוחות משכנתא שנזקקו לכך, עקב קושי זמני בגין המשבר, והוענקו הלוואות בערבות מדינה במסגרת קרנות בערבות המדינה, כחלק מהתוכנית הכלכלית לסיוע למשק שפרסמה המדינה.

היחידות העסקיות ממשיכות להימצא בקשר הדוק ושוטף עם הלקוחות, במטרה לסייע למגזר העסקי בהתמודדות עם הקשיים והאתגרים הנובעים מהמשבר.

מתוך סך ההלוואות לדיור שהיו בדחייה, נכון ליום 30 בספטמבר 2021, כ-43.7 מיליארדי שקלים חדשים חזרו לשלם (מהם כ-7 מיליארדי שקלים חדשים בחרו במסלול של החזרים חלקיים על פי מתווה בנק ישראל). כ-0.1 מיליארדי שקלים חדשים נמצאים עדיין בדחייה מלאה, שתסתיים ברובה עד סוף שנת 2021. נכון ליום 30 בספטמבר 2021, מתוך סך ההלוואות שחזרו לשלם, כ-0.5 מיליארדי שקלים חדשים בלבד נכנסו לפיגור.

מתוך יתר ההלוואות (שאינן לדיור) שהיו בדחייה, נכון ליום 30 בספטמבר 2021, כ-4.4 מיליארדי שקלים חדשים חזרו לשלם, וכ-0.6 מיליארדי שקלים חדשים נמצאים עדיין בדחייה, שמרביתה צפויה להסתיים במהלך שנת 2021. נכון ליום 30 בספטמבר 2021, מתוך סך ההלוואות שחזרו לשלם, כ-0.1 מיליארדי שקלים חדשים בלבד נכנסו לפיגור.

נכון ליום 30 בספטמבר 2021 יתרת האשראי שהעמיד הבנק במסגרת הקרנות בערבות המדינה הינה בסך של כ-5.0 מיליארדי שקלים חדשים. כנגד האשראי שניתן, בהתאם למתווה של בנק ישראל, השתתף הבנק וקיבל הלוואה מוניטרית ייעודית מבנק ישראל ל-3 שנים בריבית קבועה בשיעור של 0.1%, שיתרתה ליום 30 בספטמבר 2021 כ-4.9 מיליארדי שקלים חדשים.

לפירוט נוסף של ההלוואות הנמצאות בדחיית תשלומים, ושל האשראי שהועמד במסגרת קרנות המדינה, ראה להלן בפרק סקירת הסיכונים – סיכון אשראי. לפרטים נוספים בדבר פעילות הבנק לסיוע ללקוחות על רקע משבר הקורונה ראה פרק סיכון אשראי להלן.

סיים DPA וביטול כתב אישום נדחה בארה"ב

ביום 22 במרץ 2021 ניתן על ידי בית המשפט בארצות הברית (לוס אנג'לס) צו המורה על ביטול כתב האישום הנדחה, אשר הוגש נגד חברות קבוצת הבנק, בהתאם להסכם (DPA) שנחתם ביום 12 במרץ 2019 בין הבנק ובין משרד המשפטים בארצות הברית (DOJ), לסיים חקירת ה-DOJ בעניין עסקי קבוצת הבנק עם לקוחותיה האמריקאים. הצו האמור ניתן לבקשת ה-DOJ, אשר ציין, בין היתר, במסגרת בקשה שהגיש לבית המשפט הנכבד עם תום תקופת ההסכם (שנתיים) אשר נקבעה במסגרת ה-DPA, כי חברות קבוצת הבנק קיימו את התחייבויותיהן על פי ההסכם האמור. לפרטים נוספים ראה ביאור 10 לדוחות הכספיים.

מכירת נכסי מקרקעין של קבוצת הבנק

ביום 14 בספטמבר 2021 הודיע הבנק, כי במסגרת הליך העמדת נכסי מקרקעין מסוימים שבבעלות הבנק וחברות בנות של הבנק (להלן: "הנכסים") למכירה, התקבלו בבנק מספר הצעות לרכישת הנכסים, והבנק החליט לפעול לחתימת הסכם מפורט בקשר עם ההצעה שהוגשה על ידי מבנה נדל"ן (כ.ד.) בע"מ ("המציעה") בסכום כולל של 530 מיליוני שקלים חדשים בצירוף מע"מ (להלן: "ההצעה") ו-"הסכם המכר" בהתאמה. בין הנכסים נמנים בניין ההנהלה של בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "בנק אגוד") ברחוב אחוזת בית בתל אביב, בבעלות חברה בת של בנק אגוד, וכן בניין הבנק ברחוב לינקולן בתל אביב, בבעלות חברה בת של הבנק, אשר כל אחד מהם מהווה נכס מהותי בהצעה. ההצעה כוללת הסכמה של המציעה להשכרת הנכסים או חלקם לקבוצת הבנק לתקופות שונות, בהתאם לצרכיו. הצדדים טרם נשאו ונתנו באשר למלוא התנאים המפורטים לעסקת מכר הנכסים הנכללים בהצעה ושכירתם, ואין ודאות כי יחתם הסכם המכר. ככל שייחתם הסכם המכר, צפוי להירשם בגין מכירת הנכסים בסכום ההצעה כאמור, על פי אומדן הבנק, רווח נקי בסך של כ-200 מיליוני שקלים חדשים. המידע אודות העסקה נשוא הסכם המכר הינו מידע הצופה פני עתיד, כמשמעות מונח זה בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. לפרטים נוספים ראה דיווח מיום 14 בספטמבר 2021 (מספר אסמכתא: 2021-01-146793).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

הסביבה הכללית והשפעת גורמים חיצוניים על קבוצת הבנק

התפתחויות עיקריות בענף הבנקאות בארץ ובעולם

למידע נרחב בדבר מגמות של השנים האחרונות בענף הבנקאות בארץ ובעולם ראה פרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2020.

התפתחויות במשק בישראל ובכלכלה העולמית בתשעת החודשים הראשונים וברבעון השלישי של שנת 2021

המשק בישראל

התפתחויות ריאליות

בחודש דצמבר 2020 החל מבצע חיסון האוכלוסייה בישראל נגד נגיף הקורונה, כאשר נכון לאוקטובר 2021 חוסנו כ-62% מאוכלוסיית ישראל בשתי מנות חיסון לפחות, ומעל ל-90% מאוכלוסיית בני 60 ומעלה. עם זאת, בחודש יולי נרשמה עלייה מחודשת במספר החולים בישראל, על רקע התפרצות ווריאנט הדלתא של הנגיף. בעקבות זאת, חודשו הגבלות התנועה והחלט לחסן אוכלוסיית בסיכון במנה שלישית של חיסון. החל מאמצע חודש ספטמבר חלה ירידה חדה בתחלואה, ונראה כי גל התחלואה מצוי בדעיכה.

התוצר בישראל צמח במחצית הראשונה של שנת 2021 בשיעור שנתי של 5.7%, לעומת התכווצות של 2.2% בשנת 2020, ולאחר צמיחה בשיעור של 3.8% בשנת 2019. צמיחת התוצר במחצית הראשונה הושפעה בעיקר מהתרחבות הצריכה הפרטית, יצוא הסחורות והשירותים, וההשקעה בנכסים קבועים.

המדד המשולב למצב המשק של בנק ישראל עלה מתחילת השנה ועד לחודש ספטמבר בשיעור שנתי של 2.9%, לאחר ירידה של 0.1% בשנת 2020, ועלייה של 3.2% בשנת 2019. שיעור האבטלה הרחב - המורכב מהבלתי מועסקים, המועסקים שנעדרו מעבודתם בגלל התפשטות נגיף הקורונה ואלו שיצאו מכוח העבודה בשל פיטורים או סגירת מקום העבודה - עמד נכון לשבועיים הראשונים של חודש אוקטובר 2021 על 7.1%, לעומת 12.9% בחודש דצמבר 2020. מספר המשרות הפנויות במשק מצוי נכון לחודש ספטמבר ברמת שיא של 137 אלף משרות, ומצביע על קושי של מעסיקים לגייס עובדים.

על פי תחזית חטיבת המחקר בבנק ישראל מחודש אוקטובר 2021, התוצר בישראל צפוי לצמוח בשנת 2021 בשיעור של 7.0%, ושיעור האבטלה הרחב צפוי לעמוד בסוף השנה על כ-7.1%.

אינפלציה ושערי חליפין

במהלך תשעת החודשים הראשונים של השנה עלה מדד המחירים לצרכן בשיעור של 2.5%, לעומת ירידה בשיעור של 0.7% בתקופה המקבילה אשתקד. עליית המדד הושפעה בעיקר מהסרת המגבלות על הפעילות הכלכלית במשק והשתחררות ביקוש כבוש, ומהתייקרות מחירי האנרגיה והסחורות בעולם. נרשמה עלייה בכל רכיבי המדד פרט לרכיב הלבשה והנעלה.

במהלך משבר הקורונה נרשם ייסוף בשער החליפין של השקל מול הדולר, מגמה שהתעצמה לקראת סוף שנת 2020. בעקבות זאת, הכריז בנק ישראל בחודש ינואר 2021 על תוכנית לרכישת דולרים בסך של 30 מיליארדי דולר במהלך שנת 2021, שמומשה כמעט במלואה. מגמת התחזקות השקל התמתנה מאז ההכרזה על התוכנית, אך התחדשה בחודשים האחרונים.

להלן פרטים על שערי החליפין היציגים ושיעור השינוי בהם:

	30 בספטמבר 2021	31 בדצמבר 2020	שיעור השינוי (באחוזים)
שער החליפין של:			
דולר של ארצות הברית (בשקלים חדשים)	3.229	3.215	0.4
אירו (בשקלים חדשים)	3.736	3.944	(5.3)

ביום 9 בנובמבר 2021 עמד שער החליפין של השקל מול הדולר על 3.106 - ייסוף של 3.8% מיום 30 בספטמבר 2021. שער החליפין של השקל מול האירו עמד באותו היום על 3.594 - ייסוף של 3.8% מיום 30 בספטמבר 2021.

מדיניות מוניטרית

מתחילת שנת 2021 לא חל שינוי בריבית בנק ישראל והיא נותרה ברמה של 0.10%. המדיניות המוניטארית מתחילת השנה הושפעה בעיקר מהצורך לתמוך בהתאוששות הכלכלית מהמשבר, בדגש על עידוד התעסוקה. תוכנית ההלוואות לבנקים שהושקה במטרה לתמוך בהיצע האשראי לעסקים קטנים ובינוניים במהלך המשבר הסתיימה לאחר ניצול של 40 מיליארד שקלים חדשים.

מדיניות פיסקלית

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 נרשם בתקציב הממשלה גירעון מצטבר בסך של 51.5 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 103.4 בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור הגירעון ביחס לתוצר המקומי הגולמי ב-12 החודשים שהסתיימו בחודש ספטמבר 2021 עמד על 7.4%, לעומת שיעור של 11.7% בשנת 2020 ושל 3.7% בשנת 2019. בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 נרשם גידול של 2.2% בהוצאות משרדי הממשלה לעומת התקופה המקבילה אשתקד, כאשר בנטרול הוצאות המימון והתמודדות עם משבר הקורונה חל גידול של 1.7% בהוצאות הממשלה. גביית המסים גדלה בשיעור נומינלי של 19.7% לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

בתחילת חודש נובמבר אישרה הכנסת את תקציב המדינה לשנים 2021-2022, לאחר שלוש שנים שבהן פעלה תחת תקציב המשכי. במסגרת תקציב המדינה קודמו רפורמות רבות, ביניהן: תכנית רוחבית לפתיחת המשק ליבוא; העלאת גיל הפרישה לנשים; תכנית לשיפור הרגולציה; התנעת פרויקט המטרו בגוש דן, וכן קידום הבנקאות הפתוחה בישראל.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

בנייה למגורים ושוק המשכנתאות

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הסתכמה הכמות המבוקשת לדירות חדשות (דירות שנמכרו ודירות שנבנו שלא למטרת מכירה, נתונים מנוכי עונתיות) במהלך שמונת החודשים הראשונים של שנת 2021 בכ-42.6 אלף דירות, עלייה של 24.8% לעומת התקופה המקבילה אשתקד, ושל 25.0% לעומת התקופה המקבילה בשנת 2019. במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ניתנו לציבור הלוואות לדיוור בסך של 82.8 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 57.3 מיליארדי שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, ו-51.1 מיליארדי שקלים חדשים בתקופה המקבילה בשנת 2019, עלייה של 45% ו-62%, בהתאמה.

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מחירי הדיוור בבעלות עלו, במהלך 12 החודשים שהסתיימו בחודש אוגוסט 2021 בשיעור של 9.2% בהמשך לעלייה בשיעור של 4.0% בשנת 2020 כולה ושל 3.4% בשנת 2019.

שוק ההון

המסחר בשווקי המניות בעולם, ברבעון השלישי של שנת 2021, התנהל במגמת דשדוש בהובלת הבורסות בארצות הברית לעומת מגמה חיובית בשוק המניות בארץ במדדים המרכזיים.

להלן השינויים במדדי המניות העיקריים בישראל (באחוזים):

מדד	2021			2020			רבעון ראשון
	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	
תל-אביב 35	7.1	4.9	7.0	14.6	(2.6)	1.0	(21.0)
תל-אביב 125	5.4	6.0	6.1	16.6	1.5	3.8	(21.0)
תל-אביב 90	1.8	8.7	6.1	24.1	11.8	8.6	(21.6)

מחזור המסחר היומי הממוצע במניות ובניירות ערך המירים הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2021 ב-1.8 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 1.7 מיליארדי שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. מחזור המסחר היומי הממוצע במניות ובניירות ערך המירים הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-1.8 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 1.9 מיליארדי שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. מחזור המסחר היומי הממוצע בשנת 2020 היה 1.9 מיליארדי שקלים חדשים.

להלן השינויים במדדי איגרות החוב העיקריים בישראל (באחוזים):

מדד	2021			2020			רבעון ראשון
	רבעון שלישי	רבעון שני	רבעון ראשון	רבעון רביעי	רבעון שלישי	רבעון שני	
All-Bond כללי	1.3	1.0	0.3	1.4	1.1	2.9	(4.5)
אג"ח ממשלתי צמוד מדד	2.6	1.2	0.4	1.7	(1.4)	4.0	(3.0)
אג"ח ממשלתי לא צמודות	(0.2)	-	(1.5)	(0.2)	(0.4)	3.0	(1.1)
תל בונד 20	2.6	2.2	1.8	3.7	3.0	0.5	(7.1)
תל בונד 40	2.6	1.9	1.7	2.6	2.0	2.3	(6.5)

כלכלה עולמית

כלכלת ארצות הברית צמחה בתשעת החודשים של שנת 2021 בשיעור שנתי של 8.1%, לעומת התכווצות של 3.4% בשנת 2020 כולה, ולאחר צמיחה של 2.3% בשנת 2019. זאת, על רקע רמה גבוהה של צריכה פרטית לאחר הסרת המגבלות על הפעילות. מדדי מנהלי הרכש מצביעים על התרחבות בקצב מהיר, הן בענפי התעשייה והן בענפי השירותים. עם זאת, שיבושים בשרשרת האספקה העולמית הכבידו על התרחבות הפעילות הכלכלית ברבעון השלישי. שיעור האבטלה בחודש ספטמבר 2021 עמד על 4.8%, לעומת 3.5% ערב המשבר. שיעור האינפלציה עלה בחדות מתחילת השנה, ועמד על 5.4% ב-12 החודשים שהסתיימו בספטמבר 2021, לעומת 1.4% בשנת 2020 כולה. לאור התאוששות הפעילות הכלכלית, הודיע הפדרל ריזרב בחודש נובמבר על צמצום היקף רכישת אגרות החוב. ביום 20 בינואר 2021 הושבע ג'ו בידן לתפקיד הנשיא. מאז כניסתו של בידן לתפקיד אושרה תוכנית סיוע פיסקאלית נוספת, בהיקף של כ-1.9 טריליון דולר, והוכרזה תוכנית רב שנתית להשקעה בתשתיות, תחבורה, אנרגיה ירוקה ומחקר ופיתוח. בנוסף, הנשיא בידן הצהיר על כוונתו להעלות את מס החברות ואת מס רווחי הון.

התוצר בגוש האירו צמח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 בשיעור שנתי של 7.4% לעומת התכווצות של 6.4% בשנת 2020 כולה וצמיחה של 1.6% בשנת 2019. מדד מנהלי הרכש בענפי התעשייה מצביע על התרחבות בקצב גבוה מתחילת השנה, ואילו מדד מנהלי הרכש בענפי השירותים הושפע לשלילה ממגבלות על הפעילות, וחזר להצביע על התרחבות החל מחודש אפריל 2021. שיעור האינפלציה ב-12 החודשים שהסתיימו בספטמבר 2021 עמד על 3.4%, לעומת שיעור שלילי של 0.3% בשנת 2020. ה-ECB הכריז על האטת קצב רכישות אגרות החוב במסגרת תוכנית הסיוע בעקבות משבר הקורונה - PEPP.

הכלכלה הסינית צמחה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 בשיעור שנתי של 5.6%, לאחר צמיחה של 2.3% בשנת 2020 כולה וצמיחה של 6.1% בשנת 2019. קצב הצמיחה של הפעילות הכלכלית בסין התמתן ברבעון השלישי, על רקע מחסור באנרגיה, שיבושים בשרשרת הייצור העולמית, מינוף יתר בענף הנדל"ן המקומי והתפשטות של נגיף הקורונה בחלק מהמחוזות.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

להלן השינויים במדדי המניות העיקריים בעולם (באחוזים):

מדד	2020				2021		
	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי
דאו ג'ונס	(23.2)	23.3	7.6	10.2	7.8	4.6	(1.9)
S&P 500	(20.0)	25.5	8.5	11.7	5.8	8.2	0.2
נאסד"ק 100	(10.5)	35.7	12.4	12.9	1.6	11.2	0.9
DAX	(25.0)	29.0	3.7	7.5	9.4	3.5	(1.7)
FTSE 100	(24.8)	13.9	(4.9)	10.1	3.9	4.8	0.7
CAC	(26.5)	17.3	(2.7)	15.6	9.3	7.3	0.2
Nikkei	(20.0)	22.8	4.0	4.0	6.3	(1.3)	2.3

סיכונים מובילים ומתפתחים

במסגרת פעילותו נחשף הבנק לשורה של סיכונים המהווים פוטנציאל לפגיעה בתוצאות הפיננסיות שלו ובתדמיתו. במסגרת תהליך למיפוי וזיהוי הסיכונים, בוחן הבנק את הסיכונים המובילים, סיכונים קיימים (או חדשים) העשויים להתמש בשנה הקרובה והינם בעלי פוטנציאל להשפעה מהותית על תוצאותיו הפיננסיות ויציבותו של הבנק, סיכונים כגון: סיכונים אשראי, ריבית ונזילות. כמו כן, מזוהים הסיכונים המתעוררים, סיכונים העשויים להתמש בטווח הארוך יותר וקיימת אי וודאות באשר לאופיים והיקף השפעתם על הבנק. מבין סיכונים אלה ניתן לאפיין סיכונים סביבתיים וסיכונים אקלים, סיכונים אבטחת מידע וסייבר, טכנולוגית המידע ומוניטין. כאמור, מיפוי הסיכונים נבחן באופן שוטף כדי לוודא שהוא מקיף את כלל פעילותו העסקית של הבנק, תנאי השוק ודרישות הרגולציה.

לפרטים נוספים הכוללים את ניתוח הסיכונים העיקריים שהבנק חשף אליהם וסקירה של אופן ניהולם והתפתחותם בתקופה המדווחת לרבות השפעת משבר הקורונה, ראה פרק סקירת הסיכונים להלן, דוח הסיכונים לרבעון השלישי של שנת 2021 וכן דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק:

www.mizrachi-tefahot.co.il < אודות בנק > קשרי משקיעים < מידע כספי.

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים

רואה החשבון המבקר הפנה את תשומת הלב בדוח הסקירה לאמור בביאור 3.3.10. ביחס לתביעה שהוגשה כנגד הבנק, לרבות בקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית.

אירועים לאחר תאריך המאזן

- ביום 21 באוקטובר 2021, לאחר תאריך המאזן, הנפיקה טפחות הנפקות איגרות חוב צמודות למדד תמורת כ-3.6 מיליארדי שקלים חדשים. לפרטים נוספים ראה פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל.
- לפרטים בדבר חלוקת דיבידנד בגין רווחי תשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ראה פרק "ניתוח ההתפתחויות של הנכסים, ההתייבויות, ההון והלימות ההון" להלן, וכן דוח על השינויים בהון העצמי וביאור אירועים לאחר תאריך המאזן במסגרת תמצית דוחות כספיים אלה.

שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים

כמפורט בביאור 1 ב. לדוחות כספיים אלה, ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מתבססת, בין היתר, על שיעורי הפסד היסטוריים בענפי המשק השונים, ובחלוקה לאשראי בעייתי ולא בעייתי, בטווח של 11 שנים שהסתיימו במועד הדיווח, ומביאה בחשבון את השפעת ההרעה בתנאים המאקרו-כלכליים והפעילות במשק עקב משבר הקורונה, על הלווים בבנק. לפרטים, ראה פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק לעיל.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר

הרווח הנקי של הקבוצה הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ב-2,509 מיליוני שקלים חדשים לעומת 1,104 מיליוני שקלים חדשים אשתקד, גידול בשיעור של 127.3%. רווח זה מבטא תשואה על ההון, במונחים שנתיים, בשיעור של 17.1% לעומת תשואה על ההון בשיעור של 9.0% בתקופה המקבילה אשתקד ו-9.5% בשנת 2020 כולה.

הרווח הנקי של הקבוצה הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2021 ב-845 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 387 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 118.3%. רווח זה מבטא תשואה על ההון, במונחים שנתיים בשיעור של 17.3%, לעומת תשואה על ההון של 9.5% ברבעון המקביל אשתקד.

ניתוח ההתפתחות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר

הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽¹⁾ בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 הסתכמו ב-6,045 מיליוני שקלים חדשים. הכנסות הריבית נטו והכנסות המימון שאינן מריבית ללא בנק אגוד, הסתכמו ב-5,336 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 4,328 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 23.3%.

הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽²⁾ ברבעון השלישי של שנת 2021 הסתכמו ב-2,064 מיליוני שקלים חדשים. הכנסות הריבית נטו והכנסות המימון שאינן מריבית ללא בנק אגוד, הסתכמו ב-1,859 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,518 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 22.5%.

הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽¹⁾ מפעילות שוטפת בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021, ללא השפעת בנק אגוד, כפי שמפורט להלן הסתכמו ב-4,485 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 4,159 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 7.8%.

הגידול בהכנסות מפעילות שוטפת בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 הושג למרות ההשפעה השלילית של ירידת ריבית ה-FED וריבית בנק ישראל, משיעורים של 1.75% ו-0.25%, בתחילת שנת 2020, לשיעורים של 0.25% ו-0.1% במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2021.

הכנסות הריבית, נטו והכנסות המימון שאינן מריבית⁽²⁾ מפעילות שוטפת ברבעון השלישי של שנת 2021, ללא השפעת בנק אגוד, כפי שמפורט להלן הסתכמו ב-1,551 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,375 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 12.8%.

להלן ניתוח התפתחות הכנסות המימון מפעילות שוטפת (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים)	2020				2021			
	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	
	1,347	1,323	1,464	1,686	1,691	2,035	2,001	הכנסות ריבית, נטו
	64	76	54	27	189	66	63	הכנסות מימון שאינן מריבית ⁽¹⁾
	1,411	1,399	1,518	1,713	1,880	2,101	2,064	סך הכנסות מימון
	-	-	-	235	262	242	205	הכנסות מימון בנק אגוד
	22.5	1,411	1,399	1,518	1,478	1,618	1,859	סך הכנסות מימון ללא בנק אגוד
	(83)	(40)	18	-	16	209	147	השפעת מדד המחירים לצרכן
	7	9	11	12	10	13	13	הכנסות מגביית ריבית בגין חובות בעייתיים
	28	54	14	1	12	(1)	(6)	רווחים (הפסדים) מממוש איגרות חוב וניירות ערך זמינים למכירה ורווחים מאיגרות חוב למסחר, נטו
	43	8	100	53	140	144	154 ⁽²⁾	השפעת רישום חשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן ואחרות ⁽²⁾
	(5)	31	143	66	178	365	308	סך הכל השפעות שאינן מפעילות שוטפת
	12.8	1,416	1,368	1,375	1,412	1,440	1,551	סך הכנסות מימון מפעילות שוטפת

תשנה חודשים

שיעור השינוי (באחוזים)	2020		2021		
	2020	2021	2020	2021	
	4,328	6,045	4,328	6,045	סך הכנסות מימון
	-	709	-	709	הכנסות מימון בנק אגוד
	23.3	4,328	4,328	5,336	סך הכנסות מימון ללא בנק אגוד
	169	851	169	851	סך הכל השפעות שאינן מפעילות שוטפת
	7.8	4,159	4,159	4,485	סך הכנסות מימון מפעילות שוטפת

(1) הכנסות מימון שאינן מריבית כוללות השפעת שווי הוגן ואחרות, וכן הוצאה בגין הפרשי הצמדה על נגזרי מדד שההכנסה המקבילה להן נרשמת על פי הכללים החשבונאיים כהכנסת ריבית.

(2) השפעת הרישום החשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן נובעת מההבדל בין הטיפול החשבונאי במכשירים מאזניים הנרשמים בדוח רווח והפסד על בסיס צבירה (ריבית), הפרשי הצמדה, והפרשי עער (בלבד), לבין נגזרים הנמדדים לפי שווי הוגן, וכן עמלות פירעון מוקדם.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

להלן פירוט סך הכנסות המימון לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

תשעה חודשים				מגזר פעילות
שיעור השינוי (באחוזים)	סכום השינוי	2020	2021	
				אנשים פרטיים:
18.9	265	1,405	1,670	משקי בית- הלוואות לדיור
12.4	119	963	1,082	משקי בית- אחר
3.3	2	60	62	בנקאות פרטית
15.9	386	2,428	2,814	סך הכל אנשים פרטיים
				פעילות עסקית:
18.7	161	860	1,021	עסקים קטנים וזעירים
15.6	34	218	252	עסקים בינוניים
7.1	29	406	435	עסקים גדולים
20.3	15	74	89	גופים מוסדיים
15.3	239	1,558	1,797	סך הכל פעילות עסקית
-	1,080	196	1,276	ניהול פיננסי
40.8	1,705	4,182	5,887	סך הכל פעילות בישראל
8.2	12	146	158	פעילות חוץ לארץ
39.7	1,717	4,328	6,045	סך הכל

רבעון שלישי				מגזר פעילות
שיעור השינוי (באחוזים)	סכום השינוי	2020	2021	
				אנשים פרטיים:
20.3	98	482	580	משקי בית- הלוואות לדיור
17.2	53	309	362	משקי בית- אחר
5.3	1	19	20	בנקאות פרטית
18.8	152	810	962	סך הכל אנשים פרטיים
				פעילות עסקית:
24.2	69	285	354	עסקים קטנים וזעירים
9.9	7	71	78	עסקים בינוניים
(1.4)	(2)	140	138	עסקים גדולים
-	11	19	30	גופים מוסדיים
16.5	85	515	600	סך הכל פעילות עסקית
-	305	142	447	ניהול פיננסי
36.9	542	1,467	2,009	סך הכל פעילות בישראל
7.8	4	51	55	פעילות חוץ לארץ
36.0	546	1,518	2,064	סך הכל

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בינם לבין מגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן. להלן היתרות הממוצעות של הנכסים המאזניים נושאי הריבית המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים (במיליוני שקלים חדשים):

מגזר הצמדה	רבעון שלישי		תשעה חודשים		שיעור השינוי (באחוזים)
	2021	2020	2021	2020	
מטבע ישראלי לא צמוד	265,042	200,372	255,112	191,238	33.4
מטבע ישראלי צמוד למדד	71,174	59,854	71,148	59,642	19.3
מטבע חוץ (כולל מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ)	13,967	11,225	15,257	11,099	37.5
סך הכל	350,183	271,451	341,517	261,979	30.4

השינויים ביתרות הממוצעות של הנכסים נושאי הריבית נובעים מצמיחת האשראי לציבור, אשר צמח גם בגין איחוד הדוחות הכספיים עם בנק אגוד.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

להלן פערי הריבית (ההפרש בין שיעור הכנסות הריבית על הנכסים ובין שיעור הוצאות הריבית על ההתחייבויות)⁽⁴⁾ על בסיס יתרות ממוצעות⁽²⁾, המיוחסים לפעילות בישראל, במגזרי ההצמדה השונים (באחוזים):

מגזרי הצמדה	רבעון שלישי		תשעה חודשים	
	2021	2020	2021	2020
מטבע ישראלי לא צמוד	1.92	1.94	1.90	2.02
מטבע ישראלי צמוד למדד	1.42	1.58	1.43	1.49
מטבע חוץ	1.58	1.34	1.36	1.13
סך הכל	1.82	1.83	1.75	1.80

(4) שיעורי ההכנסה וההוצאה חושבו ביחס לנכסים ולהתחייבויות הנושאים ריבית.

(2) יתרות ממוצעות לפני ניכוי הפרשה בגין הפסדי אשראי.

שינויים בפערי הריבית:

בכלל מגזרי ההצמדה פער הריבית המוצג אינו כולל את השפעת הנגזרים. בתוספת השפעת הנגזרים, אין שינוי מהותי בפער הריבית במגזרי ההצמדה השונים.

פילוח פערי הריבית בחתכים שונים (סוג פעילות, מגזרי הצמדה וניתוח כמות ומחיר), מידע נוסף על נכסים והתחייבויות שאינם נושאים ריבית ומידע על פעילות מחוץ לישראל נכללים במסגרת נספחים לדוחות הרבעוניים - "שיעורי הכנסות והוצאות ריבית".

ההכנסה בגין הפסדי האשראי בקבוצה הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ב-263 מיליוני שקלים חדשים, שיעור של 0.13% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו, לעומת הוצאות בסך של 932 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, שיעור של 0.57% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו.

ההכנסה בגין הפסדי האשראי בקבוצה הסתכמה ברבעון השלישי של שנת 2021 ב-36 מיליוני שקלים חדשים, שיעור של 0.06% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו, לעומת הוצאות בסך של 317 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, שיעור של 0.59% (על בסיס שנתי), מסך האשראי לציבור, נטו.

ההכנסה בגין הפסדי אשראי, בתשעת החודשים הראשונים וברבעון השלישי של שנת 2021, נרשמה כתוצאה מקיטון בהפרשה הקבוצתית על רקע השיפור בנתוני המאקרו במשק והירידה בהיקף האשראי אשר ניתנה בגינו דחיית תשלומים. זאת, לעומת התקופות המקבילות אשתקד בהן נרשמו הוצאות אשר כללו הוצאה בגין הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי על רקע התפשטות נגיף הקורונה.

בדוחות כספיים אלה, ראה להלן בפרק ניתוח ההתפתחויות בהכנסות ובהוצאות, וכן בביאורים 6 ו-13 לדוחות הכספיים.

להלן פירוט התפתחות הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי (מיליוני שקלים חדשים):

	רבעון שלישי		תשעה חודשים	
	2021	2020	2021	2020
הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני (לרבות מחיקות חשבונאיות):	116	109	323	387
הגדלת הוצאות	(78)	(50)	(260)	(124)
הקטנת הוצאות	38	59	63	263
סך הכל הפרשה פרטנית	38	59	63	263
הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי:	2	7	1	28
לפי עומק הפיגור	(76)	251	(327)	641
אחרת	(36)	317	(263)	932
סך הכל הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	(36)	317	(263)	932
שיעור ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור, נטו (במונחים שנתיים):	(0.06%)	0.59%	(0.13%)	0.57%
מזה: בגין הלוואות מסחריות שאינן הלוואות לדיור	(0.11%)	0.87%	(0.25%)	1.18%
מזה: בגין הלוואות לדיור	(0.02%)	0.44%	(0.07%)	0.26%

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

להלן פירוט ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים בקבוצה (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור ההוצאות להפסדי אשראי ⁽¹⁾ בתשעה חודשים		שיעור ההוצאות להפסדי אשראי ⁽¹⁾ ברבעון השלישי		תשעה חודשים		רבעון שלישי		מגזר פעילות
2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	
אנשים פרטיים:								
0.36	(0.11)	0.40	(0.02)	272	(92)	154	(10)	משקי בית- הלוואות לדיוור
0.95	(0.26)	0.57	(0.03)	120	(33)	36	(2)	משקי בית- אחר
2.40	(1.42)	4.85	8.85	2	(1)	2	3	בנקאות פרטית
0.44	(0.13)	0.43	(0.02)	394	(126)	192	(9)	סך הכל אנשים פרטיים
פעילות עסקית:								
1.57	(0.31)	0.91	(0.14)	218	(48)	63	(11)	עסקים קטנים וזעירים
2.14	0.17	0.90	(0.51)	100	8	21	(12)	עסקים בינוניים
1.76	(0.66)	0.44	(0.14)	184	(64)	23	(7)	עסקים גדולים
2.39	(3.03)	3.50	(0.23)	22	(27)	16	(1)	גופים מוסדיים
1.75	(0.43)	0.82	(0.20)	524	(131)	123	(31)	סך הכל פעילות עסקית
-	-	-	-	1	-	-	-	ניהול פיננסי
0.77	(0.20)	0.53	(0.06)	919	(257)	315	(40)	סך הכל פעילות בישראל
0.69	(0.30)	0.21	0.39	13	(6)	2	4	פעילות חוץ לארץ
0.77	(0.20)	0.53	(0.06)	932	(263)	317	(36)	סך הכל

(1) שיעור ההוצאות בין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור, נטו (במונחים שנתיים) (באחוזים).

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בינם לבין מגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן. לפרטים נוספים בדבר ניתוח התפתחות האשראי לציבור ראה פרק ניתוח המבנה של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון להלן. לפרטים נוספים בדבר ניתוח סיכון האשראי ראה פרק סיכון אשראי להלן, וכן דוח הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ב-1,956 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,529 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 427 מיליוני שקלים חדשים. ראה הסבר להלן.

ההכנסות שאינן מריבית הסתכמו ברבעון השלישי של שנת 2021 ב-614 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 461 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול של 153 מיליוני שקלים חדשים. ראה הסבר להלן.

הכנסות מימון שאינן מריבית הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ב-318 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 194 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות מימון שאינן מריבית הסתכמו ברבעון השלישי של שנת 2021 ב-63 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 54 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

הכנסות המימון שאינן מריבית כוללות, בתשעת החודשים הראשונים וברבעון השלישי של שנת 2021, הכנסות בסך 165 ו-26 מיליוני שקלים חדשים, בהתאמה, כתוצאה מאיחוד הדוחות הכספיים עם בנק אגוד.

בסעיף זה נכללות, בין היתר, השפעות שווי הוגן, רווחים (הפסדים) מפעילות באיגרות חוב וניירות ערך, וכן הפרשי הצמדה על נגזרי מדד והשפעת צבירת הריבית (ערך הזמן) הגלומה בנכסים נגזרים, שההכנסה (הוצאה) המקבילה להן נרשמת על פי הכללים החשבונאיים בסעיף הכנסות מריבית. ראה ניתוח הכנסות המימון מפעילות שוטפת לעיל.

ההכנסות מעמלות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ב-1,419 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,199 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 18.3%.

ההכנסות מעמלות הסתכמו ברבעון השלישי של שנת 2021 ב-473 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 399 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 18.5%.

ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ההכנסות מעמלות בתשעת החודשים הראשונים וברבעון השלישי של שנת 2021 ב-1,247 ו-421 מיליוני שקלים חדשים, גידול של 4.0% ו-5.5% לעומת התקופות המקבילות, בהתאמה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

להלן פירוט העמלות לפי סוגי עמלות עיקריים (במיליוני שקלים חדשים):

2020				2021			
רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	רבעון 4	רבעון 1	רבעון 2	רבעון 3	
93	77	90	96	95	102	103	ניהול חשבון
65	70	64	83	89	78	72	פעילות בניירות ערך
75	53	58	69	75	74	69	הפרשי המרה
53	54	55	75	66	62	64	עמלות מעסקי מימון
50	42	46	52	54	50	61	כרטיסי אשראי
27	25	32	33	31	42	47	טיפול באשראי ⁽⁴⁾
61	55	54	64	67	61	57	עמלות אחרות
424	376	399	472	477	469	473	סך כל העמלות

תשעה חודשים			
2020	2020	2021	
356	260	300	ניהול חשבון
282	199	239	פעילות בניירות ערך
255	186	218	הפרשי המרה
237	162	192	עמלות מעסקי מימון
190	138	165	כרטיסי אשראי
117	84	120	טיפול באשראי ⁽⁴⁾
234	170	185	עמלות אחרות
1,671	1,199	1,419	סך כל העמלות

(4) כולל עמלות: טיפול באשראי, סחר חוץ והכנסות נטו משירות תיקי אשראי.

ההכנסות האחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ב-219 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 136 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול של 83 מיליוני שקלים חדשים.

ההכנסות האחרות הסתכמו ברבעון השלישי של שנת 2021 ב-78 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 8 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד. ההכנסות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 כוללות, 155 מיליוני שקלים חדשים (51 מיליוני שקלים חדשים ברבעון השלישי), בגין יתרת זכות נדחית, נטו, שנרשמה בגין רכישת אגוד, המוכרת ברווח והפסד על פני 5 שנים החל מהרבעון הרביעי של שנת 2020, רווחי הון של 16 מיליוני שקלים חדשים, ממימוש נכסים במסגרת רה-ארגון בנכסים ושיפורים במערך הסינוף, וכן רווח ממכירת חברת הבת יוניסד מזרחי בנק (שוויץ) למיטד בסך של 14 מיליוני שקלים חדשים. לפרטים נוספים ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית לעיל.

ההכנסות האחרות, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2020, כוללות הכנסות בסך 82 מיליוני שקלים חדשים, בגין הסדר מוסכם עם המבטחים לסיום הליכים נגזרים ורווחי הון של 27 מיליוני שקלים חדשים, ממימוש נכסים במסגרת רה-ארגון בנכסים ושיפורים במערך הסינוף.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ב-4,013 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ההוצאות התפעוליות והאחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ב-3,324 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 2,944 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 12.9%.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ברבעון השלישי של שנת 2020 ב-1,339 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו ההוצאות התפעוליות והאחרות ברבעון השלישי של שנת 2021 ב-1,114 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 977 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 14.0%.

ראה פירוט לפי רכיבי ההוצאות התפעוליות השונים להלן.

המשכורות וההוצאות הנלוות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ב-2,576 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו המשכורות וההוצאות הנלוות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ב-2,229 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,859 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 19.9%.

המשכורות וההוצאות הנלוות הסתכמו ברבעון השלישי של שנת 2021 ב-863 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו המשכורות וההוצאות הנלוות ברבעון השלישי של שנת 2021 ב-749 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 619 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 21.0%.

הגידול בהוצאות השכר נובע בעיקר מסעיפי תגמול משתנים, על רקע התוצאות הכספיות בתשעת החודשים הראשונים של 2021.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ב-735 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ב-641 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 621 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול שוטף בשיעור של 3.2%.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו ברבעון השלישי של שנת 2021 ב-250 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד ברבעון השלישי של שנת 2021 ב-216 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 208 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 3.8%.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

הוצאות האחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ב-702 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו הוצאות האחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ב-454 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 464 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 2.2%, בעיקר כתוצאה מירידה בהוצאות המשפטיות.

ההוצאות האחרות הסתכמו ברבעון השלישי של שנת 2021 ב-226 מיליוני שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמו הוצאות האחרות ברבעון השלישי של שנת 2021 ב-149 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 150 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, קיטון בשיעור של 0.7%.

להלן נתוני Cost-Income Ratio⁽⁴⁾ (באחוזים):

2020				2021			Cost Income Ratio
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	
52.4 ⁽²⁾	52.8	50.8	58.8 ⁽³⁾	55.3	50.4	51.2	

שנת		תשעה חודשים		Cost Income Ratio
2020	2021	2020	2021	
53.9	52.0	52.2	52.2	

(1) סך ההוצאות התפעוליות והאחרות לסך כלל ההכנסות התפעוליות והמימוניות לפני הוצאות בגין הפסדי אשאי.

(2) יחס היעילות בנסרול הכנסות מהסדר מוסכם עם המבטחים - 54.7%.

(3) ההוצאות האחרות שרשם בנק אגוד ברבעון הרביעי של 2020 עלו בכ-61 מיליוני שקלים חדשים ביחס לרבעון המקביל אשתקד, בעיקר בגין הפחתת נכסים ועלויות ביטוח, כתוצאה מרכישת השליטה בבנק והתכנית למזגו. ללא גידול הריג זה, מסתכם יחס היעילות (Cost-Income Ratio) ב-56.1%.

הרווח בקבוצה לפני מיסים הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ב-3,933 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,787 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 120.1%. ראה הסבר מפורט לעיל.

הרווח בקבוצה לפני מיסים הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2021 ב-1,312 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 631 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד, גידול בשיעור של 107.9%. ראה הסבר מפורט לעיל.

שיעור ההפרשה למיסים מהרווח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 הסתכם ב-34.1%, לעומת 34.6% בתקופה המקבילה אשתקד.

שיעור ההפרשה למיסים מהרווח ברבעון השלישי של שנת 2021 הסתכם ב-33.7%, לעומת 35.2% בתקופה המקבילה אשתקד.

חלק הבנק ברווחי חברות כלולות לאחר השפעת המס - בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 נרשמו הפסדים בגין חברות כלולות בסך 10 מיליוני שקלים חדשים. בתקופה המקבילה אשתקד לא נרשמו רווחים או הפסדים בגין חברות כלולות.

חלק הבנק ברווחי חברות כלולות לאחר השפעת המס - ברבעון השלישי של שנת 2021 נרשמו רווחים בגין חברות כלולות בסך 1 מיליוני שקלים חדשים. ברבעון המקביל אשתקד לא נרשמו רווחים או הפסדים בגין חברות כלולות.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות המיוחס לבנק ייב, הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ב-74 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 65 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות המיוחס לבנק ייב, הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2021 ב-26 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 22 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ב-2,509 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 1,104 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ברבעון השלישי של שנת 2021 ב-845 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 387 מיליוני שקלים חדשים ברבעון המקביל אשתקד.

ההון העצמי של הבנק כולל גם קיטון של 16 מיליוני שקלים חדשים וגידול של 8 מיליוני שקלים חדשים בתשעת החודשים הראשונים וברבעון השלישי של השנה, בהתאמה, מהתאמות בגין הטבות לעובדים ומהתאמות בגין הצגת איגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן ("הרווח הכולל האחר המיוחס לבעלי מניות הבנק"), זאת, בהשוואה לגידול של 42 ו-16 מיליוני שקלים חדשים בתקופות המקבילות אשתקד. לפרטים ראה ביאור 4 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

להלן התפתחות תשואת⁽⁴⁾ רווחי הקבוצה על ההון⁽²⁾, יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, יחס כיסוי הנזילות⁽³⁾ ויחס המינוף⁽⁴⁾ בתום הרבעון (באחוזים):

		2020			2021		
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	
9.1 ⁽⁵⁾	9.0	9.5	11.4	14.9	21.3	17.3	תשואת רווח נקי על ההון
9.89	9.96	9.98	10.04	10.15	10.53	10.44	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון בתום הרבעון
117	122	128	133	133	132	126	יחס כיסוי הנזילות (רבעוני)
5.40	5.36	5.23	5.19	5.16	5.36	5.37	יחס המינוף בתום הרבעון

		תשעה חודשים		
שנת 2020	שנת 2020	שנת 2021		
9.5	9.0	17.1		תשואת רווח נקי על ההון

- (1) תשואה בחישוב שנתי.
- (2) התשואה ביחס להון העצמי הממוצע, הכולל את "סך כל האמצעים ההוניים", כמוצג בדיווח על שיעורי הכנסה והוצאה, בניכוי יתרה ממוצעת של זכויות בעלי מניות חיצוניים ובניכוי/בנתוספת היתרה הממוצעת של הפסדים/רווחים שטרם מומשו מהתאמות לשווי הון של איגרות חוב למסחר ושל איגרות חוב זמינות למכירה.
- (3) יחס כיסוי הנזילות (Liquidity Coverage Ratio) - סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לתזרים המזומנים היוצא נטו. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221, במונחים של סמוצעים פשוטים של תצפיות יחסיות במשך הרבעון המדווח.
- (4) יחס המינוף (Leverage Ratio) - הון רובד 1 לפי כללי באזל לסך החשיפות. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218.
- (5) תשואת הרווח הנקי על ההון בנטרול הכנסות מהסדר מוסכם עם המבטחים - 7.7%.

להלן נתוני הרווח והדיבידנד למניה (מניה רגילה בסך 0.1 שקלים חדשים ערך נקוב) (בשקלים חדשים):

		תשעה חודשים		רבעון שלישי		
שנת 2020	שנת 2020	שנת 2021	שנת 2020	שנת 2021		
6.70	4.69	9.82	1.65	3.30		רווח בסיסי למניה
6.69	4.69	9.79	1.65	3.29		רווח מדולל למניה
75	75	189	-	189		דיבידנד למניה (באגורות)

לפרטים בדבר החלטת דירקטוריון הבנק להימנע מחלוקת דיבידנד, כל עוד הוראת השעה במסגרתה הופחתו יחסי הון המזעריים שהבנק נדרש לעמוד בהם בתוקף, ראה פרק דיבידנד להלן.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

ניתוח ההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

נכסים והתחייבויות

להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת					
31 בדצמבר		30 בספטמבר			
2020	2021	2020	2021		
5.4	9.4	360,140	347,050	379,563	סך כל המאזן
11.3	24.0	86,570	77,738	96,365	מזומנים ופיקדונות בבנקים
5.8	7.4	245,525	241,765	259,742	אשראי לציבור, נטו
(14.7)	(19.2)	17,290	18,258	14,749	ניירות ערך
(4.4)	1.3	1,743	1,646	1,667	בניינים וציוד
6.9	10.1	284,224	276,156	303,921	פיקדונות הציבור
80.0	144.1	3,779	2,786	6,801	פיקדונות מבנקים
(2.3)	(1.0)	33,446	32,995	32,664	איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
10.8	14.0	18,804	18,272	20,831	הון עצמי

מזומנים ופיקדונות בבנקים - יתרת מזומנים ופיקדונות בבנקים גדלה במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ב-9.8 מיליארדי שקלים חדשים. כתוצאה מהגידול בהיקף פיקדונות הציבור, ובמסגרת הניהול השוטף של נזילות הבנק.

אשראי לציבור, נטו - משקלו של האשראי לציבור, נטו במאזן המאוחד מסך כל הנכסים, הגיע ביום 30 בספטמבר 2021 ל-68%, בדומה לסוף שנת 2020. האשראי לציבור, נטו בקבוצה, גדל במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ב-14.2 מיליארדי שקלים חדשים, גידול בשיעור של 5.8%.

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי המאזני והחוץ מאזני, התפתחות החובות הבעייתיים ומדדי סיכון שונים הנוגעים לאשראי לדיוור ראה פרק הסיכונים להלן, וכן דוח הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי בסיסי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת					
31 בדצמבר		30 בספטמבר			
2020	2021	2020	2021		
6.3	7.5	168,787	166,916	179,367	מטבע ישראלי
6.4	7.8	64,524	63,675	68,653	לא צמוד
(4.1)	4.8	12,116	11,087	11,618	צמוד מדד
6.1	19.5	98	87	104	מט"ח כולל צמוד מט"ח
5.8	7.4	245,525	241,765	259,742	פריטים לא כספיים
					סך הכל

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת					
31 בדצמבר		30 בספטמבר			
2020	2021	2020	2021		
8.7	10.9	155,422	152,362	168,915	אנשים פרטיים:
0.5	0.5	25,335	25,358	25,473	משקי בית- הלוואות לדיוור
(61.3)	(16.7)	362	168	140	משקי בית- אחר
7.4	9.4	181,119	177,888	194,528	בנקאות פרטית
					סך הכל אנשים פרטיים
6.1	10.1	28,948	27,911	30,717	פעילות עסקית:
(1.1)	(0.9)	9,427	9,410	9,322	עסקים קטנים וזעירים
(2.6)	(7.7)	19,859	20,950	19,346	עסקים בינוניים
(26.5)	(4.5)	2,404	1,852	1,768	עסקים גדולים
0.8	1.7	60,638	60,123	61,153	גופים מוסדיים
7.8	8.2	3,768	3,754	4,061	סך הכל פעילות עסקית
5.8	7.4	245,525	241,765	259,742	פעילות חוץ לארץ
					סך הכל

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בינם לבין מגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן. להלן פירוט של סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי:

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)											
ליום 31 בדצמבר 2020				ליום 30 בספטמבר 2020				ליום 30 בספטמבר 2021			
סיכון אשראי ⁽⁴⁾				סיכון אשראי ⁽⁴⁾				סיכון אשראי ⁽⁴⁾			
סה"כ	פרטי	מסחרי	דיוור	סה"כ	פרטי	מסחרי	דיוור	סה"כ	פרטי	מסחרי	דיוור
1. סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי ⁽²⁾											
242,758	23,716	154,564	64,478	237,179	23,708	151,333	62,138	257,146	23,676	167,775	65,695
79,459	13,530	16,552	49,377	76,400	13,691	13,276	49,433	81,950	13,755	14,275	53,920
סך הכל סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי											
322,217	37,246	171,116	113,855	313,579	37,399	164,609	111,571	339,096	37,431	182,050	119,615
2. סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי											
א. לא בעייתי											
4,721	292	732	3,697	4,106	281	827	2,998	3,525	280	735	2,510
3,775	201	1,285	2,289	4,188	236	1,364	2,588	3,555	190	1,395	1,970
1,735	73	1,188	474	2,120	69	1,232	819	1,958	65	1,316	577
291	32	-	259	440	72	42	326	212	39	34	139
1,749	96	97	1,556	1,628	95	90	1,443	1,385	86	45	1,254
ב. סה"כ בעייתי											
1,735	73	1,188	474	2,120	69	1,232	819	1,958	65	1,316	577
291	32	-	259	440	72	42	326	212	39	34	139
1,749	96	97	1,556	1,628	95	90	1,443	1,385	86	45	1,254
סך הכל סיכון אשראי מאזני שאינו בדירוג ביצוע אשראי											
8,496	493	2,017	5,986	8,294	517	2,191	5,586	7,080	470	2,130	4,480
סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾											
1,767	23	-	1,744	1,629	27	-	1,602	1,180	24	-	1,156
10,263	516	2,017	7,730	9,923	544	2,191	7,188	8,260	494	2,130	5,636
מזה: חובות שאינם פגומים, בפיגור											
1,228	24	1,176	28	1,325	40	1,245	40	1,414	25	1,316	73
של 90 ימים או יותר ⁽⁴⁾											
סך הכל סיכון אשראי כולל של הציבור⁽⁵⁾											
332,480	37,762	173,133	121,585	323,502	37,943	166,800	118,759	347,356	37,925	184,180	125,251
נכסים שאינם מבצעים⁽⁶⁾											
1,569	61	100	1,408	1,510	67	92	1,351	1,266	48	46	1,172

(1) אשראי מאזני וחץ מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

(2) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה.

(4) לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיוור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(5) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מנכ"ר חוזר.

(6) נכסים שאינם צוברים ריבית.

סיכון האשראי מורכב מסיכון אשראי מאזני ומסיכון אשראי חוץ מאזני, אשר מרכיביהם משוקללים בהתאם לאופי הלווה וסוג האשראי בהתאם להוראות בנק ישראל. הסיכון המאזני כולל את יתרות האשראי לציבור, מכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור והשקעות של הקבוצה באיגרות חוב של הציבור. סיכון האשראי החוץ מאזני כולל ערביות ועסקאות במכשירים חוץ מאזניים, התחייבויות למתן אשראי ומסגרות אשראי שטרם נוצלו. סיכון האשראי הכולל לציבור בקבוצת הבנק הסתכם ביום 30 בספטמבר 2021 ב-347 מיליארדי שקלים חדשים לעומת 332 מיליארדי שקלים חדשים בסוף שנת 2020, גידול בשיעור של 4.5%.

לפרטים בדבר סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיוור), סיכון אשראי בענף המשק בינוי ונדל"ן בישראל וסיכון האשראי לדיוור ראה פרק סיכון אשראי.

לפרטים נוספים ראה ביאורים 6 ו-13 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת					
30 בספטמבר 2020	31 בדצמבר 2020	30 בספטמבר 2021	31 בדצמבר 2020	30 בספטמבר 2021	
7.5	13.1	20,964	19,933	22,536	מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים למעט נגזרים⁽¹⁾:
26.1	23.4	11,903	12,162	15,011	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות
(8.9)	3.4	31,334	27,612	28,559	לפי דרישה שלא נוצלו
6.7	7.5	10,191	10,112	10,871	ערביות לרוכשי דירות
(10.3)	(7.8)	11,400	11,089	10,222	התחייבויות בלתי חוזרות למתן אשראי שאושר ועדיין לא ניתן
16.4	15.1	9,260	9,365	10,776	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
15.5	2.1	2,880	3,257	3,326	התחייבויות להוצאת ערבויות
(0.3)	13.1	311	274	310	ערבויות והתחייבויות אחרות
					ערבויות להבטחת אשראי
					אשראי תעודות
12.0	10.2	293,100	297,865	328,318	מכשירים פיננסיים נגזרים⁽²⁾:
(39.0)	(14.4)	4,543	3,238	2,771	סך הכל ערך נקוב של מכשירים פיננסיים נגזרים
(52.3)	(25.9)	5,506	3,545	2,627	נכסים (מאזניים) בגין מכשירים נגזרים
					התחייבויות (מאזניות) בגין מכשירים נגזרים

(1) יתרות החוזים או הסכומים הנקובים שלהם לסוף התקופה, לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי. לפרטים נוספים ראה ב"אור 13 לדוחות הכספיים.

(2) כולל עסקאות פורוורד, SWAPS, אופציות ונגזרי אשראי.

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי המאזני והחוץ מאזני ראה פרק הסיכונים להלן, וכן דוח הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

ניירות ערך - יתרת ההשקעה בניירות ערך קטנה במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2020 ב-2.5 מיליארדי שקלים חדשים. הקיטון ביתרת ההשקעה בניירות ערך הינו במסגרת ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק.

להלן התפלגות ניירות הערך של הקבוצה לפי התיקים השונים (במיליוני שקלים חדשים):

שווי הוגן ⁽¹⁾	לשווי הוגן	הפסדים מהתאמות	רווחים מהתאמות	עלות מופחתת (במניות-עלות)	הערך במאזן	
30 בספטמבר 2021						
3,166	(8)	65	3,109	3,109	3,109	איגרות חוב המוחזקות לפידיון
10,268	(68) ⁽²⁾	164 ⁽²⁾	10,172	10,268	10,268	איגרות חוב זמינות למכירה
646	(1) ⁽³⁾	149 ⁽³⁾	498	646	646	השקעה במניות שאינן למסחר
726	(11) ⁽³⁾	13 ⁽³⁾	724	726	726	ניירות ערך למסחר
14,806	(88)	391	14,503	14,749	14,749	סך כל ניירות הערך
30 בספטמבר 2020						
4,057	(1)	62	3,996	3,996	3,996	איגרות חוב המוחזקות לפידיון
12,424	(5) ⁽²⁾	27 ⁽²⁾	12,402	12,424	12,424	איגרות חוב זמינות למכירה
380	-	33 ⁽³⁾	347	380	380	השקעה במניות שאינן למסחר
1,458	(1) ⁽³⁾	-	1,459	1,458	1,458	ניירות ערך למסחר
18,319	(7)	122	18,204	18,258	18,258	סך כל ניירות הערך
31 בדצמבר 2020						
3,784	-	69	3,715	3,715	3,715	איגרות חוב המוחזקות לפידיון
11,738	(2) ⁽²⁾	119 ⁽²⁾	11,621	11,738	11,738	איגרות חוב זמינות למכירה
426	-	71 ⁽³⁾	355	426	426	השקעה במניות שאינן למסחר
1,411	(8) ⁽³⁾	4 ⁽³⁾	1,415	1,411	1,411	ניירות ערך למסחר
17,359	(10)	263	17,106	17,290	17,290	סך כל ניירות הערך

(1) נתוני שווי הוגן מבוססים בדרך כלל על שערי בורסה, אשר לא בהכרח משקפים את המחיר שיתקבל ממכירת ניירות ערך בהיקפים גדולים.

(2) כלולים בהון העצמי בסעיף "התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן".

(3) נזקפו לדוח רווח והפסד, אך טרם מומשו.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

להלן התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי מגזרי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת					
31 בדצמבר	30 בספטמבר	31 בדצמבר	30 בספטמבר	2021	
2020	2020	2020	2020	2021	
(33.9)	(31.5)	10,937	10,561	7,233	מטבע ישראלי
(3.1)	(22.4)	1,674	2,089	1,622	לא צמוד
23.6	0.5	4,233	5,206	5,230	צמוד מדד
48.9	65.2	446	402	664	מטבע חוץ (כולל צמוד מטבע חוץ)
(14.7)	(19.2)	17,290	18,258	14,749	פריטים לא כספיים
					סך הכל

להלן התפלגות תיק ניירות הערך של הקבוצה לפי סוגי מנפיקים (במיליוני שקלים חדשים):

הערך במאזן ליום			
31 בדצמבר 2020	30 בספטמבר 2020	30 בספטמבר 2021	
14,455	14,634	11,345	איגרות חוב ממשלתיות:
451	1,168	941	ממשלת ישראל
14,906	15,802	12,286	ממשלת ארצות הברית
			סך הכל איגרות חוב ממשלתיות
622	652	482	איגרות חוב של מוסדות פיננסים בישראל
			סך הכל איגרות חוב של מוסדות פיננסים בישראל
102	109	100	איגרות חוב של בנקים במדינות מפותחות:
59	59	52	דרום קוריאה
66	77	64	ארצות הברית
227	245	216	אחר
			סך הכל איגרות חוב של בנקים במדינות מפותחות
439	463	451	איגרות חוב של חברות (פילוח לפי ענפי משק):
159	169	192	נדלן מניב
74	79	88	אספקת חשמל, גז, קיטור ומיזוג אוויר
61	58	59	כרייה וחציבה
59	76	56	בניה
264	264	227	תעשייה - תעשייה כימית
1,056	1,109	1,073	אחר
			סך הכל איגרות חוב של חברות
28	35	25	איגרות חוב של חברות מגובות נכסים (ABS)
5	15	3	כרייה וחציבה
33	50	28	אחרים
			סך הכל איגרות חוב של חברות מגובות נכסים (ABS)
426	380	646	מניות וניירות ערך אחרים
216	207	360	השקעה במניות שאינן למסחר
20	20	18	מזה: מניות שלא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין ⁽⁴⁾
446	400	664	מניות וניירות ערך למסחר
			סך הכל מניות וניירות ערך אחרים
17,290	18,258	14,749	סך הכל ניירות ערך

(4) מוצגות ככלל לפי עלות (בניכוי ירידת ערך), המותאמת לשינויים במחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק.

לפרטים נוספים בדבר השקעות בניירות ערך ובדבר ירידת ערך בעלת אופי זמני של ניירות ערך זמינים למכירה ופירוט משך הזמן בו קיימת ירידת ערך ושיעורה מהעלות המופחתת, ראה ביאור 5 לדוחות הכספיים.

בניינים וציוד - יתרת בניינים וציוד קטנה במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ב-76 מיליוני שקלים חדשים. הקיטון ביתרת בניינים וציוד נובע משינוי שוטף בגין פחת ומנגד מהשקעות חדשות, בעיקר במסגרת ההשקעות הטכנולוגיות.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

פיקדונות הציבור - משקלם של פיקדונות הציבור מסך המאזן המאוחד הגיע ביום 30 בספטמבר 2021 ל-80%, לעומת 79% ביום 31 בדצמבר 2020. במהלך תשע"א החודשים הראשונים של שנת 2021 גדל היקף פיקדונות הציבור בקבוצת הבנק, ב-19.7 מיליארדי שקלים חדשים, גידול בשיעור של 6.9%. להלן התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי הצמדה (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת				
30 בספטמבר 2020		31 בדצמבר 2020		30 בספטמבר 2021
2020	2020	2020	2020	2021
				מטבעי ישראל
5.3	9.2	218,008	210,232	229,561
29.3	36.4	16,457	15,602	21,274
6.7	5.5	49,661	50,235	52,982
6.1	19.5	98	87	104
6.9	10.1	284,224	276,156	303,921
				לא צמוד
				צמוד מדד
				מט"ח כולל צמוד מט"ח
				פרטים לא כספיים
				סך הכל

להלן נתונים על התפלגות פיקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת				
30 בספטמבר 2020		31 בדצמבר 2020		30 בספטמבר 2021
2020	2020	2020	2020	2021
				אנשים פרטיים:
3.0	5.1	114,987	112,646	118,433
6.4	1.8	20,178	21,093	21,472
3.5	4.6	135,165	133,739	139,905
				פעילות עסקית:
11.2	15.4	44,382	42,767	49,341
(0.1)	10.4	14,406	13,037	14,396
(6.7)	(6.1)	38,094	37,864	35,558
27.7	38.4	47,566	43,872	60,730
10.8	16.3	144,448	137,540	160,025
(13.4)	(18.2)	4,611	4,877	3,991
6.9	10.1	284,224	276,156	303,921
				סך הכל אנשים פרטיים
				פעילות עסקית:
				עסקים קטנים וזעירים
				עסקים בינוניים
				עסקים גדולים
				גופים מוסדיים
				סך הכל פעילות עסקית
				פעילות חוץ לארץ
				סך הכל

להגדרת מגזרי הפעילות הפיקוחיים ולהבדלים בינם לבין מגזרי הפעילות בהתאם לגישה ההנהלה, ראה פרק מגזרי פעילות פיקוחיים להלן.

להלן התפתחות התפלגות פיקדונות הציבור בקבוצה לפי גודל מפקיד (במיליוני שקלים חדשים):

30 בספטמבר 2020			31 בדצמבר 2020		
2020	2020	2021	2020	2020	2021
					תקרת הפיקדון
94,031	92,455	96,054			עד 1
73,376	72,047	78,087			מעל 1 עד 10
41,781	40,451	44,978			מעל 10 עד 100
35,060	31,596	35,017			מעל 100 עד 500
39,976	39,607	49,785			מעל 500
284,224	276,156	303,921			סך הכל

לפרטים נוספים על הרכב פיקדונות הציבור, ראה ביאור 7 לדוחות הכספיים.

פיקדונות מבנקים - יתרת פיקדונות מבנקים ליום 30 בספטמבר 2021 הסתכמה ב-6.8 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 3.8 מיליארדי שקלים חדשים בסוף שנת 2020. הגידול ביתרת פיקדונות מבנקים נובע מהלוואה מוניטרית שהתקבלה מבנק ישראל.

איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים - יתרת איגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 30 בספטמבר 2021 הסתכמה ב-32.7 מיליארדי שקלים חדשים, קיטון של 0.8 מיליארדי שקלים חדשים בהשוואה לסוף שנת 2020. איגרות החוב וכתבי התחייבויות הנדחים הושפעו, במהלך תשע"א החודשים הראשונים, מהנפקת כתבי התחייבות נדחים בסך של 0.6 מיליארד דולר, למשקיעים מוסדיים, פירעונות שוטפים ופדיון מוקדם של כתבי התחייבות נדחים מותנים מסוג CoCo בסך של 0.2 מיליארד שקלים חדשים. לפרטים נוספים ראה פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

הון, הלימות הון ומינוף

הון עצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק - יתרת ההון העצמי המיוחס לבעלי מניות הבנק ליום 30 בספטמבר 2021 הסתכמה ב-20.8 מיליארדי שקלים חדשים, לעומת 18.8 ו-18.3 מיליארדי שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2020 וליום 30 בספטמבר 2020, גידול של 10.8% ו-14.0%, בהתאמה.

להלן הרכב ההון העצמי (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר		30 בספטמבר		
2020	2020	2020	2021	
3,445	3,445	3,445	3,495	הון מניות ופרמיה ⁽⁴⁾⁽⁵⁾
87	75	54	54	קרן הון מהטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
(276)	(290)	(292)	(292)	הפסד כולל אחר מצטבר ⁽²⁾⁽³⁾
15,548	15,042	17,574	17,574	עודפים ⁽⁴⁾
18,804	18,272	20,831	20,831	סך הכל

- (1) לפרטים בדבר הנפקת מניות ראה תמצית דוח על השינויים בהון העצמי.
- (2) לפרטים נוספים בדבר רווח (הפסד) כולל אחר ראה ביאור 4 לדוחות הכספיים.
- (3) כולל התחייבות אקטוארית בגין תוכנית התייעלות לפרישת עובדים, ראה ביאורים 22 ו-25 בדוחות הכספיים לשנת 2020.
- (4) לפרטים בדבר התפתחות ההכנסות וההוצאות המצטברות ליתרת העודפים בתקופת הדיווח ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח הכולל האחר לעיל.
- (5) כולל הנפקת מניות במסגרת רכישת בנק אגוד. לפרטים נוספים ראה ביאורים 25 ו' 35 ב' לדוחות הכספיים לשנת 2020.

יחס ההון העצמי לסך המאזן בקבוצה ליום 30 בספטמבר 2021 הגיע ל-5.49%, לעומת 5.22% ליום 31 בדצמבר 2020 ו-5.26% ליום 30 בספטמבר 2020.

הלימות הון

ההון הפיקוחי

הבנק מעריך את הלימות ההון שלו על פי כללי באזל, כפי שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211. הבנק נוקט בגישה הסטנדרטית על מנת להעריך את החשיפה לסיכון אשראי, לסיכון תפעולי, ולסיכון שוק.

ההון הכולל מורכב משני רבדים - הון רובד 1 (הכולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף) והון רובד 2.

הון רובד 1 כולל בעיקר את רכיבי ההון המיוחסים לבעלי מניות הבנק (ההון החשבונאי בספרים) ואת זכויות המיעוט, ומהווה את המרכיב העיקרי בספיגת הפסדים.

הון רובד 1 נוסף מורכב ממכשירי הון העומדים בדרישות שנקבעו בהוראות. נכון ליום 30 בספטמבר 2021 אין לבנק מכשירי הון הנכללים בהון רובד 1 נוסף.

הון רובד 2 מורכב מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומכשירי הון מסוג CoCo (Contingent convertible capital instrument), הכוללים מנגנון לספיגת הפסדי קרן כאשר יחס הון עצמי רובד 1 יורד מתחת לטריגר כמותי שנקבע, או כאשר נמסרה הודעת הפיקוח על הבנקים, לפיה הפעלת המנגנון לספיגת הפסדי קרן הכרחית לשמירת יציבות התאגיד הבנקאי (אירוע "אי קיימות" של הבנק).

כתבי התחייבויות נדחים, שהוכרו כמכשירי הון רובד 2 על פי ההוראות הקודמות, אינם כשירים כהון פיקוחי על פי ההוראות הנוכחיות (בעיקר עקב היעדר מנגנון ספיגת הפסדים) ומופחתים על פני תקופת הוראות מעבר עד ליום 1 בינואר 2022.

תכנון ההון של הבנק

תכנון ההון במהלך עסקים רגיל - הבנק עורך תחזית מפורטת רב שנתית לתכנון ההון תוך הבאה בחשבון של: שיעורי הגידול הצפויים בנכסי סיכון והרווחיות, התוכנית האסטרטגית, מדיניות חלוקת הדיבידנד, יעדי ההון והמינוף, שולי ביטחון נאותים וגורמים נוספים.

הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התחזית ובהתאם לצורך מעדכן את התחזית ובוחן פעולות נדרשות, וזאת לצורך עמידה ביעדי ההון שנקבעו.

רגישות יחס הלימות ההון של הבנק לשינויים בהון עצמי רובד 1 ונכסי סיכון הינה:

שינוי בהון עצמי רובד 1 בסכום של 100 מיליוני שקלים חדשים יגרום לשינוי יחס הלימות הון רובד 1 של 0.05%. שינוי בנכסי הסיכון בסכום של 1 מיליארדי שקלים חדשים יגרום לשינוי יחס הלימות הון רובד 1 של 0.05%.

תהליך פנימי להערכת ההון - במסגרת התהליך בוחן הבנק כי קיימת כרית ספיגה הוגית מספקת להתמודדות עם מגוון סיכונים הכרוכים בפעילות הבנק לרבות תרחישי קיצון.

אופק התכנון הינו לשלוש שנים ובו מאתגר הבנק את תכנון ההון בשורה של תרחישי קיצון הפוגעים באופן משמעותי ברווחיות הבנק, שחוקים את ההון שלו ומגדילים את היקף נכסי הסיכון. תוצאות תכנון ההון האחרון של הבנק מראות כי כרית הספיגה ההוגית הגלומה בדרישת ההון המזערית על פי הוראות בנק ישראל, מספקת.

בהתאם, נקבע כי יעד ההון העצמי רובד 1 של הבנק לצורך תכנון ההון, יהיה בהתאם לנדרש על פי הוראות הפיקוח על הבנקים, בתוספת שולי ביטחון נאותים.

לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

יחס הון לרכיבי סיכון

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון על פי כללי באזל III כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, מחויב הבנק לשמור על יחס הון עצמי רובד 1 מזערי, שלא יפחת משיעור של 9% וכן על יחס הון כולל מזערי שלא יפחת משיעור של 12.5% לסך המשקלל של רכיבי הסיכון בנכסי המאזניים ובסעיפים החוץ מאזניים. אופן החישוב של סך הון ושל סך רכיבי הסיכון מפורט בהוראות.

ליחס הון עצמי רובד 1 התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדירור למועד הדיווח.

ביום 31 במרץ 2020 פורסמה הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250 בעניין "התאמות הוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה)", במסגרתה, הפחית הפיקוח על הבנקים את יחסי הון המזעריים שהבנקים נדרשים לעמוד בהם במהלך העסקים הרגיל, בנקודת אחוז אחת, כל עוד הוראת השעה בתוקף. זאת, תוך ציפייה כי הבנקים יעשו שימוש בעודפי הון, אגב הפחתת דרישות הון, כדי לתמוך בפעילות הכלכלית במשק, לטובת הגדלת האשראי ולתמיכה במשקי הבית והמגזר העסקי, ולא לצורך מטרת אחרות, לרבות חלוקת דיבידנד ורכישה עצמית של מניות, כל עוד הוראת השעה בתוקף. ביום 27 באפריל 2020 פורסם עדכון נוסף להוראה 250, לפיו דרישת הון הנוספת בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדירור, לא תחול על הלוואות לדירור אשר יועמדו בתקופת המשבר, עם זאת, בעדכון להוראה מיום 30 בספטמבר 2021, בוטלה ההקלה בגין הלוואות למטרת דירור ונותרה ההקלה בגין הלוואות לכל מטרה בלבד עד תום תוקף הוראת השעה.

ביום 16 בספטמבר 2020, ביום 22 במרץ 2021 וביום 30 בספטמבר 2021, פורסמו עדכונים נוספים להוראה, במסגרתם הוארך תוקף ההקלות שניתנו בהוראת השעה עד ליום 31 בדצמבר 2021, וכדי לאפשר לבנק לחזור ליחסי הון המזעריים עם תום תוקף הוראת השעה, תמשיך ההקלה לחול 24 חודשים נוספים, ובלבד שיחסי הון לא יפחתו מיחסי הון במועד תום תוקף ההוראה או יחסי הון המזעריים שחלים על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם. עם זאת, נקבע כי הפחתה ביחסי הון של עד 0.3 נקודות האחוז בתקופת ששת החודשים מתום תוקף ההוראה לא יתיחשב כחריגה מהאמור.

בהתאם לכך יחס הון עצמי רובד 1 המזערי שנדרש הבנק לעמוד בו בצירוף דרישת הון הנוספת בשיעור 1% מיתרת ההלוואות לדירור, ליום 30 בספטמבר 2021, לא יפחת משיעור של 8.60% ויחס הון הכולל המזערי לא יפחת משיעור של 11.50% (אלוהים יתווספו שולי ביטחון נאותים).

לפרטים בדבר הנפקה ופדיין כתבי התחייבות נדחים מסוג CoCo ראה פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל.

לפרטים נוספים על החלטות הדירקטוריון הנוגעות ליחס הון לרכיבי סיכון ולמדיניות חלוקת דיבידנד, ראה ביאור 25 לדוחות הכספיים לשנת 2020 ופרק ניתוח המבנה של הנכסים, ההתחייבויות, הון והלימות הון (דיבידנד), להלן.

להלן נתונים על הון הפיקוחי ונכסי הסיכון המאוחדים (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 30 בספטמבר		ליום 31 בדצמבר	
	2021	2020	2020
הון לצורך חישוב יחס הון			
הון עצמי רובד 1	22,099	19,708	20,137
הון רובד 1	22,099	19,708	20,137
הון רובד 2	8,169	6,780	7,176
סך הכל הון כולל	30,268	26,488	27,313
יתרות משוקללות של נכסי סיכון			
סיכון אשראי	195,936	182,832	185,392
סיכונים שוק	2,115	2,022	2,228
סיכון תפעולי	13,655	12,648	12,864
סך הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון	211,706	197,502	200,484

להלן התפתחות יחס הון לרכיבי סיכון בקבוצה (באחוזים):

	30 בספטמבר 2021	30 בספטמבר 2020	31 בדצמבר 2020
יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון	10.44	9.98	10.04
יחס הון הכולל לרכיבי סיכון	14.30	13.41	13.62
יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים	8.60	8.71	8.68
יחס הון הכולל המזערי הנדרש לפי הוראות המפקח על הבנקים	11.50	11.50	11.50

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

להלן התפלגות נכסי סיכון ודרישות ההון בגין סיכון אשראי לפי קבוצות חשיפה (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2020		ליום 30 בספטמבר 2020		ליום 30 בספטמבר 2021		קבוצת חשיפה
יתרות משוקללות של נכסי סיכון	דרישת הון ⁽³⁾	יתרות משוקללות של נכסי סיכון	דרישת הון ⁽²⁾	יתרות משוקללות של נכסי סיכון	דרישת הון ⁽⁴⁾	
16	135	12	101	4	33	חובות של ריבונות
42	368	40	352	42	367	חובות של ישויות סקטור ציבורי
163	1,416	144	1,255	130	1,129	חובות של תאגידים בנקאיים
6,462	56,194	6,399	55,645	6,896	59,965	חובות של תאגידים
777	6,758	800	6,960	760	6,611	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
2,107	18,325	2,102	18,280	2,171	18,877	חשיפות קמעונאיות ליחידים
1,189	10,342	1,168	10,154	1,100	9,567	הלוואות לעסקים קטנים
9,585	83,351	9,390	81,655	10,437	90,760	משכנתאות לדיור
922	8,016	908	7,894	935	8,133	נכסים אחרים
21,263	184,905	20,963	182,296	22,475	195,442	סך הכל

להלן נכסי הסיכון ודרישות ההון בגין סיכון שוק, סיכון CVA וסיכון תפעולי (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2020		ליום 30 בספטמבר 2020		ליום 30 בספטמבר 2021		סיכון שוק
יתרות משוקללות של נכסי סיכון	דרישת הון ⁽³⁾	יתרות משוקללות של נכסי סיכון	דרישת הון ⁽²⁾	יתרות משוקללות של נכסי סיכון	דרישת הון ⁽⁴⁾	
256	2,228	233	2,022	243	2,115	סיכון CVA בגין נגזרים ⁽⁴⁾
56	487	62	536	57	494	סיכון תפעולי ⁽⁵⁾
1,479	12,864	1,455	12,648	1,570	13,655	
1,791	15,579	1,750	15,206	1,870	16,264	סך הכל
23,054	200,484	22,713	197,502	24,345	211,706	סך נכסי הסיכון

(1) דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 11.5% מיתרות נכסי הסיכון. לפרטים בדבר הפחתת יחסי ההון המזעריים שהבנקים נדרשים לעמוד בהם במהלך העסקים הרגיל, בנקודת אחוז אחת, ראה ביאור 9 לדוחות הכספיים.

(2) דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 11.5% מיתרות נכסי הסיכון.

(3) דרישת ההון חושבה על פי שיעור של 11.5% מיתרות נכסי הסיכון.

(4) Credit Value Adjustments, שערך לשווי שוק בגין סיכון אשראי של צד נגדי, בהתאם להוראות באזל III.

(5) הקצאת ההון בגין הסיכון התפעולי חושבה לפי הגישה הסטנדרטית.

יחס המינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס מינוף אשר אימצה את המלצות ועדת באזל לעניין יחס מינוף. יחס המינוף מבוטא באחוזים ומוגדר כיחס בין הון רובד 1 לבין סך החשיפות. סך החשיפות של הבנק הינו סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים, לעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. על פי ההוראה, תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. ביום 15 בנובמבר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "התאמות נוספות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם וירוס הקורונה (הוראת שעה)" לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 250, במסגרתה יחס המינוף לא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד, לעומת 5% לפני השינוי, בהתאם לחוזרים שפורסמו ביום 22 במרץ 2021 וביום 30 בספטמבר 2021, הוארכה תחילתה של ההוראה מיום פרסומה ותוקפה עד ליום 31 בדצמבר 2021. לפרטים נוספים ראה ביאור 9 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

להלן יחס המינוף של הבנק:

ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר		
2020	2020	2020	2021	
20,137	19,708		22,099	בנתוני המאוחד
388,370	376,614		411,555	הון רובד 1
				סך החשיפות
באחוזים				
5.19	5.23		5.37	יחס מינוף
4.50	5.00		4.50	יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
חברות בת משמעותיות				
בנק יב לעובדי המדינה בע"מ והחברות המאוחדות שלו				
5.07	5.04		5.39	יחס מינוף
4.50	4.70		4.50	יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
בנק אגוד לישראל בע"מ והחברות המאוחדות שלו				
6.12	5.03		6.95	יחס מינוף
4.50	5.00		4.50	יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

דיבידנד

מדיניות חלוקת דיבידנד

בהתאם להחלטת דירקטוריון הבנק, מיום 26 בפברואר 2018, מדיניות הדיבידנד של הבנק, הינה לחלק בגין הרווחים הרבעוניים דיבידנד בשיעור של עד 40% מן הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק, בכפוף לעמידה של הבנק ביחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, כנדרש על פי הוראות המפקח על הבנקים, ולשמירה על שולי ביטחון נאותים.

יצוין, כי בהתאם למדיניות הדיבידנד האמורה, הבנק עשוי לרכוש ברכישה עצמית (בכפוף לאמור לעיל) מניות של הבנק. מובהר, כי רכישה עצמית בידי הבנק של מניות הבנק, כאמור לעיל, תיחשב ל"חלוקה", כהגדרתה בחוק החברות, התשנ"ט-1999, וככזו תקטין בהתאמה את סכום הדיבידנד שיחולק (אם יחולק) על ידי הבנק על פי מדיניות הדיבידנד. "חלוקה" על פי מדיניות הדיבידנד (הן חלוקת הדיבידנד והן הרכישה העצמית) כאמור לעיל בהתאם להחלטות הדירקטוריון בעניין זה, כפי שיתקבלו מעת לעת ובכפוף להוראות הדין, ובכלל זה הגבלות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים.

בעקבות משבר הקורונה, ובהמשך להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250 בעניין "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה)" (להלן - "הוראת השעה"), החליט דירקטוריון הבנק, ביום 13 באפריל 2020 כי הבנק יימנע מחלוקת דיבידנד (לרבות רכישה עצמית של מניות הבנק), כל עוד הוראת השעה בתוקף. לעניין זה יצוין כי במסגרת הוראת השעה, כפי שעודכנה, נקבע כי תוקף הוראת השעה הינו עד ליום 30 בספטמבר 2021. ביום 26 ביולי 2021 הודיע הפיקוח על הבנקים כי גם בעת שהוראת השעה בתוקף, ניתן יהיה לבצע חלוקת דיבידנד בגין רווחי שנת 2020, וכי חלוקת דיבידנד בשיעור העולה על 30% מהרווח הנקי לשנת 2020, לא תחשב כתכנון הון זהיר ושמרני. בהתאם לכך, אישר דירקטוריון הבנק, ביום 16 באוגוסט 2021, לחלק דיבידנד בסכום של 483 מיליון שקלים חדשים, 30% מרווחי שנת 2020.

ביום 30 בספטמבר 2021, האריך הפיקוח על הבנקים את הוראות השעה (בנוסף להתאמות מסוימות) בשלושה חודשים נוספים, עד ליום 31 בדצמבר 2021, והודיע כי חלוקת דיבידנד אפשרית גם בגין רווחי שנת 2021 (גם בעת שהוראת השעה בתוקף), וכי חלוקת דיבידנד בשיעור העולה על 30% מהרווח הנקי לשנת 2021, לא תחשב כתכנון הון זהיר ושמרני. בהתאם לכך, אישר דירקטוריון הבנק, ביום 15 בנובמבר 2021, לחלק דיבידנד בסכום של 752.7 מיליון שקלים חדשים 30% מרווחי תשעת החודשים הראשונים של שנת 2021, כמפורט להלן.

לאחר תום תוקפה של הוראת השעה, הבנק מתכנן להמשיך ולפעול בהתאם למדיניות הדיבידנד האמורה, בכפוף להוראות הדין ולאישור המפקח על הבנקים ולהגבלות שנקבעו על ידו.

במסגרת תוכנית חומש אסטרטגית חדשה לשנים 2021-2025, שאושרה על ידי הדירקטוריון ביום 26 באפריל 2021, הדירקטוריון יעקוב אחר ביצוע התוכנית האסטרטגית החדשה, במטרה לבחון את האפשרות להגדלה של שיעור הדיבידנד שצוין לעיל, עד לשיעור של 50% מן הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק, עם סיום הליך המיזוג עם בנק אגוד; זאת, בכפוף לעמידה של הבנק ביחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, כנדרש על פי הוראות הפיקוח על הבנקים, ולשמירה על שולי ביטחון נאותים, וכן בכפוף לקבלת אישורו של המפקח על הבנקים.

מובהר, כי אין במדיניות הדיבידנד, כאמור לעיל, משום החלטה או התחייבות לחלוקת דיבידנד, וכי כל "חלוקה" תהיה כפופה לקבלת האישורים הנדרשים על פי דין, ובכלל זה, אישור הדירקטוריון לביצוע החלוקה, הכל על פי שיקול דעתו של הדירקטוריון ובכפוף להוראות כל דין.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

חלוקת דיבידנד

להלן פרטים בדבר הדיבידנדים שחולקו על ידי הבנק החל משנת 2019 (בסכומים מדווחים):

יום ההכרזה	יום התשלום	דיבידנד למניה	שיעור דיבידנד מהרווח	סך הכל דיבידנד ששולם (מיליוני שקלים חדשים)
12 באוגוסט 2019	27 באוגוסט 2019	167.21	0.40 ⁽¹⁾	392.0
18 בנובמבר 2019	3 בדצמבר 2019	71.89	0.40	168.8
סך הכל דיבידנד שחולק בשנת 2019⁽³⁾				
24 בפברואר 2020	11 במרץ 2020	74.89	0.40	176.0
סך הכל דיבידנד שחולק בשנת 2020⁽⁴⁾				
16 באוגוסט 2021	31 באוגוסט 2021	188.99	0.30 ⁽²⁾	483.0

- (1) שיעור הדיבידנד מהרווח הנקי של המחצית הראשונה של שנת 2019.
 (2) שיעור הדיבידנד מהרווח הנקי של שנת 2020.
 (3) סך הכל דיבידנד שחולק בגין רווחי שנת 2019 - 736.8 מיליוני שקלים חדשים.
 (4) סך הכל דיבידנד שחולק בגין רווחי שנת 2020 - 483.0 מיליוני שקלים חדשים.

הכרזה על דיבידנד בגין רווחי שנת 2021

כאמור לעיל, בחוזר המפקח על הבנקים מיום 30 בספטמבר 2021, הורה המפקח על הבנקים כי, גם בעת שהוראת השעה בתוקף, חלוקת דיבידנד בגין רווחי שנת 2021 אפשרית, וכי חלוקת דיבידנד בשיעור העולה על 30% מהרווח הנקי לשנת 2021, לא תחשב כתכנון הון זהיר ושמרני. דירקטוריון הבנק החליט ביום 15 בנובמבר 2021 לחלק דיבידנד בסכום של 752.7 מיליוני שקלים חדשים, המהווים 30% מרווחי תשעת החודשים הראשונים של שנת 2021, זאת, בין היתר, בהתאם לחוזר של המפקח על הבנקים האמור.

סכום הדיבידנד מהווה שיעור של 2934.7% מההון המונפק, דהיינו 293.47 אגורות לכל מניה בת 0.1 ש"ח ערך נקוב. היום הקובע לעניין תשלום הדיבידנד הינו 23 בנובמבר 2021 ויום התשלום הינו 30 בנובמבר 2021. סכום הדיבידנד הסופי למניה כפוף לשינויים עקב מימוש ניירות ערך המירום של הבנק.

פעילות חוץ מאזנית אחרת

להלן התפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ מאזניים המוחזקים בעבור לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שרותי ניהול, תפעול ו/או משמורת (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור השינוי (באחוזים) לעומת				
30 בספטמבר 2021	31 בדצמבר 2020	30 בספטמבר 2020	31 בדצמבר 2020	30 בספטמבר 2021
506,339	439,084	452,549	8.8	ניירות ערך ⁽¹⁾
112,773	93,502	93,336	15.2	נכסי קופות גמל שהקבוצה מספקת להן שירותי תפעול
66,829	73,112	68,308	(4.9)	נכסים בנאמנות קבוצת הבנק
13,467	11,701	13,546	16.2	נכסי קרנות נאמנות שהבנק מספק להן שירותי תפעול
18,031	15,210	15,519	23.5	נכסים אחרים בניהול ⁽²⁾

(1) שווי תיקי ניירות ערך במשמרת הבנק המוחזקים על ידי לקוחות, כולל יתרות ניירות ערך של קופות גמל וקרנות נאמנות שהבנק מספק להן שירותי תפעול. יצוין כי יתרת פעילות הלקוחות המוצגת כוללת בנוסף ליתרת ניירות הערך של קרנות הנאמנות כאמור, גם את שווי יחידות ההשתתפות באותן קרנות המוחזקות על ידי לקוחות הבנק.

(2) לרבות: יתרות אשראי המגובות בפיקדונות שהחזרתם למפקיד מותנית בגביית יתרת האשראי. בגין יתרות אלה מקבל הבנק הכנסה מפריוח או מעמלות. - הלוואות אחרות בניהול הבנק לרבות, הלוואות לדיור שהבנק מנהל ומתפעל בעבור אחרים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

מידע כספי לפי מגזרי פעילות

בהתאם להוראה הדיווח לציבור בנושא מגזרי פעילות פיקוחיים, נדרש הבנק לתת בדוחות הכספיים גילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים בהתאם למתכונת אחידה ובת השוואה שקבע הפיקוח על הבנקים, כאשר השייך למגזר פעילות פיקוחי נקבע לרוב על פי מחזור הפעילות של הלקוח (מחזור מכירות שנתי או היקף הכנסות שנתי).

מגזרי הפעילות הפיקוחיים נחלקים למגזרי פעילות של אנשים פרטיים ומגזרי פעילות של לקוחות עסקיים שאינם פרטיים (לרבות גופים מוסדיים והניהול הפיננסי של הבנק).

אנשים פרטיים מוגדרים כיחידים שאין להם חבות לבנק או שהחבות שלהם מסווגת ל"אנשים פרטיים - הלוואות לדיר" ו-"אחר", בהתאם להגדרות סיווג סיכון האשראי לפי ענפי משק.

מגזרי הפעילות של הבנק ב"גישת ההנהלה" מבוססים על שיוך הלקוח ליחידה הארגונית האחראית בתקופה שחלפה.

לעומת זאת, פילוח הלקוחות למגזרי פעילות פיקוחיים מבוסס על הגדרות אחידות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים, כמפורט בביאור 12 לדוחות הכספיים.

קיים מתאם גבוה בין המאפיינים שקבעה ההנהלה לצורך שיוך לקוחות לחטיבה האחראית לבין ההגדרות הפיקוחיות.

יחד עם זאת, ייתכנו מצבים בהתאם ל"גישת ההנהלה" בהם השייך הסופי של הלקוח יתבסס על פרמטרים נוספים, לדוגמה: התמחות של יחידה מסוימת בסוגי פעילות של לקוחות או ניסיון שנצבר בעבודה עם הלקוח, המעניק יתרונות עסקיים ושירותיים לשיוך הלקוח לחטיבה ספציפית.

לאור דרישת הפיקוח על הבנקים לדון ולנתח במסגרת דוח הדירקטוריון והנהלה את מגזרי הפעילות הפיקוחיים, ולאור העובדה שקיים מתאם בין המגזרים ה"פיקוחיים" ל"גישת ההנהלה", יוצג המידע המגזרי (הכמותי והאיכותי) להלן, באופן תמציתי, לכל מגזר ומגזר באופן הבא:

הגדרה פיקוחית של המגזר.

הסבר להבדלים בין ההגדרה ה"פיקוחית" לבין אופן ניהול העסקים בפועל (ב"גישת ההנהלה").

תוצאות כספיות של המגזר (ב"גישת הפיקוחית").

לפרטים בדבר העקרונות על פיהם מיוחסות היתרות, ההכנסות וההוצאות ללקוחות ראה בביאור 12 לדוחות הכספיים.

לפרטים ולתיאור המגזרים באופן מפורט, ראה פרק פרטים נוספים על הבנק ואופן ניהולו בדוחות לשנת 2020.

החל מיום 30 בספטמבר 2020 מאחד הבנק את הדוחות הכספיים של בנק אגוד. בהתאם, כוללים דוח רווח והפסד, לתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021, לרבעון השלישי של שנת 2021 ולרבעון הרביעי של שנת 2020, והמאזן המאוחד של הבנק, את הדוחות הכספיים של בנק אגוד.

מידע כספי לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

להלן תמצית התוצאות הכספיות של מגזרי הפעילות הפיקוחיים (במיליוני שקלים חדשים):

רווח נקי		חלק מסך רווח נקי (באחוזים)	
תשעה חודשים	תשעה חודשים	תשעה חודשים	תשעה חודשים
2021	2020	2021	2020
אנשים פרטיים:			
819	500	45.3	32.4
(18)	8	0.7	-
38	62 ⁽¹⁾	5.6	1.5
839	570	51.6	33.9
פעילות עסקית:			
428	265	24.0	16.9
105	60	5.4	4.2
231	116	10.5	9.1
27	3	0.3	1.1
791	444	40.2	31.3
787	29	2.6	31.1
2,417	1,043	94.4	96.3
סך הכל פעילות עסקית			
ניהול פיננסי			
92	61	5.6	3.7
2,509	1,104	100.0	100.0
סך הכל פעילות בישראל			
פעילות חוץ לארץ			
סך הכל			

(1) כולל הכנסות בסך 82 מיליוני שקלים חדשים (54 מיליוני שקלים חדשים לאחר מס) בגין שיפוי מחברות הביטוח.

לפרטים בדבר תוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה בביאור 12 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

מגזר משקי הבית

ההגדרה הפיקוחית

בהתאם להגדרה הפיקוחית, מגזר משקי בית כולל אנשים פרטיים, למעט לקוחות הנכללים במגזר בנקאות פרטית. כלומר המגזר לא כולל אנשים פרטיים עם יתרת נכסים פיננסיים הגבוהה מ-3 מיליון שקלים חדשים. אנשים פרטיים מוגדרים כיחידים שאין להם חבות לבנק או שהחבות שלהם מסווגת ל"אנשים פרטיים - הלוואות לדירור" ו-"אחר", בהתאם להגדרות סיווג סיכון האשראי לפי ענפי משק.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- לקוחות פרטיים מסוימים אשר סווגו למגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה, מסווגים למגזר משקי הבית בגישת מגזרים פיקוחיים. ההבדל נובע בעיקר מהיקף הנכסים הפיננסיים של הלקוחות המשמש לסיווג הלקוחות - רף הבנק לפיו נקבע סיווג הלקוח לפי גישת ההנהלה הוא 1 מיליון שקלים חדשים ונמוך מההגדרה הפיקוחית.
- ככלל, לקוחות פרטיים משויכים למגזרי משקי הבית. לפי הגישה הפיקוחית, לקוחות פרטיים עם חבות גבוהה או בעלי מאפיינים עסקיים, מסווגים למגזרי הפעילות העסקיים ולא למגזר משקי הבית.

תוצאות הפעילות במגזר משקי הבית

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר						
2020			2021			
במיליוני שקלים חדשים						
סך הכל	הלוואות לדירור	אחר	סך הכל	הלוואות לדירור	אחר	
רווח ורווחיות						
2,368	1,405	963	2,750	1,670	1,080	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	-	2	-	2	הכנסות מימון שאינן מריבית
531	111	420	609	105	504	עמלות והכנסות אחרות
2,899	1,516	1,383	3,361	1,775	1,586	סך ההכנסות
392	272	120	(125)	(92)	(33)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1,679	479	1,200	2,216	625	1,591	הוצאות תפעוליות ואחרות
828	765	63	1,270	1,242	28	רווח לפני הפרשה למיסים
287	265	22	433	423	10	הפרשה למיסים
541	500	41	837	819	18	רווח לאחר מיסים
רווח נקי :						
(33)	-	(33)	(36)	-	(36)	המינוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
508	500	8	801	819	(18)	המינוס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי
מאזן - סעיפים עיקריים:						
178,968	153,298	25,670	195,488	169,763	25,725	אשראי לציבור (יתרת סוף)
177,720	152,362	25,358	194,388	168,915	25,473	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
112,646	-	112,646	118,433	-	118,433	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
159,724	139,221	20,503	187,038	162,883	24,155	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
93,990	-	93,990	117,801	-	117,801	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
100,000	80,424	19,576	117,290	94,595	22,695	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:						
1,947	1,327	620	2,299	1,583	716	מרווח מפעילות מתן אשראי
346	-	346	339	-	339	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
75	78	(3)	112	87	25	אחר
2,368	1,405	963	2,750	1,670	1,080	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 כוללת את בנק אגוד.

תרומת מגזר משקי הבית (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 הסתכמה ב-801 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 508 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

להלן הגורמים העיקריים לשינוי בתרומת המגזר:

עיקר הגידול ברווחי המגזר נובע מהלוואות לדירור (כולל הלוואות לכל מטרה במשכון דירת מגורים), שתרמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 סך של 819 מיליוני שקלים חדשים לרווח הנקי, לעומת 500 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נובע מהמשך הגידול בפעילות: עלייה של 265 מיליוני שקלים חדשים בהכנסות המימון, וזאת על רקע גידול של כ-17% בהיקף יתרות האשראי הממוצעות במגזר. כמו כן, הושפע הרווח הנקי מירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, מהוצאה בסך 272 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, להכנסה בסך 92 מיליוני שקלים חדשים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

החודשים הראשונים של שנת 2021, בעיקר כתוצאה מקיטון בהפרשה הקבוצתית על רקע השיפור בנתוני המאקרו במשק והירידה בהיקף האשראי אשר ניתנה בדין דחיית תשלומים. זאת, לעומת התקופה המקבילה אשתקד בה נרשמו הוצאות אשר כללו הוצאה בגין הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי על רקע התפשטות נגיף הקורונה.

תרומת יתר פעילות משקי הבית (שאינה הלוואות לדיור) בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 הסתכמה בהפסד של 18 מיליוני שקלים חדשים, מהם הפסד של 6 מיליוני שקלים חדשים בגין בנק אגוד, לעומת רווח של 8 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

מלבד איחוד הדוחות הכספיים של אגוד, עיקר הקיטון ברווחיות הושפע מקיטון בהכנסות הריבית, נטו, בעיקר בשל ירידת ריבית בנק ישראל, אשר השפיע בעיקר על צד הנכסים, בעוד שיכולת לגלם את ירידת הריבית במרווח הפיקדונות מוגבלת.

כמו כן, הושפע ההפסד מקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי, שהסתכמו בהכנסה של 33 מיליוני שקלים חדשים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 לעומת הוצאה של 120 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. השינוי נובע בעיקר מקיטון בהפרשה הקבוצתית על רקע שיפור במדדי הצמיחה והאבטלה, המשפיעים על סיכון האשראי במגזר זה.

הגידול בסעיפי הכנסות הריבית, נטו, העמלות וההכנסות האחרות, וההוצאות התפעוליות, נובע מגידול בפעילות השוטפת, וכן מאיחוד הדוחות הכספיים של בנק אגוד.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת הנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

תוצאות הפעילות במגזר משקי הבית - המשך

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר					
2020			2021		
במיליוני שקלים חדשים					
סך הכל	הלוואות לדיור	אחר	סך הכל	הלוואות לדיור	אחר
רווח ורווחיות					
791	482	309	940	580	360
-	-	-	2	-	2
174	36	138	198	33	165
965	518	447	1,140	613	527
סך ההכנסות					
190	154	36	(12)	(10)	(2)
561	159	402	715	193	522
214	205	9	437	430	7
75	72	3	147	145	2
139	133	6	290	285	5
רווח נקי :					
(10)	-	(10)	(13)	-	(13)
129	133	(4)	277	285	(8)
מאזן - סעיפים עיקריים:					
178,968	153,298	25,670	195,488	169,763	25,725
177,720	152,362	25,358	194,388	168,915	25,473
112,646	-	112,646	118,433	-	118,433
162,040	141,849	20,191	192,166	167,643	24,523
98,462	-	98,462	120,337	-	120,337
101,324	81,954	19,370	120,251	97,282	22,969
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:					
656	455	201	787	548	239
110	-	110	112	-	112
25	27	(2)	41	32	9
791	482	309	940	580	360
סך הכל הכנסות ריבית נטו					

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

מגזר בנקאות פרטית

ההגדרה הפיקוחית

בהתאם להגדרה הפיקוחית, מגזר בנקאות פרטית כולל אנשים פרטיים אשר יתרת תיק הנכסים הפיננסיים שלהם בבנק (לרבות פיקדונות כספיים, תיקי ניירות-ערך ונכסים כספיים אחרים) עולה על 3 מיליון שקלים חדשים.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- לקוחות פרטיים מסוימים אשר סווגו למגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה, מסווגים למגזר משקי הבית בגישת מגזרים פיקוחיים. ההבדל נובע בעיקר מהיקף הנכסים הפיננסיים של הלקוחות המשמש לסיווג הלקוחות - רף הבנק לפיו נקבע סיווג הלקוח לפי גישת ההנהלה הוא 1 מיליון שקלים חדשים ונמוך מההגדרה הפיקוחית.
- מגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה כולל גם עסקים שלהם היקפי נכסים נזילים, בסכומים העולים על 8 מיליון שקלים חדשים. לקוחות אלה מסווגים למגזרי הפעילות העסקיים בגישת מגזרים פיקוחיים.

תוצאות הפעילות במגזר בנקאות פרטית

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2021	2020	2021	2020	
במיליון שקלים חדשים				
				רווח ורווחיות
62	60	20	19	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	-	-	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
18	90	6	2	עמלות והכנסות אחרות
80	150	26	21	סך ההכנסות
(1)	2	3	2	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
23	53	7	13	הוצאות תפעוליות ואחרות
58	95	16	6	רווח (הפסד) לפני הפרשה למיסים
20	33	5	2	הקטנת הפרשה למיסים
38	62	11	4	רווח נקי (הפסד)
				מאזן - סעיפים עיקריים:
142	172	142	172	אשראי לציבור (יתרת סוף)
140	168	140	168	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
21,472	21,093	21,472	21,093	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
226	168	148	142	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
21,028	15,774	21,426	16,592	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
103	28	61	30	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
				מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
1	-	-	-	מרווח מפעילות מתן אשראי
56	60	19	19	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
5	-	1	-	אחר
62	60	20	19	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 כוללת את בנק אגוד.

תוצאות פעילות במגזר הבנקאות הפרטית (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 הסתכמו ברווח של 38 מיליון שקלים חדשים, בהשוואה ל-62 מיליון שקלים חדשים לתקופה המקבילה אשתקד.

סעיף עמלות והכנסות אחרות גדלו בתקופה המקבילה בעיקר מהכנסות בסך 82 מיליון שקלים חדשים (54 מיליון שקלים חדשים לאחר מס) בגין הסדר מוסכם עם המבטחים לסיים הליכים נגזרים, שנרשמו ברבעון הראשון של שנת 2020 ומנגד קיטון בהוצאות תפעוליות ואחרות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021, אשר נבע ברובו מקיטון בהוצאות משפטיות.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

מגזר עסקים זעירים וקטנים

ההגדרה הפיקוחית

מגזר עסקים זעירים וקטנים כולל עסקים בעלי מחזור פעילות שנתי קטן מ-50 מיליוני שקלים חדשים.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- לקוחות עסקיים, שלהם היקפי נזילים בסכומים העולים על 8 מיליוני שקלים חדשים, משויכים למגזר בנקאות פרטית לפי גישת ההנהלה. לקוחות אלה מסווגים למגזר עסקים זעירים וקטנים, בהתאם למחזור פעילותם השנתי, לפי גישת מגזרים פיקוחיים.
- לקוחות עסקיים אשר משויכים כיום לבנקאות מסחרית לפי גישת ההנהלה, ומחזור הפעילות השנתי שלהם קטן מ-50 מיליוני שקלים חדשים, מסווגים למגזר עסקים זעירים וקטנים בגישה הפיקוחית.

תוצאות הפעילות במגזר עסקים זעירים וקטנים

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2021		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020		
2021	2020	2021	2020	
במיליוני שקלים חדשים				
רווח ורווחיות				
1,017	860	353	285	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
4	-	1	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
394	309	135	106	עמלות והכנסות אחרות
1,415	1,169	489	391	סך ההכנסות
(48)	218	(11)	63	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
808	542	297	180	הוצאות תפעוליות ואחרות
655	409	203	148	רווח לפני הפרשה למיסים
223	141	68	52	הפרשה למיסים
432	268	135	96	רווח לאחר מיסים
(4)	(3)	(2)	(1)	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
428	265	133	95	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי
מאזן - סעיפים עיקריים:				
31,229	28,398	31,229	28,398	אשראי לציבור (יתרת סוף)
30,717	27,911	30,717	27,911	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
49,341	42,767	49,341	42,767	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
30,160	22,333	31,170	23,437	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
46,468	31,567	47,678	35,051	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
27,537	21,490	27,359	22,320	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:				
883	747	306	249	מרווח מפעילות מתן אשראי
89	92	29	28	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
45	21	18	8	אחר
1,017	860	353	285	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 כוללת את בנק אגוד. תרומת מגזר עסקים קטנים וזעירים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) לרווחי הקבוצה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 הסתכמה ב-428 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 265 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

הגורם העיקרי לשינוי בתרומת המגזר, מלבד איחוד הדוחות הכספיים של בנק אגוד, הוא הירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, שהסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של 2021 בהכנסה של 48 מיליוני שקלים חדשים לעומת הוצאה בסך 218 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה בהפרשה להפסדי אשראי נובעת בעיקר מקיטון בהפרשה הקבוצתית על רקע השיפור בנתוני המאקרו במשק והירידה בהיקף האשראי אשר ניתנה בגינו דחיית תשלומים. זאת, לעומת התקופה המקבילה אשתקד בה נרשמו הוצאות אשר כללו הוצאה בגין הפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי על רקע התפשטות נגיף הקורונה.

הגידול בסעיפי הכנסות הריבית, נטו, העמלות וההכנסות האחרות, וההוצאות התפעוליות, נבע מגידול בפעילות השוטפת, וכן מאיחוד הדוחות הכספיים של בנק אגוד. לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

מגזר עסקים בינוניים

ההגדרה הפיקוחית

מגזר עסקים בינוניים כולל עסקים בעלי מחזור פעילות שנתי גדול מ-50 מיליוני שקלים חדשים וקטן מ-250 מיליוני שקלים חדשים.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- במגזר בנקאות מסחרית לפי גישת ההנהלה קיימים עסקים בעלי מחזורי פעילות שבין 30 ל-120 מיליוני שקלים חדשים. המשמעות היא שקיימים לקוחות מסוימים בבנקאות המסחרית (לפי גישת ההנהלה) אשר מחזור הפעילות שלהם קטן מ-50 מיליוני שקלים חדשים, המסווגים במגזר עסקים זעירים וקטנים לפי מגזרי פעילות פיקוחיים.
- מנגד, קיימים לקוחות עסקיים המסווגים למגזר בנקאות עסקית לפי גישת ההנהלה, בעלי מחזור פעילות שנתי נמוך מ-250 מיליוני שקלים חדשים, אשר משויכים למגזר עסקים בינוניים בגישה הפיקוחית.
- ככלל, בשנים האחרונות מסווגים לקוחות חדשים בהתאם להגדרה הפיקוחית כך שהמתאם בין גישת ההנהלה לגישה הפיקוחית כאמור לעיל, גדל.

תוצאות הפעילות במגזר עסקים בינוניים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2020	2021	2020	2021	
במיליוני שקלים חדשים				
				רווח ורווחיות
71	79	218	253	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	(1)	-	(1)	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית
17	27	60	85	עמלות והכנסות אחרות
88	105	278	337	סך ההכנסות
21	(12)	100	8	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
28	62	87	170	הוצאות תפעוליות ואחרות
39	55	91	159	רווח לפני הפרשה למיסים
14	19	31	54	הפרשה למיסים
25	36	60	105	רווח נקי
				מאזן - סעיפים עיקריים:
9,619	9,539	9,619	9,539	אשראי לציבור (יתרת סוף)
9,410	9,322	9,410	9,322	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
13,037	14,396	13,037	14,396	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
7,547	9,024	7,553	9,426	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
10,256	14,493	9,684	15,565	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
8,537	11,809	8,500	11,675	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
				מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
61	67	185	212	מרווח מפעילות מתן אשראי
8	10	26	32	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
2	2	7	9	אחר
71	79	218	253	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 כוללת את בנק אגוד.

תוצאות פעילות מגזר עסקים בינוניים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 הסתכמו ברווח של 105 מיליוני שקלים חדשים, לעומת רווח של 60 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

הגורם העיקרי לשינוי בתרומת המגזר, מלבד איחוד הדוחות הכספיים של בנק אגוד, הוא הירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, שהסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של 2021 ב-8 מיליוני שקלים חדשים לעומת הוצאה של 100 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי בתקופה המקבילה אשתקד, הושפעו בעיקר מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין השפעת משבר הקורונה. בתשעת החודשים הראשונים של 2021 חל שיפור בסביבה הכלכלית, שבעקבותיו מיוחסות הפרשות שבוצעו, בהדרגה, לתחומים וללוחים ספציפיים, במקביל להתמתנות בהיקף ההפרשה הכוללת.

הגידול בסעיפי הכנסות הריבית, נטו, העמלות וההכנסות האחרות, וההוצאות התפעוליות, נובע מגידול בפעילות השוטפת, וכן מאיחוד הדוחות הכספיים של בנק אגוד.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

מגזר עסקים גדולים

ההגדרה הפיקוחית

מגזר עסקים גדולים כולל עסקים בעלי מחזור פעילות שנתי גדול מ-250 מיליון שקלים חדשים.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

- במגזר בנקאות עסקית לפי גישת ההנהלה קיימים עסקים בעלי מחזורי פעילות הגדול מ-120 מיליון שקלים חדשים. המשמעות היא שיש לקוחות מסוימים בבנקאות העסקית (לפי גישת ההנהלה) אשר מחזור הפעילות שלהם קטן מ-250 מיליון שקלים חדשים, אשר מסווגים במגזר עסקים בינוניים בגישה הפיקוחית.
- גופים מוסדיים אשר מנוהלים בגישת ההנהלה במסגרת הבנקאות העסקית, מוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים.
- ככלל, בשנים האחרונות מסווגים לקוחות חדשים בהתאם להגדרה הפיקוחית, למעט גופים מוסדיים כאמור לעיל, כך שהמתאם בין גישת ההנהלה לגישה הפיקוחית כאמור לעיל, גדל.

תוצאות הפעילות במגזר עסקים גדולים

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2021	2020	2021	2020	
במיליון שקלים חדשים				
				רווח ורווחיות
433	406	137	140	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
2	-	1	-	הכנסות מימון שאינן מריבית
120	98	43	33	עמלות והכנסות אחרות
555	504	181	173	סך ההכנסות
(64)	184	(7)	23	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
268	143	77	49	הוצאות תפעוליות ואחרות
351	177	111	101	רווח לפני הפרשה למיסים
120	61	37	36	הפרשה למיסים
231	116	74	65	רווח נקי
				מאזן - סעיפים עיקריים:
19,625	21,267	19,625	21,267	אשראי לציבור (יתרת סוף)
19,346	20,950	19,346	20,950	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
35,558	37,864	35,558	37,864	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
20,004	17,833	16,196	18,729	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
42,070	28,428	47,236	30,734	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
29,872	24,909	30,484	25,459	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
				מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
366	343	117	122	מרווח מפעילות מתן אשראי
36	46	13	13	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
31	17	7	5	אחר
433	406	137	140	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 כוללת את בנק אגוד.

תרומת מגזר עסקים גדולים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 הסתכמה ברווח של 231 מיליון שקלים חדשים, לעומת 116 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

הגורם העיקרי לשינוי בתרומת המגזר הוא הירידה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, שהסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של 2021 בהכנסה של 64 מיליון שקלים חדשים לעומת הוצאה של 184 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאות בגין הפסדי אשראי בתקופה המקבילה אשתקד, הושפעו בעיקר מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין השפעת משבר הקורונה. בתשעת החודשים הראשונים של 2021 חל שיפור בסביבה הכלכלית, שבעקבותיו מיוחסות הפרשות שבוצעו, בהדרגה, לתחומים וללוויים ספציפיים, במקביל להתמתנות בהיקף הפרשה הכוללת. הגידול בסעיפי הכנסות הריבית, נטו, העמלות וההכנסות האחרות, וההוצאות התפעוליות, נובע מגידול בפעילות השוטפת, וכן מאיחוד הדוחות הכספיים של בנק אגוד.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

מגזר גופים מוסדיים

ההגדרה הפיקוחית

המגזר כולל קופות גמל, קרנות פנסיה, קרנות השתלמות, קרנות נאמנות, קרנות סל, חברות ביטוח וחברי בורסה המנהלים כספי לקוחות.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

גופים מוסדיים מנהלים בגישת ההנהלה במסגרת הבנקאות העסקית ובמסגרת מגזר הניהול הפיננסי, ומוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים.

תוצאות הפעילות במגזר גופים מוסדיים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר		
2020	2021	2020	2021	
במיליוני שקלים חדשים				
				רווח ורווחיות
19	28	74	85	סך הכל הכנסות ריבית, נטו
-	2	-	4	הכנסות מימון שאינן מריבית
15	7	42	34	עמלות והכנסות אחרות
34	37	116	123	סך ההכנסות
16	(1)	22	(27)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
28	32	90	109	הוצאות תפעוליות ואחרות
(10)	6	4	41	רווח לפני הפרשה למיסים
(4)	2	1	14	הפרשה למיסים
(6)	4	3	27	רווח נקי
				מאזן - סעיפים עיקריים:
1,880	1,786	1,880	1,786	אשראי לציבור (יתרת סוף)
1,852	1,768	1,852	1,768	אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)
43,872	60,730	43,872	60,730	פיקדונות הציבור (יתרת סוף)
985	1,764	1,131	1,724	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
40,320	57,576	41,812	51,974	יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור
2,487	2,506	2,471	2,511	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
				מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
6	7	20	19	מרווח מפעילות מתן אשראי
13	15	53	46	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
-	6	1	20	אחר
19	28	74	85	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 כוללת את בנק אגוד.

תרומת מגזר גופים מוסדיים (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 הסתכמה ברווח של 27 מיליוני שקלים חדשים לעומת 3 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

עיקר הגידול ברווח נובע מהכנסות בגין הפסדי אשראי בסך 27 מיליוני שקלים חדשים לעומת הוצאה של 22 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

מגזר ניהול פיננסי

ההגדרה הפיקוחית

מגזר ניהול פיננסי כולל את פעילות המסחר, ניהול הנכסים וההתחייבויות והשקעות ריאליות. פעילות למסחר - השקעה בניירות ערך למסחר, פעילות עשית שוק בניירות ערך, פעילות במכשירים נגזרים שאינם מיועדים לגידור ואינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, שאילת ניירות ערך למסחר, מכירה בחסר של ניירות ערך, שירותי חיתום של ניירות ערך. ניהול נכסים והתחייבויות - לרבות השקעה באגרות חוב זמינות למכירה ובאגרות חוב מוחזקות לפדיון, גידור באמצעות מכשירים נגזרים מגדרים, גידור ALM, גידור מטבעי של השקעות בחוץ לארץ. השקעות ריאליות - השקעה במניות זמינות למכירה ובחברות כלולות של עסקים. פעילות ניהול פיננסי אחרת - שירותי ניהול, תפעול, נאמנות ומשמורת לבנקים, מכירה וניהול תיקי אשראי.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

גופים מוסדיים אשר מנהלים בגישת ההנהלה במסגרת מגזר הניהול הפיננסי, מוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים.

תוצאות הפעילות במגזר ניהול פיננסי

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2021		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020		
2021	2020	2021	2020	
במיליוני שקלים חדשים				
974	3	391	89	רווח ורווחיות
302	193	56	53	סך הכל הכנסות (הוצאות) ריבית, נטו
345	182	124	50	הכנסות מימון שאינן מריבית
1,621	378	571	192	עמלות והכנסות אחרות
-	1	-	-	סך ההכנסות
361	288	127	93	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,260	89	444	99	הוצאות תפעוליות ואחרות
429	31	151	35	רווח לפני הפרשה למיסים
831	58	293	64	הפרשה (הקטנת הפרשה) למיסים
(10)	-	1	-	רווח לאחר מיסים
821	58	294	64	חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים של חברות כלולות
(34)	(29)	(11)	(11)	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
787	29	283	53	רווח נקי המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
787	29	283	53	רווח נקי (הפסד) המיוחס לבעלי מניות של התאגיד הבנקאי
11,885	7,172	11,878	7,440	מאזן - סעיפים עיקריים:
-	-	-	-	יתרה ממוצעת של נכסי סיכון
-	-	-	-	מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:
-	-	-	-	מרווח מפעילות מתן אשראי
974	3	391	89	מרווח מפעילות קבלת פיקדונות
974	3	391	89	אחר
974	3	391	89	סך הכל הכנסות ריבית נטו

תרומת המגזר בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 כוללת את בנק אגוד. תוצאות פעילות מגזר הניהול הפיננסי (בהתאם להגדרות הפיקוחיות) בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 הסתכמו ברווח של 787 מיליוני שקלים חדשים, מהם 162 מיליוני שקלים חדשים בגין בנק אגוד, לעומת רווח של 29 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. הגורמים העיקריים לשינוי בתוצאות המגזר: גידול בהכנסות המימון, כתוצאה מהמשך הגידול בפעילות השוטפת, השפעת השינוי במדד המחירים לצרכן וגידול בהכנסות המימון שאינן מריבית בעיקר מהשפעת רישום חשבונאי של נגזרים לפי שווי הוגן. ראה גם ניתוח ההתפתחות בהכנסות המימון בפרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח הכולל האחר. הגידול בסך העמלות וההכנסות האחרות נובע בעיקר כתוצאה מהפחתת יתרת זכות נדחית בגין רכישת אגוד. הגידול בסעיף ההוצאות התפעוליות, נובע בעיקר מאיחוד הדוחות הכספיים של בנק אגוד. לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

פעילות חוץ לארץ

ההגדרה הפיקוחית

פעילות הבנק בחוץ לארץ מוצגת בנפרד ונחלקת לפעילות של אנשים פרטיים ופעילות עסקית.

הבדלים בין גישת ההנהלה להגדרה הפיקוחית

לקוחות עסקיים ופרטיים בסניפי חוץ לארץ שסווגו למגזרי הפעילות השונים בהתאם לגישת ההנהלה, סווגו למגזר פעילות חוץ לארץ בגילוי על מגזרי פעילות פיקוחיים.

לקוחות עסקיים ופרטיים בסניפי חוץ לארץ מוצגים כמגזר נפרד במגזרי פעילות פיקוחיים ומנוהלים בגישת ההנהלה במסגרת מגזרי הפעילות השונים - בעיקר בנקאות פרטית ועסקית.

תוצאות הפעילות בחוץ לארץ

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2021		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020	
2021	2020	2021	2020
במיליוני שקלים חדשים			
רווח ורווחיות			
153	145	53	50
סך הכל הכנסות ריבית, נטו			
5	1	2	1
הכנסות מימון שאינן מריבית			
33	23	11	10
עמלות והכנסות אחרות			
191	169	66	61
סך ההכנסות			
(6)	13	4	2
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי			
58	62	22	25
הוצאות תפעוליות ואחרות			
139	94	40	34
רווח לפני הפרשה למיסים			
47	33	13	12
הפרשה למיסים			
92	61	27	22
רווח נקי			
מאזן - סעיפים עיקריים:			
4,096	3,788	4,096	3,788
אשראי לציבור (יתרת סוף)			
4,061	3,754	4,061	3,754
אשראי לציבור, נטו (יתרת סוף)			
3,991	4,877	3,991	4,877
פיקדונות הציבור (יתרת סוף)			
3,433	3,295	3,531	3,413
יתרה ממוצעת של אשראי לציבור			
4,058	4,737	3,790	4,913
יתרה ממוצעת של פיקדונות הציבור			
4,853	4,477	4,895	4,566
יתרה ממוצעת של נכסי סיכון			
מרווחי אשראי ומרווחי פיקדונות:			
47	80	19	27
מרווח מפעילות מתן אשראי			
3	7	-	3
מרווח מפעילות קבלת פיקדונות			
103	58	34	20
אחר			
153	145	53	50
סך הכל הכנסות ריבית נטו			

תרומת הפעילות בחוץ לארץ לרווחי הקבוצה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 הסתכמה ב-92 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 61 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

עיקר הגידול ברווח נובע מהכנסות בגין הפסדי אשראי של 6 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הוצאה של 13 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, וכן מרווח הון בסך של כ-14 מיליוני שקלים חדשים כתוצאה ממכירת חברת הבת יונייטד מזרחי בנק (שוויץ) לימיטד ברבעון השני של שנת 2021. לפרטים נוספים ומידע נרחב יותר על תוצאות מגזר זה וכן לתוצאות הפעילות בהתאם לגישת ההנהלה, ראה ביאור 12 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

חברות מוחזקות עיקריות

תרומת החברות המוחזקות לרווח הנקי מפעולות רגילות, הגיעה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ל-274 מיליון שקלים חדשים. תרומת החברות המוחזקות לרווח הנקי מפעולות רגילות, ללא השפעת בנק אגוד הגיעה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ל-110 מיליון שקלים חדשים, לעומת 151 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. נתונים אלה כוללים השפעות של שינויים בשערי החליפין על יתרות ההשקעה בחברות המוחזקות בחוץ לארץ, המכוסים בבנק עצמו.

ללא השפעת הפרשי שער כאמור לעיל, הסתכמה תרומת החברות המוחזקות ב-281 מיליון שקלים חדשים. ללא השפעת בנק אגוד הסתכמה תרומת החברות המוחזקות ב-117 מיליון שקלים חדשים, לעומת 145 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, ראה הסבר בחברות המוחזקות להלן.

בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן: "בנק אגוד")

בנק אגוד הינו תאגיד בנקאי הפועל בהתאם לרישיון 'בנק' לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981. ביום 30 בספטמבר 2020 הושלמה העסקה בין בעלי השליטה בבנק אגוד לבין בנק מזרחי טפחות בה נרכשו מניות בנק אגוד שבידי בעלי השליטה, בתמורה להנפקת מניות של מזרחי טפחות, והושלמה רכישת המניות מיתר בעלי המניות. החל ממועד זה מחזיק הבנק במלוא הון המניות של בנק אגוד, ובכך מתקיימת שליטה של הבנק בבנק אגוד. לפרטים, ראה ביאור 16 לדוחות כספיים אלה וביאור 35 לדוחות הכספיים לשנת 2020. תרומת בנק אגוד לרווחי הקבוצה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 הסתכמה ב-164 מיליון שקלים חדשים, וכן 162 מיליון שקלים חדשים בגין יתרת זכות נדחית שנרשמה בגין רכישת אגוד ומוכרת ברווח והפסד על פני 5 שנים החל מהרבעון הרביעי של שנת 2020. סך המאזן המדווח של בנק אגוד ליום 30 בספטמבר 2021 הסתכם ב-39,367 מיליון שקלים חדשים, לעומת ב-47,663 מיליון שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2020, קיטון של 8,296 מיליון שקלים חדשים (21%). יתרת האשראי לציבור, נטו המדווחת ליום 30 בספטמבר 2021 הסתכמה ב-21,014 מיליון שקלים חדשים, לעומת 24,571 מיליון שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2020, קיטון של 3,557 מיליון שקלים חדשים (17%), כתוצאה מהעברה הדרגתית של פעילות האשראי מבנק אגוד למזרחי טפחות. יתרת פיקדונות הציבור המדווחת ליום 30 בספטמבר 2021 הסתכמה ב-33,570 מיליון שקלים חדשים, לעומת 37,361 מיליון שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2020, קיטון של 3,791 מיליון שקלים חדשים (11%).

בנק יהב לעובדי המדינה בע"מ (להלן: "בנק יהב")

בנק יהב הינו תאגיד בנקאי הפועל בהתאם לרישיון 'בנק' לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981. חלקה של הקבוצה ברווח הנקי של בנק יהב בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 הסתכם ב-74 מיליון שקלים חדשים, לעומת 65 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. תשואת הרווח הנקי על ההון של בנק יהב בחישוב שנתי, הגיעה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ל-1.1%, לעומת תשואה של 10.9% בתקופה המקבילה אשתקד. סך המאזן של בנק יהב ליום 30 בספטמבר 2021 הסתכם ב-33,760 מיליון שקלים חדשים, לעומת 33,463 מיליון שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2020, גידול של 297 מיליון שקלים חדשים (1%). יתרת האשראי לציבור, נטו ליום 30 בספטמבר 2021 הסתכמה ב-10,758 מיליון שקלים חדשים, לעומת 10,575 מיליון שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2020, גידול של 183 מיליון שקלים חדשים (2%). יתרת פיקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2021 הסתכמה ב-30,120 מיליון שקלים חדשים, לעומת 29,328 מיליון שקלים חדשים ליום 31 בדצמבר 2020, גידול של 792 מיליון שקלים חדשים (3%).

טפחות סוכנות לביטוח (1989) בע"מ (להלן: "טפחות סוכנות לביטוח")

טפחות סוכנות לביטוח היא סוכנות ביטוח בבעלות מלאה של הבנק, העוסקת במכירת פוליסות ביטוחי החיים ופוליסות ביטוחי הנכסים של לקוחות המבצעים משכנתאות בבנק. הרווח הנקי של טפחות סוכנות לביטוח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 הסתכם ב-49 מיליון שקלים חדשים, לעומת 52 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. תשואת הרווח הנקי מפעילות שוטפת על ההון העצמי הגיעה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ל-5.3% לעומת תשואה של 5.9% בתקופה המקבילה אשתקד.

חברות מוחזקות אחרות הפועלות בישראל

חברות מוחזקות אחרות הפועלות בישראל הנמצאות בשליטתו המלאה של הבנק ונשענות על תשתית הבנק, תרמו לרווח הנקי של הקבוצה בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 כ-15 מיליון שקלים חדשים, לעומת 25 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. מזה רווח בסך 11 מיליון שקלים חדשים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 (רווח בסך 21 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד, הכולל הכנסה משיפוי שהתקבל מחברות ביטוח), מפעילות מזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ.

יוניסד מזרחי בנק (שוויץ) לימיסד

לפרטים בדבר עסקת מכירה מיום 21 במאי 2021, של חברת הבת יוניסד מזרחי בנק (שוויץ) לימיסד (להלן: "בנק המזרחי שוויץ") לבנק Hyposwiss Private Bank Geneve SA משוויץ, תמורת כ-44 מיליון פרנקים שוויצרים, תוך רישום רווח הון בסך 14 מיליון שקלים חדשים, ראה פרק התפתחויות משמעותיות בניהול הפעילות העסקית לעיל.

יוניסד מזרחי בנק (שוויץ) לימיסד (להלן: "בנק המזרחי שוויץ") מתמחה בשירותי בנקאות פרטית בינלאומית. בנק המזרחי שוויץ התמחה בשירותי בנקאות פרטית בינלאומית והוחזק באמצעות חברה בת בבעלות מלאה של הבנק, United Mizrahi Overseas Holding Co. B.V. (Netherlands), הרשומה בהולנד. התוצאות הכספיות של הבנק כוללות, בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021, ההפסד נקי של בנק המזרחי שוויץ בסך 0.1 מיליון פרנקים שוויצרים, לעומת רווח נקי של 0.4 מיליון פרנקים שוויצרים בתקופה המקבילה אשתקד.

הכנסות הריבית והכנסות הריבית, נטו של הבנק כוללות בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021, 0.3 מיליון פרנקים שוויצרים, לעומת 1.2 מיליון פרנקים שוויצרים בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסה לפני מס כוללת 0.1 מיליון פרנקים שוויצרים, לעומת 0.5 מיליון פרנקים שוויצרים בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד לפני מס מנוכה מהשפעות שער חליפין כולל 0.9 מיליון שקלים חדשים, לעומת רווח לפני מס בסך 1.9 מיליון שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

השקעות במניות

הבנק מנהל השקעות נוסטרו במניות. מניות שבהן השקיע הבנק כאמור, מוצגות כמניות שאינן למסחר וכמניות וניירות ערך אחרים במסגרת תיק ניירות הערך של הבנק ובמסגרת ההשקעה בחברות כלולות, כאשר לבנק השקעה מהותית בתאגיד. במסגרת ההשקעות (אשר אינן סחירות ולא מתקיים לגביהן שווי הוגן זמין) מוצגות ככלל לפי עלות (בניכוי ירידת ערך) המתאמת לשינויים במחירים נצפים בעסקאות רגילות בהשקעות דומות או זהות של אותו מנפיק. יתר ההשקעות (סחירות וקיים לגביהן שווי הוגן) מוצגות בהתאם לערכי השוק שלהן ושינויים בשווי ההוגן אשר טרם מומשו, מוכרים בדוח רווח והפסד. השקעות הבנק במניות הסתכמו ליום 30 בספטמבר 2021 ב-692 מיליוני שקלים חדשים, לעומת 412 ו-477 מיליוני שקלים חדשים ליום 30 בספטמבר 2020 וליום 31 בדצמבר 2020, בהתאמה. רווחי הבנק נטו מהשקעות במניות, הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 ב-101 מיליוני שקלים חדשים, לעומת הפסדי הבנק נטו מהשקעות במניות שהסתכמו ב-12 מיליוני שקלים חדשים בתקופה המקבילה אשתקד. לפרטים בדבר השקעה במניות שאינן למסחר ראה ביאור 5 לדוחות הכספיים.

סקירת הסיכונים

פרק זה כולל סקירה תמציתית וניתוח ההתפתחויות של הסיכונים העיקריים שהבנק נחשף אליהם. ככל שנדרש, יש לעיין בפרק זה ביחד עם פרק סקירת הסיכונים שנכלל בדוחות הכספיים השנתיים המבוקרים לשנת 2020. דוח סיכונים מפורט הכולל את דרישות הגילוי של הנדבך השלישי של באזל ומידע נוסף על הסיכונים שניתן על פי המלצות הועדה ליציבות פיננסית (FSB), מפורסם באתר האינטרנט של הבנק.

התפתחויות בסיכונים ואופן ניהולם

הפעילות העסקית השוטפת של הקבוצה במגוון המוצרים והמכשירים הפיננסיים המאזניים והחוץ מאזניים חושפת את הקבוצה לסיכונים שונים, סיכונים פיננסיים כגון: סיכונים שוק, ריבית בתיק הבנקאי ונדילות וסיכונים אשראי, וסיכונים שאינם פיננסיים ביניהם: סיכונים תפעוליים (כולל סיכון אבטחת מידע וסייבר וסיכונים טכנולוגיים) וסיכונים ציות ורגולציה. מדיניות ניהול ובקרת הסיכונים בתחומים השונים מיועדת לתמוך בהשגת היעדים העסקיים של הקבוצה תוך הגבלת החשיפה לסיכונים אלה. בעקבות השלכות מגפת הקורונה העולמית, בתחילת שנת 2020 חלה עלייה בפרופיל הסיכון הכולל של הבנק, כתוצאה מעלייה בסיכון האשראי. מתחילת שנת 2021, חל שיפור מהותי במצב המשק כפי שנצפה במדדים העיקריים (כגון: ירידה בשיעור האבטלה ותחזית צמיחה גבוהה בשנת 2021), כאשר ההתאוששות הינה בכל ענפי המשק. למרות השיפור במצב המשק, הערכות רמת סיכון האשראי המסחרי ברבעון השלישי של שנת 2021 נותרו ללא שינוי, ביחס לרבעונים הקודמים, זאת בשל אי הוודאות שעדיין קיימת באשר להתמשכות השלכות משבר הקורונה. רמת הסיכון בתיק האשראי לדיור ירדה ברבעון השני של שנת 2021 לרמתה טרום המשבר, רמת סיכון נמוכה, זאת לאור הירידה המהותית בהיקף האשראי הנמצא בדחיה והחזרה של מרבית הדוחים לתשלום סדיר.

תיאור הסיכונים

הבנק עוסק בפעילות בנקאית מסחרית (עסקית וקמעונאית) ובפעילות משכנתאות, אשר בה מוביל הבנק את מערכת הבנקאות בישראל. סיכון האשראי הוא הסיכון המרכזי בפעילות התאגידים הבנקאיים. בבנק מוטו סיכון זה לפעילות האשראי הקמעונאית ובפרט האשראי לדיור, פעילות המאופיינת ברמת סיכון נמוכה יחסית. הבנק מנטר ומנהל את סיכונים תיק האשראי במגוון כלים, לרבות פיתוח והטמעה של מודלים פנימיים להערכת דירוג האשראי של הלקוח. ראה בהרחבה בפרק סיכון האשראי להלן. בתחום העסקי הבנק פועל תוך ביצוע שוטף של הערכות סיכון ברמת הלקוח וברמת הענף והמשק כולו (ריכוזיות ענפית). הפעילות בתחום זה מושפעת בשנים האחרונות מהרחבת פעילותם של הגופים המוסדיים וחברות הביטוח הממוקדות במתן אשראי בביקפים משמעותיים ולזמן ארוך. בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים הדרישה הרגולטורית המזערית ליחס כיסוי הנדילות הינה 100%. הבנק נמצא ביחסי נדילות גבוהים, עם מרווחי ביטחון הולמים וכן במבנה מקורות יציב. חשיפת הבנק לפעילות בחוץ לארץ היא נמוכה וכן, פעילותו בתחום השקעות הנוסטרו, אשר נועדה ברובה להשקעת עודפי הנדילות, הינה בנכסים איכותיים עם סיכון אשראי מזערי. ההתפתחויות הטכנולוגיות והעלייה ברמת התחכום של הגורמים הפועלים בתחום מתקפות הסייבר, מעלה את רמת הסיכון ובמקביל את עצמות הניהול והניטור של הסיכונים התפעוליים, סיכונים טכנולוגיים המידע וסיכונים אבטחת המידע והסייבר. לבנק מסגרת נרחבת לניהול ובקרת הסיכונים אליהם הוא נחשף, הכוללת מבנה ארגוני תומך בניהול ובקרת סיכונים אלה. ניהול הסיכונים בקבוצה מתבצע בראייה כוללת של פעילות הבנק בארץ ובשולחות חוץ לארץ, באופן שוטף בהתאם להנחיות בנושא ניהול ובקרת סיכונים שקבע הפיקוח על הבנקים בהוראות ניהול בנקאי תקין, ובפרט, הוראה מספר 310 של בנק ישראל - "ניהול סיכונים", ובהתאם למסגרת שהותוותה בנדבך השני של באזל, כולל השינויים הנדרשים עם כניסת באזל III לתוקף. דירקטוריון הבנק והועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון אחראים להתוות את העקרונות הנדרשים לניהול ובקרת הסיכונים השונים אליהם חשוף הבנק במסגרת פעילותו, כולל התווית אסטרטגית סיכון וקביעת תיאבון הסיכון בהתאמה לאסטרטגיה הכוללת של הבנק, וכן לפקח אחר עמידת הבנק בעקרונות ובתיאבון הסיכון שקבע. הנהלת הבנק מחויבת לניהול שוטף של הסיכונים המהותיים העומדים בפני הבנק, וליישום העקרונות שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק לטיפול בסיכונים אלה. לבנק תהליך מוסדר למיפוי וזיהוי הסיכונים הכרוכים בפעילותו, הנקבעים לפי סף מהותיות, המבטא במונחי שיעור מההון של הבנק. עקרונות הטיפול בסיכונים המהותיים השונים כפי שזוהו ומופנו, לרבות, תיאבון הסיכון, אופן המדידה, הניהול והמעורר של כל סיכון, מעוגנים במסמכי מדיניות ייעודיים.

תיאור תיאבון הסיכון וניהול הסיכונים

תיאבון הסיכון מגדיר את רמת הסיכון הכוללת שהבנק מעוניין ומסוגל לקחת על עצמו ומהווה קביעה ברמת-על. תיאבון הסיכון מגדיר היכן הבנק רוצה להימצא במונחים של תשואה (תמורה/תועלת) מול סיכון (עלות) במבט צופה פני עתיד. תיאבון הסיכון של הבנק נקבע לכל הסיכונים המהותיים באמצעות מגבלות כמותיות ואיכותיות, כאשר המגבלות הכמותיות מוגדרות ברובן כשיעור של הון עצמי רובד 1 של הבנק. עבור מרבית הסיכונים נקבעו מגבלות למצב שוק רגיל, וכן למצב קיצון, וזאת בהסתמך על תוצאות תרחישי הקיצון השונים שעורך הבנק ובהתאם לאסטרטגיית הסיכון ועקרונות היסוד של התוכנית האסטרטגית והעסקית של הבנק ועל רמת הנזילות וההון הנדרשת לעמידה ביעדים האסטרטגיים. בכל שנה, מאתגר תיאבון הסיכון על ידי מנהל הסיכונים הראשי, הנהלה והדירקטוריון, לנוכח היעדים העסקיים שנקבעו בתוכניות העבודה, בהתאם לתוכנית האסטרטגית, לפרופיל הסיכון ולתוצאות תהליך הערכת ניהול הסיכונים האיכותי שמבצעים המנהלים בבנק. התהליך נועד לבחון את רמת הסיכונים השונים והצפי לכיוון התפתחותם במהלך השנה העוקבת. כתוצאה מכך, נתמכת האסטרטגיה העסקית של הבנק על ידי מסגרת תיאבון סיכון מתאימה, תוך כדי ניטור שוטף של פרופיל הסיכון והתראה במקרה שפרופיל הסיכון מגיע לגבולות תיאבון הסיכון שנקבעו.

תרחישי קיצון

תרחישי הינם טכניקות לניהול סיכונים המשמשות להערכת החשיפה של הבנק לסיכונים, הן בראייה נוכחית והן בראייה צופה פני עתיד. תרחישי הקיצון מאפשרים הבנה של השפעת אירועי קיצון מסוגים שונים על יציבות הבנק, ומהווים כלי נוסף, משלים ואינטגרלי לגישות, למדדים ולמודלים לניהול הסיכונים. תוצאות תרחישי הקיצון משמשות את הבנק לאתגור תיאבון הסיכון ותכנון ההון, זיהוי מוקדי סיכון מהותיים וחולשות בתיק, כלי תומך לקבלת החלטות עסקיות ומהוות אמצעי משלים למדידת סיכונים במודלים כמותיים לזיהוי סיכונים שאינם מזוהים במודלים. לבנק מגוון רחב של מתודולוגיות לביצוע תרחישי קיצון, המחושבים על מנת לאמוד את פוטנציאל פגיעת הסיכונים השונים ביעדי העסקיים והפיננסיים של הבנק.

השימושים העיקריים של תרחישי הקיצון והעקרונות לקביעתם מעוגנים במסמך מדיניות מסגרת כללית לניהול ובקרת סיכונים. הבנק עושה שימוש נרחב בתוצאות תרחישי הקיצון על מנת לאמוד את פוטנציאל פגיעת הסיכונים השונים ביעדי העסקיים והפיננסיים, במסגרת תהליך תכנון ההון המהווה חלק ממסמך ה-ICAAP. תהליך ה-ICAAP הינו תהליך להערכת ההון הפנימי (הנדבך השני) שנועד להבטיח, כי רמת ההון הכוללת של הבנק, תואמת את פרופיל הסיכון שלו, יעדי ההון שקבע יעדי העסקיים בהתאם לתוכנית העבודה ותכנון ההון השוטף. זאת הן במהלך עסקים רגיל והן בתרחישי קיצון. כמו כן, במסגרת נדבך זה, מתקיימים תהליכי הערכה איכותיים לרמת הסיכונים השונים, איכות ניהולם, בניית מפת הסיכונים וזיהוי מוקדי הסיכון.

מסמך ה-ICAAP, נדון בהרחבה ומאושר בהנהלת הבנק, בוועדות הדירקטוריון (ועדה לניהול סיכונים וועדת הביקורת) ובמליאת הדירקטוריון. המסמך הוגש בסוף שנת 2020 לבנק ישראל וכולל התייחסות איכותית וכמותית לכלל היבטי הסיכון של הבנק. התהליך השנתי של ההערכה הפנימית של הבנק לבחינת הלימות ההון, מצביע על כך כי בידי הבנק הון מספק, להתמודדות עם מגוון הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק, הן במהלך עסקים רגיל והן בתרחישי קיצון. לאורך כל שנות התכנון, לבנק הון כולל זמין הגבוה מההון הכולל הנדרש ב-ICAAP גם לאחר הפעלת תרחישי קיצון ותרחיש איום. כמו כן, יחס הון עצמי רובד 1 בתרחיש איום בכל אחת משנות התרחיש אינו יורד מתחת לשיעור של 6.5%. מסמך ה-ICAAP של שנת 2021 ומסקנותיו יידונו ויאושרו בהנהלה ובדירקטוריון הבנק במהלך חודש דצמבר 2021, ויישלחו לבנק ישראל בסוף השנה.

כמו כן, במהלך שנת 2020 הוגשו לבנק ישראל תוצאות התרחיש המערכתי שהינו תרחיש קיצון אחיד שעורך הפיקוח על הבנקים למערכת הבנקאית. התרחיש האחיד נדרש פעמיים במהלך שנת 2020, בחודש יוני ובחודש אוקטובר. שני התרחישים התבססו על התפרצות מחודשת של נגיף הקורונה והשבתת המשק ונמשכים עד לסוף שנת 2022. מטרת תרחיש הקיצון הינה לבחון את עמידות הבנקים, התנהלותם ודרכי ההתמודדות שלהם עם השלכות משבר הקורונה, כאשר בנק ישראל והפיקוח על הבנקים בוחנים את הצעדים הנדרשים לתמיכה במשק ועל כן מבצעים בחינה לעמידות המערכת הבנקאית באמצעות התרחישים. תוצאות תרחישי הקיצון, שהאחרון שבהם הועבר לבנק ישראל בתחילת חודש דצמבר 2020, מצביעות על יכולת הבנק לעמוד בהשפעות משבר הקורונה ובהפסדים שעלולים להיווצר בתרחיש הקיצון ולשמר יחסי הון הגבוהים מיחסי הון המזעריים הנדרשים על ידי הפיקוח על הבנקים, שהופחתו זמנית בהתאמה לתקופת המשבר.

במהלך חודש אוקטובר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים תרחיש קיצון אחיד למערכת הבנקאית, תרחיש מאקרו כלכלי המאופיין בזעזוע גלובלי, המתבטא בהאטת הפעילות הכלכלית ונפילות בשווקים בעולם ובישראל. מטרת התרחיש היא לבחון את עמידות המערכת הבנקאית בישראל. תוצאות הפעלת תרחיש זה על נתוני הבנק יועברו לבנק ישראל במהלך חודש פברואר 2022.

הערכת גורמי הסיכון

להלן מיפוי גורמי הסיכון, פוטנציאל השפעתם על קבוצת הבנק וחברי ההנהלה שמונו כאחראים (Risk Owner) לכל אחד מהם:

גורם הסיכון	מידת ההשפעה של גורם הסיכון	Risk Owner
השפעה כוללת של סיכונים אשראי	בינונית	מנהל החטיבה העסקית
סיכון בגין איכות לווים וביטחונות	בינונית	
סיכון בגין ריכוזיות ענפית	נמוכה-בינונית	
סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	נמוכה	
סיכון בגין תיק המשכנתאות	נמוכה	
השפעה כוללת של סיכונים שוק ⁽⁴⁾	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה הפיננסית
סיכון ריבית	נמוכה-בינונית	
סיכון אינפלציה	נמוכה-בינונית	
סיכון שערי חליפין	נמוכה	
סיכון נזילות	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה הפיננסית
השפעה כוללת של הסיכון התפעולי	בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון אבטחת מידע וסייבר	בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון טכנולוגיית המידע	בינונית	מנהלת חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ
סיכון משפטי	נמוכה-בינונית	יועצת משפטית ראשית
סיכון ציות ורגולציה	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון הלבנת הון ומימון טרור	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון חוצה גבולות	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה לבקרת סיכונים
סיכון מוניטין ⁽²⁾	נמוכה	מנהלת החטיבה לשיווק, פרסום ופיתוח עסקים
סיכון אסטרטגי-עסקי ⁽³⁾	נמוכה-בינונית	מנהל כללי

(1) כולל סיכון אופציות ומניות הממופה בבנק אגוד.
 (2) הסיכון לפגיעה בתוצאות הבנק כתוצאה מפרסומים שליליים לגבי הבנק.
 (3) הגדרת הסיכון האסטרטגי-עסקי כוללת את תהליך תכנון וניהול ההון.

מידת ההשפעה של הסיכונים השונים אליהם חשוף הבנק, המפורטים בטבלה לעיל, נקבעה בהתאם להערכות ההנהלה כפי שהן נערכות מעת לעת, מידת ההשפעה כוללת את הערכת הסיכונים הנובעים ממיזוג בנק אגוד ואינה משנה באופן מהותי את רמת הסיכון הכוללת של הקבוצה. הערכות אלה, נעשות על פי ניטור מדדי הסיכון הכמותיים השונים שקבע הבנק, כולל צפי לכיוון התפתחותם וכן בהתבסס על הערכה איכותית של תהליכי ניהול הסיכונים, ואפקטיביות מעגלי הבקרה בהתאמה לתהליך ותוצאות ה-ICAAP שביצע הבנק, בהובלת מנהלי הסיכונים של הבנק. הסיכונים הינם בהלימה לעקרונות תיאבון הסיכון שהוגדר בבנק.

בעקבות השלכות מגפת הקורונה העולמית, בתחילת שנת 2020 חלה עלייה בפרופיל הסיכונים הכולל של הבנק כתוצאה מעלייה ברמת סיכון האשראי.

מתחילת שנת 2021, חל שיפור מהותי במצב המשק כפי שנצפה במדדים העיקריים (כגון: ירידה בשיעור האבטלה ותחזית צמיחה גבוהה בשנת 2021), כאשר ההתאוששות הינה בכל ענפי המשק. למרות השיפור במצב המשק, הערכות רמת סיכון האשראי המסחרי ברבעון השלישי של שנת 2021 נותרו ללא שינוי, ביחס לרבעונים הקודמים, זאת בשל אי הוודאות שעדיין קיימת באשר להתמשכות השלכות משבר הקורונה.

רמת ההשפעה הכוללת של סיכון אשראי ושל הסיכון בגין איכות לווים וביטחונות הינה ברמה בינונית, רמת סיכון המשקפת את סיכון השפעת משבר הקורונה הן במגזר הפרטי, אך בעיקרה במגזר העסקי, ובדגש על העסקים הבינוניים והקטנים.

רמת הסיכון בתיק האשראי לדיר ירדה ברבעון השני של שנת 2021 לרמתה טרום המשבר, רמת סיכון נמוכה, זאת לאור הירידה המהותית בהיקף האשראי הנמצא בדחייה והחזרה של מרבית הדוחים לתשלום סדיר, ורמתם הנמוכה והיציבה של מדדי הסיכון המרכזיים. הבנק ממשיך לנטר באופן שוטף את הפעילות והיבטי הסיכון בנושא: סכום הדחיות שנותר ושיעורי ההחזר החלקי, תקופת הדחיות, פרופיל הלווים, שיעור המימון ועוד. כמו כן, מבוצע מעקב אחר התפתחות התנהגות הלווים עם סיום תקופת הדחיות. לפרטים בדבר ההלוואות הנמצאות בדחיית תשלומים, ושל האשראי שהועמד במסגרת קרנות המדינה, ראה פרק סיכון אשראי להלן.

הסיכון הטכנולוגי וסיכונים אבטחת מידע וסייבר, הינם מבין הסיכונים המהותיים בבנק, ופוטנציאל הנזק מהתמשכות סיכונים אלה, עלול להיות משמעותי בשגרה ועל אחת כמה וכמה בשעת חירום. הפעילות מנוהלת באופן ממוקד, תוך ריכוז כלל הכוחות למתן השירות הנדרש לבנק, בצרכים המשתנים בהתאמה לאסטרטגיית העסקית של הבנק, ונקיטת מירב הצעדים לצמצום ככל הניתן את הסיכונים הפוטנציאליים. בפועל לא חלו אירועים מהותיים בתחום הטכנולוגי ובנושא אבטחת מידע וסייבר.

רמת סיכון הנזילות נותרה נמוכה בינונית. לאורך כל הרבעון השלישי של שנת 2021 עמדה רמת הכוונות בבנק על מהלך עסקים רגיל. הבנק שמר במהלך הרבעון השלישי של שנת 2021, על רמת נזילות נאותה, באמצעות השקעת עודפי הנזילות בנכסים נזילים באיכות גבוהה מאד - נכסי רמה 1. יחס כיסוי הנזילות הממוצע (מאוחד, כולל נתוני בנק אגוד) לרבעון השלישי של שנת 2021 הסתכם ב-126%.

רמת סיכון המוניטין נותרה נמוכה, הבנק מנטר באופן שוטף מדדים ואינדיקטורים שונים בהתייחס למוניטין הבנק, לרבות השפעת מיזוג בנק אגוד, ותהליך הסבת הלקוחות שהחל ברבעון הראשון של השנה. לא ניכרת השפעה מהותית על סיכון המוניטין של הבנק.

הבנק מקיים תהליכי זיהוי ומדידה של סיכונים על ידי שימוש במגוון שיטות ומתודולוגיות לאמידת רמות הסיכון והחשיפה שלו לסיכונים השונים במהלך עסקים רגיל ובתרחשי קיצון. הבנק מפעיל שיטות מדידה כמותיות (מודלים, מדדים, אינדיקטורים, ניתוחי רגישות, תרחישים ועוד) ושיטות מדידה איכותיות (הערכות מומחה וסקרים).

לפרטים נוספים ראה דוח הסיכונים לרבעון השלישי של שנת 2021, וכן דוח הסיכונים לשנת 2020 המפורסמים באתר האינטרנט של הבנק.

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון אשראי הוא הסיכון שלוה או צד נגדי של הבנק לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק. סיכון זה מושפע ממספר גורמים עיקריים: סיכון עסקי הנובע מפעילותו של הלקוח, סיכויי ריכוזיות הנובעים מחשיפת יתר ללווה/קבוצת לווים ולענפי משק, סיכון ריכוזיות גאוגרפית, סיכון הנובע משינויים אקסוגניים, סיכויי אשראי בחוץ לארץ וסיכונים תפעוליים, שלהתממשותם יש השלכות על סיכויי האשראי. כמו כן, לסיכון זה יש קשרי גומלין עם מספר סיכונים נוספים כגון: סיכון השוק והריבית, סיכון הנזילות, סיכויי ציות וסיכונים נוספים.

ההשפעה הכוללת של סיכון האשראי המסחרי, עלתה בשנת 2020 על רקע משבר הקורונה מרמה נמוכה-בינונית לרמה בינונית, ונתרה ברמה זו גם ברבעון השלישי של שנת 2021, וזאת למרות השיפור שחל במצב המשק ועל אף שיפור משמעותי במסור התשלומים של הלקוחות, חזרת הלקוחות לתשלום הלוואות שנדחו, וכן תחילת פירעון הלוואות בקרנות קורונה בערבות המדינה שניתנו במהלך המשבר. רמת הסיכון בתיק הלוואות לדיוור ירדה ברבעון השני של שנת 2021 לרמתה טרום המשבר, רמת סיכון נמוכה, וזאת לאור הירידה המהותית בהיקף האשראי בדחייה והחזרה של מרבית הדוחים לתשלום סדיר.

התפשטות משבר הקורונה

נציין כי החל מהרבעון השני של שנת 2021, חל שיפור משמעותי בפעילות המשק וחזרה לפעילות שוטפת כמעט מלאה של המשק. מתחילת שנת 2021, המשיך הבנק לנקוט בצעדים על מנת לתת מענה לצרכי הלקוחות כתוצאה מהמצב. בין יתר הפעולות שביצע הבנק, ביצוע דחיות בתשלומים שוטפים של לקוחות בהתאם למתווה בנק ישראל והענקת הלוואות בערבות מדינה במסגרת קרנות בערבות המדינה, כחלק מהתוכנית הכלכלית לסינוע למשק שפרסמה המדינה. כמו כן, הבנק פעל להרחבת התמיכה הדיגיטלית בתהליכי ניהול הלוואה לרבות דחיית תשלומים (תהליך משופר הופעל במהלך המשבר ונתן מענה מיטבי לפניות של לקוחות).

יצוין, כי על רקע משבר הקורונה ובעקבות הוראות הפיקוח על הבנקים שבעקבותיו, בשנת 2020, נבחנו ועודכנו מדיניות האשראי ותיאבון הסיכון של הבנק, ורמת הסיכון הכוללת באשראי עלתה מרמה "נמוכה-בינונית" לרמה "בינונית", רמה המשקפת את חוסר הוודאות בהתייחס למלוא ההשפעה המתמשכת של המשבר על איכות תיק האשראי של הבנק.

ניתוח ההתפתחות באיכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

הגילוי על סיכון האשראי בגין חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים ניתן בהתייחס לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 313, עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313). נכון ליום 30 בספטמבר 2021 לא קיימת בבנק קבוצת לווים העומדת בתנאי המוזכר לעיל. לפרטים נוספים בדבר חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים ראה פרק סיכון אשראי בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2020.

לווים גדולים

להלן החלוקה הענפית של 6 הלווים הגדולים בקבוצה ליום 30 בספטמבר 2021 (במיליוני שקלים חדשים):

לווה מספר	ענף משק	סיכון אשראי מאזני ^(א)	סיכון אשראי חוץ מאזני ^(א)	סיכון אשראי כולל ^(א)
1.	שירותים פיננסיים	125	1,100	1,225
2.	שירותים פיננסיים	421	697	1,118
3.	בינוי ונדל"ן	277	688	965
4.	תעשייה וחרושת	-	772	772
5.	חשמל	598	171	769
6.	בינוי ונדל"ן	233	505	738

(1) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים בניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

מימון ממונף

מימון ממונף הינו מימון אשראי המועמד ללקוח ועומד באחד משני התבחינים הבאים:

- אשראי למטרת עסקה הונית יוגדר כאשראי העומד באחד מהכללים הבאים:**
 - אשראי למטרת עסקה הונית (כהגדרתה להלן), ובלבד שיתרת האשראי כאמור גבוהה מ-0.5% מהון הבנק או מ-35 מיליוני שקלים חדשים, לפי הגבוה מביניהם.
 - אשראי למימון רכישת זכויות הוניות בתאגיד בנקאי אחר או בתאגיד החזקה בנקאית, ובלבד שיתרת האשראי כאמור גבוהה מ-35 מיליוני שקלים חדשים.
 - אשראי נוסף שהועמד ללווה במועד מאוחר ממועד מימון העסקה ההונית, אם פירעון האשראי מבוסס בעיקרו על תזרים מזומנים הנובע מהזכויות ההוניות שרכישתם מוסנה על ידי התאגיד הבנקאי.

"עסקה הונית": עסקה שמטרתה אחת מהבאות:

- רכישה עצמית - רכישה או רכישה חוזרת, על ידי הלווה, של ההון העצמי המונפק של הלווה (לרבות תוכנית לרכישת מניות עבור עובדים).
 - רכישת תאגיד אחר - רכישה של זכות הונית כלשהי בתאגיד אחר, או רכישה של כלל נכסים או של חלק משמעותי מהנכסים בתאגיד אחר.
 - חלוקת הון - תשלום דיבידנד או עסקה אחרת שמטרתה להגדיל את הערך לבעלי המניות.
- עסקה הונית לעניין מימון ממונף, הינה עסקה בה יתרת האשראי גבוהה מ-0.5% מהון הבנק ושיעור המימון בה גבוה מ-50%.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

2. **מימון לחברות ממונפות** - הינו מתן אשראי מהותי לחברות בעלות מאפיינים המצביעים כי שינוי לרעה בסביבה הכלכלית הגלובלית או הייחודית למגזר בו הן פועלות, עלול להשפיע באופן משמעותי על כושר החזר האשראי לבנק. הבנק קבע קריטריונים המגדירים את האשראי הנכלל בקטגוריה זו, המבוססים על דירוג סיכון האשראי של הלקוח העסקי כפי שהוא בא לידי ביטוי במודל הדירוג של הבנק, וכן על מדדים למינוף (לחריגה גבוהה משמעותית מהנורמות המקובלות בענף) שנקבעו על בסיס יחסים פיננסיים מקובלים בקרב לקוחות הבנק בעלי אשראי מהותי בענפי משק עיקריים בהם פועל הבנק. המדדים למינוף וענפי המשק נבחנים בהתאם לשינויים בסביבה העסקית ובמידת הצורך נערכים בהם שינויים. כל לווה שהוצף בגין אחד או יותר מהקריטריונים שנקבעו נבחן פרטנית בפורום מימון ממונף, בו משתתפים נציגים מהחטיבה לבנקאות עסקית, החטיבה לבקרת סיכונים והחטיבה לחשבונאות ודיווח כספי, בו נבדקים תמורות ושינויים בפרמטרים הכספיים של החברה ושל הסביבה הכלכלית בה היא פועלת.

להלן פרטי חשיפות הבנק לאשראי העונה להגדרת מימון ממונף:

אשראי למטרת עסקאות הוניות (במיליוני שקלים חדשים):

ענף משק של הנרכשת	30 בספטמבר 2021			30 בספטמבר 2020			31 בדצמבר 2020		
	סיכון	אשראי	סיכון	פרטנית	אשראי	סיכון	פרטנית	אשראי	סיכון
	אשראי	חוב	אשראי	אשראי	חוב	אשראי	אשראי	חוב	אשראי
בינוי ונדל"ן	570	1	571	-	-	-	-	-	-
מסחר	-	-	-	137	-	137	139	-	139
סך הכל	570	1	571	137	-	137	139	-	139

אשראי לחברות ממונפות (במיליוני שקלים חדשים):

ענף משק של הלווה	30 בספטמבר 2021			30 בספטמבר 2020			31 בדצמבר 2020		
	סיכון	אשראי	סיכון	פרטנית	אשראי	סיכון	פרטנית	אשראי	סיכון
	אשראי	חוב	אשראי	אשראי	חוב	אשראי	אשראי	חוב	אשראי
כרייה וחציבה	-	-	-	91	-	91	-	-	-
בינוי ונדל"ן	25	-	25	347	-	347	28	-	28
חשמל	100	-	100	-	-	-	100	-	100
מסחר	86	52	138	26	412	26	541	34	541
תחבורה ואחסנה	115	24	139	15	224	15	233	11	233
מידע ותקשורת	-	-	-	-	-	-	131	86	131
שירותים פיננסיים	-	-	-	-	-	-	145	-	145
שירותים עסקיים ואחרים	-	-	-	-	-	-	-	-	-
שירותים ציבוריים וקהילתיים	167	8	175	8	154	8	160	-	160
סך הכל	493	84	577	49	1,347	49	1,338	173	1,165

התפתחויות בסיכון אשראי בעייתי

להלן תמצית נתוני סיכון האשראי הבעייתי הכולל ונכסים שאינם מבצעים לפני הפרשה להפסדי אשראי, בהתאם להוראות למדידה וגילוי של חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

סיכון אשראי כולל			
	30 בספטמבר 2021	30 בספטמבר 2020	31 בדצמבר 2020
סיכון אשראי בעייתי:			
סיכון אשראי פגום	1,436	1,716	1,808
סיכון אשראי נחות	248	508	439
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת - לדיור	1,316	1,232	1,188
סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת - אחר	691	928	583
סך הכל סיכון אשראי בעייתי	3,691	4,384	4,018

להלן מדדי סיכון עיקריים הנוגעים לאיכות אשראי (באחוזים):

	30 בספטמבר 2021	30 בספטמבר 2020	31 בדצמבר 2020
שיעור יתרת אשראי לציבור - פגום מיתרת האשראי לציבור	0.5	0.7	0.7
שיעור יתרת אשראי לציבור - פגום מיתרת האשראי שאינו לדיור	1.4	1.7	1.8
שיעור יתרת אשראי לציבור בעייתי מיתרת האשראי שאינו לדיור	2.3	3.1	2.7
שיעור יתרת האשראי לדיור שנמצא בפיגור של 90 ימים או יותר	0.5	0.6	0.5
מיתרת האשראי לציבור ⁽¹⁾	1.1	1.4	1.2
שיעור סיכון אשראי בעייתי מסיכון אשראי כולל בגין הציבור	1.1	1.4	1.2

(1) שיעור זה שאינו לדיור זניח.

(2) יתרת האשראי בפיגור לפני הפרשה לעומק הפיגור.

לפרטים נוספים ראה גם מידע מפורט בפרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי לעיל.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

להלן נתונים עדכניים בדבר פעילות הבנק לסיוע ללקוחות על רקע משבר הקורונה (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 30 בספטמבר 2021								
פירוט נוסף של יתרת החוב הרשומה של חובות חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים ⁽¹⁾ אשר נמצאים בדחיית תשלומים								
חובות לא בעייתיים								
אשראי לציבור	יתרת חוב רשומה	מספר הלוואות	סכום התשלומים שנדחו	חובות בעייתיים	חובות שאינם בדירוג ביצוע אשראי	חובות בדירוג ביצוע אשראי	חובות בדירוג ביצוע אשראי	סך הכל חובות לא בעייתיים
עסקים גדולים	10	3	2	-	4	-	6	10
עסקים בינוניים	119	26	19	9	23	-	87	110
עסקים קטנים	457	924	115	27	39	2	389	430
אנשים פרטיים	6	72	3	-	-	-	6	6
הלוואות לדיר	6,233	7,566 ⁽²⁾	693	285	130	96	5,722	5,948
סך הכל ליום 30 בספטמבר 2021	6,825	8,591	832	321⁽³⁾	196	98	6,210	6,504
מזה בגין דחיות מלאות	668	1,111	144	37	66	2	515	583
מזה בגין דחיות חלקיות בהתאם למתווה בנק ישראל	6,157	7,480	688	284	130	96	5,695	5,921
סך הכל ליום 30 ביוני 2021	8,338	11,271	988	319	157	101	7,761	8,019
סך הכל ליום 31 במרץ 2021	10,092	17,366	1,099	330	265	99	9,398	9,762
סך הכל ליום 31 בדצמבר 2020	24,744	43,451	1,289	411	486	32	23,815	24,333

ליום 30 בספטמבר 2021								
פירוט נוסף של חובות שנמצאים בדחיית תשלומים, לפי משך תקופת דחיית התשלומים ⁽⁴⁾								
חובות לא בעייתיים								
אשראי לציבור	יתרת חוב רשומה	חובות לגביהם בוצעה דחיה של יותר מ-3 ועד ל-6 חודשים		חובות לגביהם בוצעה דחיה של יותר מ-6 חודשים		מזה: של 30 ימים או יותר	יתרת חוב רשומה	אשראי שהועמד במסגרת קרנות המדינה
		חובות לגביהם בוצעה דחיה של יותר מ-3 ועד ל-6 חודשים	חובות לגביהם בוצעה דחיה של יותר מ-6 חודשים	חובות לגביהם בוצעה דחיה של יותר מ-6 חודשים	חובות לגביהם בוצעה דחיה של יותר מ-6 חודשים			
עסקים גדולים	-	-	-	-	-	2	932	767
עסקים בינוניים	28	82	334	2	2	107	188	621
עסקים קטנים	62	2	2	33	33	33	2,535	3,574
אנשים פרטיים	2	84	5,856	613	613	613	902	-
הלוואות לדיר	176	281	5,856	34,639	613	613	34,639	-
סך הכל ליום 30 בספטמבר 2021	176	281	6,274	39,196	757	757	39,196	4,962
מזה בגין דחיות מלאות	93	281	281	37,310	698	698	37,310	-
מזה בגין דחיות חלקיות בהתאם למתווה בנק ישראל	83	5,993	5,993	1,886	59	59	1,886	-
סך הכל ליום 30 ביוני 2021	432	7,505	7,505	39,823	696	696	39,823	5,127
סך הכל ליום 31 במרץ 2021	1,697	7,833	7,833	39,981	685	685	39,981	5,337
סך הכל ליום 31 בדצמבר 2020	7,810	14,442	14,442	26,277	352	352	26,277	5,074

(1) מזה: דחיות שניתנו שאינן במסגרת תוכנית רוחבית בסך 301 מיליוני שקלים חדשים (ביום 30 ביוני 2021 - 334 מיליוני שקלים חדשים, ביום 31 במרץ 2021 - 353 מיליוני שקלים חדשים וביום 31 בדצמבר 2020 - 1,124 מיליוני שקלים חדשים).

(2) מספר לווים.

(3) מזה: חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית בסך 1 מיליוני שקלים חדשים (ביום 30 ביוני 2021 - 7 מיליוני שקלים חדשים, ביום 31 במרץ 2021 - 4 מיליוני שקלים חדשים וביום 31 בדצמבר 2020 - 11 מיליוני שקלים חדשים).

(4) תקופת דחיית התשלומים הינה התקופה המצטברת של דחיות שניתנו לחוב מתחילת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ואינה כוללת דחיה אשר לה הלוואה זכאי לפי כל דין.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

ניתוח השינויים בחובות פגומים

חובות פגומים וחובות פגומים בארגון מחדש להלן תנועה ביתרת חובות פגומים וחובות פגומים בארגון מחדש (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020			לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020			לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2021			תנועה בחובות הפגומים בגין אשראי לציבור
סך הכל	פרטי	מסחרי	סך הכל	פרטי	מסחרי	סך הכל	פרטי	מסחרי	
1,274	142	1,132	1,274	142	1,132	1,700	193	1,507	יתרת חובות פגומים לתחילת התקופה
774	78	696	478	64	414	503	18	485	חובות שסווגו כפגומים במהלך התקופה
(73)	(3)	(70)	(38)	(3)	(35)	(320)	(3)	(317)	חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום במהלך התקופה
(206)	(23)	(183)	(155)	(17)	(138)	(245)	(19)	(226)	חובות פגומים שנמחקו
(410)	(26)	(384)	(274)	(16)	(258)	(416)	(67)	(349)	חובות פגומים שנפרעו
111	16	95	78	6	72	131	10	121	שינויים אחרים
230	9	221	230	9	221	-	-	-	איחוד לראשונה של בנק אגוד
1,700	193	1,507	1,593	185	1,408	1,353	132	1,221	יתרת חובות פגומים לסוף התקופה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2020			לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020			לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2021			מזה: תנועה בחובות בעייתיים בארגון מחדש
סך הכל	פרטי	מסחרי	סך הכל	פרטי	מסחרי	סך הכל	פרטי	מסחרי	
331	65	266	331	65	266	589	75	514	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת התקופה
247	38	209	163	26	137	146	16	130	ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה
(14)	(4)	(10)	(14)	(10)	(4)	(288)	(4)	(284)	חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום בשל ארגון מחדש עוקב
(69)	(17)	(52)	(58)	(12)	(46)	(77)	(14)	(63)	חובות בארגון מחדש שנמחקו
(88)	(23)	(65)	(49)	(7)	(42)	(9)	(13)	4	חובות בארגון מחדש שנפרעו
47	8	39	42	6	36	135	10	125	שינויים אחרים
135	8	127	135	8	127	-	-	-	איחוד לראשונה של בנק אגוד
589	75	514	550	76	474	496	70	426	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי הבעייתי ראה ביאורים 6 ו-13 לדוחות הכספיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

ניתוח הפרשה להפסדי אשראי

להלן ניתוח התנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

הפרשה להפסדי אשראי						
אשראי לציבור						
מסחרי	לדיוור	פרטי אחר	סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל	
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2021						
1,271	859	286	2,416	3	2,419	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
(25)	(10)	1	(34)	(2)	(36)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(5)	(1)	(14)	(20)	-	(20)	מחיקות חשבונאיות נטו
8	-	1	9	-	9	רכישת בנק אגוד
1,249	848	274	2,371	1	2,372	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020						
1,160	783	314	2,257	2	2,259	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
125	154	38	317	-	317	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(52)	(1)	(17)	(70)	-	(70)	מחיקות חשבונאיות נטו
40	-	4	44	-	44	איחוד לראשונה בנק אגוד
1,273	936	339	2,548	2	2,550	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2021						
1,383	942	340	2,665	2	2,667	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
(136)	(92)	(34)	(262)	(1)	(263)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(25)	(3)	(40)	(68)	-	(68)	מחיקות חשבונאיות נטו
27	1	8	36	-	36	רכישת בנק אגוד
1,249	848	274	2,371	1	2,372	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה

לתשעה חודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2020						
865	674	273	1,812	1	1,813	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת תקופה
537	272	122	931	1	932	הוצאות בגין הפסדי אשראי
(169)	(10)	(60)	(239)	-	(239)	מחיקות חשבונאיות נטו
40	-	4	44	-	44	איחוד לראשונה בנק אגוד
1,273	936	339	2,548	2	2,550	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לסוף תקופה

לפרטים נוספים בדבר הפרשה להפסדי אשראי ראה ביאורים 6 ו-13 לדוחות הכספיים.

להלן מדדי סיכון עיקריים הנוגעים להפרשה להפסדי אשראי (באחוזים):

30 בספטמבר 2021	30 בספטמבר 2020	31 בדצמבר 2020	
0.9	1.0	1.1	שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
0.7	0.8	0.8	שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי מסיכון אשראי כולל בגין הציבור
תשעה חודשים ⁽¹⁾			
2021	2020	שנת 2020	
(0.1)	0.6	0.5	שיעור הוצאות (הכנסות) הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו
0.0	0.1	0.1	שיעור המחיקות נטו מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, ברוטו
(0.1)	0.6	0.5	שיעור הוצאות (הכנסות) הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, נטו
(0.3)	1.2	1.0	מזה: בגין הלוואות מסחריות שאינן הלוואות לדיוור ⁽²⁾
0.0	0.2	0.1	שיעור המחיקות נטו מהיתרה הממוצעת של אשראי לציבור, נטו

(1) מחושב על בסיס שנתי.

(2) השיעור בגין הלוואות לדיוור הינו זניח.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדירור)⁽¹⁾

מגזר משקי הבית הינו מנוע צמיחה מרכזי ומהווה חלק משמעותי מהתוכנית האסטרטגית של הבנק לשנים 2021-2025. מגזר הלקוחות הפרטיים מאופיין ברמת פיזור גבוהה - הן בכמות הלקוחות והן באזור הגיאוגרפי. מרבית הלקוחות במגזר זה הינם שכירים, בעלי חשבון יחיד או משק בית משותף. מיתון בפעילות הריאלית מהווה גורם סיכון עיקרי בפעילות משקי הבית ועלייה בשיעור האבטלה עלולה להגדיל את היקף הלקוחות שייקלעו לקשיים.

מדיניות האשראי ונהלי העבודה לעניין מתן אשראי, לרבות ללקוחות פרטיים, כוללים הנחיות וקווים מנחים לעניין חיתום אשראי והתאמתו לצרכי הלקוח וליכולת ההחזר שלו: בחינת מטרת האשראי, שיעור המימון המבוקש, תקופת ההלוואה, ניתוח כושר החזר ומקורות החזר של הלקוח ביחס לכלל חבוייו. זאת, תוך בחינת פרמטרים כלכליים שונים של הלקוח ובהתבסס בין השאר על הכנסה קבועה⁽²⁾ של הלקוח, פאסיבה משועבדת או פנויה, היכרות וניסיון העבודה המצטבר עמו. לעניין לקוחות פרטיים, הבנק פועל בהתאם להוראת הפיקוח על הבנקים בנושא "ניהול אשראי צרכני" (נב"ת 311A).

הבנק עוקב באופן רציף אחרי רמת הסיכון בתיק האשראי לפרטיים, בין השאר באמצעות מודל פנימי לדירוג אשראי ללקוחות פרטיים; מעקב, ניטור וניתוח של ההוצאות בגין הפסדי אשראי; וכן באמצעות ביצוע מבחני קיצון מגוונים ובהם מבחני קיצון בהתאם להנחיות בנק ישראל, הכוללים תרחישים כגון מיתון במשק, גידול משמעותי בשיעורי האבטלה ועלייה ברמת הריבית. לפרטים בדבר ניהול סיכון האשראי בעקבות משבר הקורונה, ראה פרק סיכון אשראי ופרק הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי.

להלן פרטים על סיכון אשראי לאנשים פרטיים - יתרות ומאפייני סיכון שונים (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר		ליום 30 בספטמבר		
2020	2020	2021		
				חובות
1,771	1,899	2,039		יתרות עובר ושב
4,262	4,115	4,308		יתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי
1,985	1,959	2,146		הלוואות לרכב - ריבית משתנה
2,564	2,663	2,663		הלוואות לרכב - ריבית קבועה
13,063	12,174	12,693		הלוואות ואשראי אחר - ריבית משתנה
388	1,208	265		הלוואות ואשראי אחר - ריבית קבועה
24,033	24,018	24,114		סך הכל חובות (אשראי מאזני)
				מסגרות לא מנוצלות, ערביות והתחייבויות אחרות
5,145	5,131	5,053		מסגרות עובר ושב לא מנוצלות
8,077	8,113	8,363		מסגרות כרטיסי אשראי לא מנוצלות
218	204	241		ערביות
42	38	44		התחייבויות אחרות
13,482	13,486	13,701		סך הכל מסגרות לא מנוצלות, ערביות והתחייבויות אחרות (אשראי חוץ מאזני)
37,515	37,504	37,815		סך הכל סיכון האשראי לאנשים פרטיים
				מזה:
376	413	364		הלוואות בולט/בלון ⁽³⁾
				תיק נכסים פיננסיים ובטוחות אחרות כנגד סיכון האשראי⁽⁴⁾
				תיק נכסים פיננסיים:
3,905	3,684	3,761		פקדונות
244	237	251		ניירות ערך
286	296	280		נכסים כספיים אחרים
3,964	4,000	3,553		בטוחות אחרות ⁽⁵⁾
8,399	8,217	7,845		סך הכל תיק נכסים פיננסיים ובטוחות אחרות כנגד סיכון האשראי

(1) כהגדרתם בהוראות ניהול בנקאי תקין מספר 451.

(2) לצורך סדידת ההכנסה הקבועה בחשבון הלקוח, משתמש הבנק בנתוני "מחזור זכות" בחשבון הכוללים בין השאר משכורות וקצבאות קבועות.

(3) הלוואות בהן ניתן גרייס על הקרן לתקופה של מעל שנה.

(4) הסכומים המוצגים הינם תיק הנכסים הפיננסיים ובטוחות אחרות עד לגובה חובות הלקוח, בלבד.

(5) הביטוחות הינם לאחר מקדם בטחון בהתאם למקדמי הבנק הנלקחים בחשבון בעת מתן האשראי.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

להלן פילוח לפי גודל חבות הלווה⁽⁴⁾:

ליום 31 בדצמבר 2020		ליום 30 בספטמבר 2020		ליום 30 בספטמבר 2021		תקרת אשראי וסיכון אשראי (באלפי שקלים חדשים)
סיכון אשראי כולל	מספר לוויים	סיכון אשראי כולל	מספר לוויים	סיכון אשראי כולל	מספר לוויים	
2,106	331,016	2,138	199,123	1,965	352,427	עד 10
1,692	110,237	1,706	90,426	1,690	110,056	עד 20
4,157	142,499	4,165	119,885	4,245	143,433	עד 40
8,513	149,065	8,488	126,094	8,720	151,113	עד 80
10,272	95,072	10,372	81,543	10,355	95,614	עד 150
8,675	43,006	8,736	39,970	8,933	43,789	עד 300
2,100	4,205	1,899	3,961	1,907	4,252	עד 300
37,515	875,100	37,504	661,002	37,815	900,684	סך הכל

(1) מספר הלוויים הינו לפי סך סיכון האשראי המאזני והחוזץ מאזני.

להלן התפלגות אשראי מאזני לפי גובה ההכנסה הקבועה⁽⁴⁾ בחשבון:

ליום 31 בדצמבר 2020		ליום 30 בספטמבר 2020		ליום 30 בספטמבר 2021		גובה הכנסה
במיליוני ש"ח	%-ב	במיליוני ש"ח	%-ב	במיליוני ש"ח	%-ב	
5,484	22.8	5,549	23.1	5,630	23.3	חשבוניות ללא הכנסה קבועה לחשבון ⁽²⁾
4,893	20.4	4,628	19.3	4,111	17.0	נמוכה מ-10 אלפי ש"ח
7,543	31.4	7,697	32.0	7,585	31.5	הגבוהה מ-10 אלפי ש"ח ונמוכה מ-20 אלפי ש"ח
6,113	25.4	6,144	25.6	6,788	28.2	בגובה 20 אלפי ש"ח ומעלה
24,033	100	24,018	100	24,114	100	סך הכל

(1) לצורך מדידת ההכנסה הקבועה בחשבון הלקוח, משתמש הבנק בנתוני "מחזור זכות" בחשבון הכוללים בין השאר משכורות וקצבאות קבועות.
(2) בעיקר בגין אשראי שהועמד במסגרת תיק המחאות תיקי רכב ואשראי שניתן באגוד לסינג. בשל אופי ניהול החשבון ההכנסה אינה באה לידי ביטוי בחשבון העו"ש.

להלן התפלגות אשראי מאזני לפי התקופה הנותרת לפירעון⁽⁴⁾:

ליום 31 בדצמבר 2020		ליום 30 בספטמבר 2020		ליום 30 בספטמבר 2021		תקופה לפירעון
במיליוני ש"ח	%-ב	במיליוני ש"ח	%-ב	במיליוני ש"ח	%-ב	
3,676	20.4	3,714	20.6	3,548	20	עד שנה
5,608	31.2	5,601	31.1	5,620	31.6	מעל שנה ועד 3 שנים
4,515	25.1	4,035	22.4	4,435	25	מעל 3 שנים ועד 5 שנים
2,082	11.6	2,849	15.8	2,128	12	מעל 5 שנים ועד 7 שנים
2,119	11.7	1,805	10.1	2,036	11.4	מעל 7 שנים ⁽²⁾
18,000	100	18,004	100	17,767	100	סך הכל

(1) ללא עו"ש וכרטיסי אשראי.

(2) בעיקר הלוואות לשכירים עובדי מדינה, בהן החזר הלוואה מנוכה באופן ישיר מהשכר של הלקוח ורמת הסיכון בהן נמוכה באופן משמעותי מהלוואות דומות לאותה תקופה.

להלן פרטים על סיכון אשראי בעייתי לאנשים פרטיים לפני הפרשה להפסדי אשראי (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2020			ליום 30 בספטמבר 2020			ליום 30 בספטמבר 2021		
סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾		
חוזץ מאזני	חוזץ מאזני	כולל	חוזץ מאזני	חוזץ מאזני	כולל	חוזץ מאזני	חוזץ מאזני	כולל
4	201	205	4	235	188	2	186	186
0.03%	0.84%	0.55%	0.03%	0.98%	0.50%	0.01%	0.77%	0.50%

(1) אשראי מאזני וחוזץ מאזני לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה וקבוצת לוויים.

(2) היחס בין סיכון האשראי הבעייתי לסך סיכון האשראי לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

להלן שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי לאנשים פרטיים (במונחים שנתיים):

שנת 2020	תשעה חודשים	
	2020	2021
0.56%	0.68%	(0.19%)

שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מסך אשראי לציבור לאנשים פרטיים

נתוני סיכון אשראי לאנשים פרטיים מראים כי :

- סך החובות לאנשים פרטיים (אשראי מאזני) גדלו בשיעור של 0.39% ושל 0.32% לעומת 30 בספטמבר 2020 ו-31 בדצמבר 2020, בהתאמה.
 - להלן התפתחות החובות ליום 30 בספטמבר 2021:
 - חשבונות עובר ושב - 8.5%
 - כרטיסי אשראי - 17.9%
 - הלוואות לרכב - 20.0%
 - הלוואות ואשראי אחר - 53.7%
 - כנגד 32.5% מסך כל החובות (אשראי מאזני) ליום 30 בספטמבר 2021, קיימים נכסים פיננסיים ובטוחות אחרות, בחשבון הלקוח (לעומת שיעור של 34.2% ליום 30 בספטמבר 2020 ושל 34.9% ליום 31 בדצמבר 2020).
- לאור מאפייני הסיכון במגזר, שיעור ההפרשה הקבוצתית האיכותית לאנשים פרטיים הושפע בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 מהסביבה הכלכלית שבעקבותיה מיוחסות ההפרשות שבוצעו בעבר.

סיכון אשראי בענף המשק בינוי ונדל"ן בישראל

פעילות האשראי בענף זה מהווה רכיב משמעותי בפעילות האשראי של החטיבה העסקית. במימון ענף הבנייה והנדל"ן נעשה שימוש בכלי ניתוח ומעקב ספציפיים המסייעים לבנק בתהליך קבלת ההחלטות למתן ליווי פיננסי לפרויקטים השונים. מימון בנייה נעשה תוך התמקדות בעיקר בענף הבנייה למגורים באזורי הביקוש במרכז הארץ וברמות מחירים בינוניות. כמו כן, מתבצעת הקצאה מבוקרת של המימון בין אזורי גיאוגרפיים, גם בהתאם לביקושים הרלבנטיים. במתן אשראי לבנייה מתמקד הבנק בשיטת הליווי הפיננסי (ליווי סגור). יישום השיטה מיועד להקטין את החשיפה לסיכונים במתן האשראי, שכן היא מעגנת מעקב שוטף וצמוד על הפרויקטים הממומנים, הן לפני העמדת האשראי, והן במהלך ליווי הפרויקט, תוך ניתוק הפרויקט הממומן מהסיכונים העסקיים הטמונים בפעילויותיו האחרות של היזם - הלווה. הבנק נעזר במפקחי בנייה חיצוניים, ומסתמך בין היתר, על שיעבוד המקרקעין נשוא הפרויקט, כביטחון לאשראי. מתן האשראי במסגרת הליווי הפיננסי מבוצע רק במרכזי העסקים ובסניפים בעלי התמקצעות בנושא, ובפיקוח של סקטור הנדל"ן והבנייה. כמו כן, קבע הבנק מדיניות וכללים למימון עסקאות נדל"ן מסוגים אחרים כגון מימון נדל"ן מניב, קבוצות רכישה, פינוי בינוי, תמ"א 38 ועוד. בנוסף, על מנת למזער את הסיכון, הבנק מבטח את תיק ערביות חוק המכר וחלק מערביות הביצוע בפרויקטים המלווים אצל מבטחי משנה בחוץ לארץ.

עם ההתאוששות ממשבר הקורונה ועל רקע עודף הביקוש לדירות בישראל ושיעורי הריבית הנמוכים, המשיכו מחירי הדירות לעלות גם ברבעון השלישי של שנת 2021. היקף יחידות הדיור החדשות שנמכרו בשוק בחדשים יוני-אוגוסט 2021 היה גבוה בכ-11% לעומת שלושת החודשים הקודמים, מאידך, חלה ירידה בהתחלות הבניה ובגמר הבניה למגורים.

לאחרונה פרסמה הממשלה תוכנית ממשלתית חדשה לטיפול בעלית מחירי הדיור, הבנק עוקב אחר התוכנית והשלכותיה על השוק. בתחום הנדל"ן המניב נרשמה התאוששות, עם הגידול במספר המתחסנים וחזרת המשק לפעילות מלאה. ההתמודדות עם השלכות מגיפת הקורונה האיצה תהליכי עבודה מרחוק ושילוב עבודה במשרד (מודל היברידי) העתידים להישאר גם בטווח רחוק. על רקע זה, ועל רקע כניסת חברות רבות לזירת המסחר המקוון, האצת מגמת הרכישות ברשת והגידול בצריכה הפרטית, זוכים מתחמים לוגיסטיים לגידול בביקושים.

פעילות מימון עסקאות הנדל"ן בבנק מנוהלת על פי מדיניות וכללים ברורים, שנקבעו במדיניות האשראי ביחס לאפיקי פעילות שונים, כגון מימון קרקעות, בניה למגורים, נדל"ן מניב, קבוצות רכישה, פינוי בינוי, תמ"א 38 ועוד. הצמיחה בפעילות, גם על רקע התחרות הגוברת, מבוצעת תוך שמירת הליכי חיתום נאותים ומרווחי אשראי הולמים המשקפים את הסיכון.

הבנק מנטר באופן שוטף את תיק האשראי וכן את האשראי החדש שהועמד על פי אמות מידה שנקבעו במדיניות הבנק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

להלן פרטים על סיכון אשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי סוג ביטחון הנדל"ן (במיליוני שקלים חדשים):

30 בספטמבר 2021							
סיכון אשראי לציבור ⁽¹⁾							
יתרת הפרשה להפסדי אשראי		סיכון אשראי כולל בעייתי			סיכון אשראי		
סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	בעייתי אחר ⁽⁴⁾	פגום	כולל	חוץ מאזני ⁽³⁾	מאזני ⁽²⁾	
				מסגרות והתחייבויות אחרות	ערביות לרוכשי דירות		
בביטחון נדל"ן:							
48	87	40	104	31,273	14,167	5,102	12,004
3	77	48	131	9,281	1,858	90	7,333
51	164	88	235	40,554	16,025	5,192	19,337
42	44	79	129	9,341	4,514	223	4,604
93	208	167	364	49,895	20,539	5,415 ⁽⁵⁾	23,941
50	86	33	57	28,249	13,314	4,508	10,427
מזה: מיועד לליווי פרויקטים							
30 בספטמבר 2020							
בביטחון נדל"ן:							
42	110	-19	90	32,391	18,808		13,583
4	64	355	78	7,245	1,079		6,166
46	174	374	168	39,636	19,887		19,749
18	46	47	115	6,390	3,658		2,732
64	220	421	283	46,026	23,545		22,481
45	94	5	22	23,553	14,342		9,211
מזה: מיועד לליווי פרויקטים							
31 בדצמבר 2020							
בביטחון נדל"ן:							
52	96	33	53	29,338	17,254		12,084
7	56	4	92	8,477	1,762		6,715
59	152	37	145	37,815	19,016		18,799
38	43	102	154	8,165	4,511		3,654
97	195	139	299	45,980	23,527		22,453
55	91	32	27	26,117	16,024		10,093
מזה: מיועד לליווי פרויקטים							

- (1) סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי ואשראי לציבור - פגום מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לצורך חבות של לווה.
- (2) אשראי לציבור, השקעות באיגרות חוב של הציבור, חובות אחרים של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני בגין הציבור שהינו נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (5) סיכון אשראי חוץ מאזני הנובע מערביות חוק מר, המגובות ברובן בביטוח שנרכש ממבטחי משנה בינלאומיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

להלן פרטים על סיכון האשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי מצב הנכס (במיליוני שקלים חדשים):

30 בספטמבר 2021			30 בספטמבר 2020			31 בדצמבר 2020		
סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾		
מאזני	חוץ מאזני	כולל	מאזני	חוץ מאזני	כולל	מאזני	חוץ מאזני	כולל
ביטחון נדל"ן								
נדל"ן שבנייתו טרם הושלמה:								
6,970	1,385	8,355	4,260	667	4,927	5,500	916	6,416
קרקעות								
6,501	17,866	24,367	9,005	17,878	26,883	7,299	16,909	24,208
נדל"ן בתהליכי בנייה								
5,866	1,966	7,832	6,484	1,342	7,826	6,000	1,191	7,191
נדל"ן שבנייתו הושלמה								
סך הכל אשראי בביטחון נדל"ן								
19,337	21,217	40,554	19,749	19,887	39,636	18,799	19,016	37,815
שאינו בביטחון נדל"ן								
4,604	4,737	9,341	2,732	3,658	6,390	3,654	4,511	8,165
סך הכל סיכון אשראי לבינוי ונדל"ן בישראל								
23,941	25,954	49,895	22,481	23,545	46,026	22,453	23,527	45,980

(1) סיכון אשראי מאזני וחוף מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לצורך חבות של לווה.

להלן פרטים נוספים על סיכון האשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי מאפייני סיכון בהלוואה:

30 בספטמבר 2021		
סיכון אשראי ⁽¹⁾		
מאזני	חוץ מאזני	כולל
ביטחון נדל"ן		
נדל"ן שבנייתו טרם הושלמה:		
6,970	1,385	8,355
קרקעות		
מזה:		
1,974	677	2,651
LTV - 0-59		
4,341	674	5,014
LTV - 60-85		
655	34	689
LTV - 86 ומעלה		
6,501	17,866	24,367
נדל"ן בתהליכי בנייה		
מזה:		
193	312	505
כושר ספיגה - 0-39		
3,823	13,085	16,908
כושר ספיגה - 40-99		
14	469	483
כושר ספיגה - 100		
2,470	4,000	6,470
קבוצות רכישה ופרויקטים בתחילת בנייה		
5,866	1,966	7,832
נדל"ן שבנייתו הושלמה		
סך הכל אשראי בביטחון נדל"ן		
19,337	21,217	40,554
שאינו בביטחון נדל"ן		
4,604	4,737	9,341
סך הכל סיכון אשראי לבינוי ונדל"ן בישראל		
23,941	25,954	49,895

נתוני סיכון האשראי בענף בינוי ונדל"ן ליום 30 בספטמבר 2021 מראים כי כ-43.6% מסיכון האשראי המאזני וכ-68.7% מסיכון האשראי החוף מאזני מיועד ללווי פרויקטים סגורים בנדל"ן, ברובם המכריע לבנייה למגורים באזורי הביקוש במרכז הארץ, חיפה, באר שבע וירושלים. רוב האשראי החוף מאזני נובע מערביות חוק המכר לרוכשי דירות.

מרבית סיכון האשראי בענף בינוי ונדל"ן מגובה בביטחון נדל"ן המשועבד במלואו לטובת הבטחת החזר האשראי. יצוין כי לחלק האשראי שאינו בביטחון נדל"ן קיימים ביטחונות אחרים כגון: פיקדונות, ניירות ערך ועוד.

כפי שתואר לעיל, המשך הצמיחה בפעילות האשראי לענף הנדל"ן, גם על רקע התחרות, מתקיימת תוך שמירה על הליכי חיתום ומרווחי אשראי נאותים המשקפים את הסיכון, ומנוהלת תחת ניטור שוטף. רמת הסיכון בענף מובאת בחשבון גם במסגרת התהליך הרבעוני לבחינת שיעורי ההפרשה הקבוצתית.

חלקו של ענף בינוי ונדל"ן בישראל מסך סיכון האשראי לציבור בבנק ליום 30 בספטמבר 2021, כמוצג להלן (סיכון אשראי לפי ענפי משק), הינו 14.6%. יצוין כי, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 315, שיעור החבות של ענף משק בינוי ונדל"ן (לצורך חישוב ריכוזיות ענפית) הינו 10.8% (שיעור זה אינו כולל התחייבויות, רבות מותנות למתן אשראי או להוצאת ערבות וכן סכומי ערביות חוק מכר בגין רכש הבנק פוליסת ביטוח).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

סיכון אשראי לפי ענפי משק - מאוחד
 ליום 30 בספטמבר 2021
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

		חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾					סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾				
		הפסדי אשראי ⁽⁴⁾					מזה:				
יתרת	הוצאות	מחיקות	בגין	פגום	סך הכל	סך הכל	אשראי	דירוג	סך הכל		
הפרשה	הפסדי	חשבונאיות	הפסדי	בעיית ⁽⁶⁾	חובות ⁽²⁾	בעיית ⁽⁶⁾	ביצוע	אשראי ⁽⁴⁾	אשראי ⁽⁴⁾	פניות לזר	
אשראי	נטו	אשראי	אשראי	פגום	חובות ⁽²⁾	בעיית ⁽⁶⁾	אשראי ⁽⁵⁾	אשראי ⁽⁴⁾	אשראי ⁽⁴⁾	פניות לזר	
11	-	-	7	16	937	1,205	16	16	1,173	1,205	ציבור - מסחרי
4	(1)	(7)	-	-	158	668	-	-	778	778	חקלאות, ייעור ודיג
195	(17)	1	314	461	7,538	12,262	461	239	11,715	12,415	כרייה וחציבה
23	2	1	79	150	1,080	1,524	150	45	1,329	1,524	תעשייה וחרושת
266	(11)	(3)	258	385	17,314	42,265	385	1,259	40,689	42,333	מזה: יהלומים
35	-	(10)	106	146	6,398	7,390	146	543	6,873	7,562	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁷⁾
38	-	6	21	34	3,723	6,345	34	39	6,500	6,573	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
213	24	(19)	159	322	10,441	14,531	322	507	13,853	14,682	אספקת חשמל ומים
57	4	(43)	57	142	1,640	2,109	142	137	1,830	2,109	מסחר
105	5	22	182	221	1,869	2,850	221	166	2,492	2,879	בתי מלון שירותי הארחה ואוכל
33	3	(5)	17	72	1,122	1,728	72	28	1,686	1,786	תחבורה ואחסנה
117	(20)	(56)	24	45	7,063	14,408	45	4	17,396	17,445	מידע ותקשורת
109	8	(3)	122	178	4,122	6,104	178	180	5,754	6,112	שירותים פיננסיים
22	-	(10)	18	29	2,531	3,322	29	347	2,954	3,330	שירותים עסקיים אחרים
											שירותים ציבוריים וקהילתיים
1,205	(5)	(127)	1,285	2,051	64,856	115,187	2,051	3,465	113,693	119,209	סך הכל מסחרי
847	3	(92)	45	1,395	169,729	184,313	1,395	735	182,183	184,313	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
274	40	(34)	85	188	24,114	37,815	188	301	37,414	37,903	אנשים פרטיים - אחר
2,326	38	(253)	1,415	3,634	258,699	337,315	3,634	4,501	333,290	341,425	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	1,187	1,430	-	-	2,431	2,431	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	69	69	-	-	11,798	11,798	ממשלת ישראל
2,326	38	(253)	1,415	3,634	259,955	338,814	3,634	4,501	347,519	355,654	סך הכל פעילות בישראל
פעילות לזר											
45	30	(9)	21	57	3,206	5,505	57	67	5,806	5,931	סך הכל ציבור - פעילות בחוץ לארץ
1	-	(1)	-	-	5,758	5,783	-	-	7,339	7,339	בנקים בחוץ לארץ
-	-	-	1	1	410	410	1	-	1,350	1,351	ממשלות בחוץ לארץ
46	30	(10)	22	58	9,374	11,698	58	67	14,495	14,621	סך הכל פעילות בחוץ לארץ
2,372	68	(263)	1,437	3,692	269,329	350,512	3,692	4,568	362,014	370,275	סך הכל

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים (במיליוני שקלים חדשים) כולל: חובות⁽²⁾ - 269,329, אגרות חוב - 14,085, נירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר - 383, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 2,769 וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה - 83,709.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב ונירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(5) אשראי תקין בדירוג נמוך שמדיניות הבנק קובעת מגבלות ספציפיות לגבי העמדתו.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 1,974 מיליוני שקלים חדשים וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 2,142 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה, וכולל סיכון אשראי חוץ מאזני סך של 5,451 מיליוני שקלים חדשים בגינו נרכש ביטוח לתיק ערבויות חוק מכר ממבטחי משנה בינלאומיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

סיכון אשראי לפי ענפי משק - מאוחד - המשך

ליום 30 בספטמבר 2020

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

סיכון אשראי כולל ⁽⁴⁾										חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾											
מזה:										הפסדי אשראי ⁽³⁾											
אשראי תקין שאינו בדירוג ביצוע					אשראי ⁽⁴⁾ ביצוע					חובות ⁽²⁾ בעייתיות ⁽⁶⁾					פגום בעייתיות ⁽⁶⁾						
סך הכל	אשראי ⁽⁴⁾	דירוג ביצוע	אשראי ⁽⁴⁾	ביצוע	סך הכל	חובות ⁽²⁾	בעייתיות ⁽⁶⁾	פגום	אשראי	חובות ⁽²⁾	בעייתיות ⁽⁶⁾	פגום	אשראי	חובות ⁽²⁾	בעייתיות ⁽⁶⁾	פגום	אשראי	חובות ⁽²⁾	בעייתיות ⁽⁶⁾	פגום	
פעילות לזימים בישראל																					
ציבור - מסחרי																					
1,168	1,139	19	10	1,168	897	10	8	1,168	3	1	10	8	1,168	1	10	8	1,168	1	10	8	
904	839	5	60	904	378	60	48	904	22	1	60	48	904	1	25	48	904	1	25	48	
13,795	12,817	387	590	13,795	7,948	590	367	13,795	54	17	590	367	13,795	17	206	367	13,795	17	206	367	
1,649	1,420	86	143	1,649	1,094	143	95	1,649	5	-	143	95	1,649	-	26	95	1,649	-	26	95	
39,215	37,372	1,571	272	39,215	16,699	272	207	39,215	70	27	272	207	39,215	27	237	207	39,215	27	237	207	
6,811	6,126	253	432	6,811	5,757	432	76	6,811	15	1	432	76	6,811	1	47	76	6,811	1	47	76	
4,163	4,117	35	11	4,163	2,130	11	-	4,163	4	1	11	-	4,163	1	13	-	4,163	1	13	-	
15,298	13,824	1,006	468	15,298	11,521	468	387	15,298	96	61	468	387	15,298	61	244	387	15,298	61	244	387	
2,067	1,699	197	171	2,067	1,634	171	68	2,067	31	7	171	68	2,067	7	55	68	2,067	7	55	68	
2,754	2,361	131	262	2,754	1,667	262	32	2,754	48	6	262	32	2,754	6	63	32	2,754	6	63	32	
2,055	1,949	90	16	2,055	1,220	16	12	2,055	19	11	16	12	2,055	11	19	12	2,055	11	19	12	
16,743	16,535	59	149	16,743	7,115	149	148	16,743	72	3	149	148	16,743	3	156	148	16,743	3	156	148	
5,847	5,370	323	155	5,847	3,974	155	65	5,847	58	29	155	65	5,847	29	100	65	5,847	29	100	65	
3,319	2,998	296	25	3,319	2,693	25	18	3,319	6	4	25	18	3,319	4	18	18	3,319	4	18	18	
114,139	107,146	4,372	2,621	114,139	63,633	2,621	1,436	114,139	498	169	2,621	1,436	114,139	169	1,193	1,436	114,139	169	1,193	1,436	
166,531	164,340	827	1,364	166,531	153,255	1,364	90	166,531	272	10	1,364	90	166,531	10	935	90	166,531	10	935	90	
37,833	37,290	304	239	37,833	24,018	239	96	37,833	122	60	239	96	37,833	60	339	96	37,833	60	339	96	
318,503	308,776	5,503	4,224	318,503	240,906	4,224	1,622	318,503	892	239	4,224	1,622	318,503	239	2,467	1,622	318,503	239	2,467	1,622	
1,856	1,856	-	-	1,856	474	-	-	1,856	-	-	474	-	1,856	-	-	-	1,856	-	-	-	
14,822	14,822	-	-	14,822	16	-	-	14,822	-	-	16	-	14,822	-	-	-	14,822	-	-	-	
335,181	325,454	5,503	4,224	335,181	241,396	4,224	1,622	335,181	892	239	4,224	1,622	335,181	239	2,467	1,622	335,181	239	2,467	1,622	
פעילות לזימים בחוץ לארץ																					
4,999	4,803	36	160	4,999	3,186	160	94	4,999	39	-	160	94	4,999	-	81	94	4,999	-	81	94	
15,329	15,329	-	-	15,329	13,547	-	-	15,329	1	-	13,547	-	15,329	-	2	-	15,329	-	2	-	
1,768	1,768	-	-	1,768	600	-	-	1,768	-	-	600	-	1,768	-	-	-	1,768	-	-	-	
22,096	21,900	36	160	22,096	17,333	160	94	22,096	40	-	160	94	22,096	-	83	94	22,096	-	83	94	
357,277	347,354	5,539	4,384	357,277	258,729	4,384	1,716	357,277	932	239	4,384	1,716	357,277	239	2,550	1,716	357,277	239	2,550	1,716	

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני: לרבות בגין מכשירים נגזרים (במיליוני שקלים חדשים) כולל: חובות⁽²⁾ - 258,729, אגרות חוב - 17,858, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר - 172, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 3,238 וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה - 77,280.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (5) אשראי תקין בדירוג נמוך שמדיניות הבנק קובעת מגבלות ספציפיות לגבי העמדתו.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדירור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 2,004 מיליוני שקלים חדשים וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 2,405 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה, וכולל סיכון אשראי חוץ מאזני סך של 5,828 מיליוני שקלים חדשים בגין נרכש ביטוח לתיק ערבויות חוק מכר ממבטחי משנה בינלאומיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

סיכון אשראי לפי ענפי משק - מאוחד - המשך

ליום 31 בדצמבר 2020

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

סיכון אשראי כולל ⁽⁴⁾											פעילות לזימים בישראל
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾						מזה:					
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾						אשראי					
יתרת הפרשה	מחיקות חשבונאיות להפסדי אשראי	הוצאות בגין הפסדי אשראי	פגום	בעייתי ⁽⁶⁾	סך הכל	סך הכל	בעייתי ⁽⁵⁾	דירוג ביצוע	דירוג ביצוע	סך הכל	
10	-	2	6	9	905	1,168	9	20	1,139	1,168	ציבור - מסחרי
10	-	6	-	40	345	597	40	6	652	698	חקלאות, ייעור ודיג
208	34	73	389	552	7,795	13,324	552	317	12,724	13,593	כרייה וחציבה
23	3	5	91	131	1,013	1,527	131	18	1,379	1,528	תעשייה וחרושת
250	21	57	214	341	16,451	38,957	341	2,064	36,618	39,023	מזה: יהלומים
42	(18)	(10)	85	97	5,737	6,753	97	480	6,380	6,957	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁷⁾
18	-	7	-	11	3,211	5,161	11	34	5,616	5,661	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
245	81	117	387	489	11,122	14,791	489	901	13,643	15,033	אספקת חשמל ומים
104	9	82	54	147	1,650	2,073	147	214	1,712	2,073	מסחר
92	7	70	104	244	1,497	2,489	244	82	2,207	2,533	בתי מלון שירותי הארחה ואוכל
36	10	34	10	75	1,169	1,870	75	109	1,782	1,966	תחבורה ואחסנה
148	2	67	150	189	7,812	15,902	189	63	18,528	18,780	מידע ותקשורת
107	35	69	118	163	3,969	5,892	163	248	5,489	5,900	שירותים פיננסיים
30	4	18	18	32	2,721	3,421	32	304	3,093	3,429	שירותים עסקיים אחרים
1,300	185	592	1,535	2,389	64,384	112,398	2,389	4,842	109,583	116,814	שירותים ציבוריים וקהילתיים
941	11	279	97	1,285	156,324	172,876	1,285	732	170,859	172,876	סך הכל מסחרי
339	77	135	96	205	24,033	37,515	205	311	37,116	37,632	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
2,580	273	1,006	1,728	3,879	244,741	322,789	3,879	5,885	317,558	327,322	אנשים פרטיים - אחר
-	-	-	-	-	512	556	-	-	2,179	2,179	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	60	60	-	-	14,709	14,709	בנקים בישראל
2,580	273	1,006	1,728	3,879	245,313	323,405	3,879	5,885	334,446	344,210	ממשלת ישראל
סך הכל פעילות בישראל											
פעילות לזימים בחוץ לארץ											
85	-	43	80	139	3,217	4,689	139	360	4,659	5,158	סך הכל ציבור - פעילות בחוץ לארץ
2	-	1	-	-	11,755	11,843	-	-	13,723	13,723	בנקים בחוץ לארץ
-	-	-	-	-	553	553	-	-	1,004	1,004	ממשלות בחוץ לארץ
87	-	44	80	139	15,525	17,085	139	360	19,386	19,885	סך הכל פעילות בחוץ לארץ
2,667	273	1,050	1,808	4,018	260,838	340,490	4,018	6,245	353,832	364,095	סך הכל

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים (במיליוני שקלים חדשים) כולל: חובות⁽²⁾ - 260,838, אגרות חוב - 16,864 ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר - 200, נכסים בגין מכשירים נגזרים - 4,543 וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה - 81,650.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.

(3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(5) אשראי תקין בדירוג נמוך שמדיניות הבנק קובעת מגבלות ספציפיות לגבי העמדתו.

(6) סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

(7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 2,068 מיליוני שקלים חדשים וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 2,213 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצות רכישה מסימות הנמצאות בהליכי בנייה, וכולל סיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 5,521 מיליוני שקלים חדשים בגין נרכשו ביטוח לתיק ערבותי חוץ מכר וערבותי ביצוע בנוסח חוץ מכר ממסבחי משנה בינלאומיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

חשיפה למדינות זרות - מאוחד⁽⁴⁾
 סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

2020 בדצמבר 31			2020 בספטמבר 30			2021 בספטמבר 30			המדינה
חשפה			חשפה			חשפה			
סך הכל	מאזנית (4)(3)(2)	מאזנית (2)	סך הכל	מאזנית (4)(3)(2)	מאזנית (2)	סך הכל	מאזנית (4)(3)(2)	מאזנית (2)	
13,425	581	12,844	16,017	570	15,447	9,834	837	8,997	ארצות הברית
3,841	2,255	1,586	3,604	2,072	1,532	3,624	2,035	1,589	צרפת
3,005	2,844	161	3,118	739	2,379	3,828	1,072	2,756	בריטניה
3,229	764	2,465	2,601	2,510	91	-	-	-	גרמניה ⁽⁶⁾
5,162	1,845	3,317	4,871	1,482	3,389	6,911	4,410	2,501	אחרות
28,662	8,289	20,373	30,211	7,373	22,838	24,197	8,354	15,843	סך הכל החשיפות למדינות זרות
83	39	44	95	46	49	46	7	39	מזה: סך החשיפות למדינות יוון, פורטוגל, ספרד, איטליה
658	142	516	650	102	548	620	45	575	מזה: סך חשיפות למדינות LDC
-	-	-	-	-	-	-	-	-	מזה: סך כל החשיפות למדינות עם בעיות נזילות ⁽⁵⁾

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני וחוזי מאזני, מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים ליכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוזי מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 313.
- (4) תורת החשיפה החוזי מאזנית כוללת סך של 5,537 מיליוני שקלים חדשים אשר עיקרו בגין רכישת ביטוח ממבטחי משנה בינלאומיים לתיק ערבויות חוק מכר של לווים בענף הנדל"ן בישראל. (ליום 30 בספטמבר 2020 - 6,001 מיליוני שקלים חדשים, ליום 31 בדצמבר 2020 - 5,653 מיליוני שקלים חדשים). לפרטים בדבר עדכון מקדם ההמרה לאשראי (CCF) המוחל על ערבויות להבטחת השקעות של רוכשי דירות על פי חוק המכר, ראה ביאור 9 לדוחות הכספיים.
- (5) לימים 30 בספטמבר 2021, 30 בספטמבר 2020 ו-31 בדצמבר 2020 אין לבנק חשיפה למדינות זרות עם בעיות נזילות אשר החשיפה המאזנית בגינן עולה על סף הדיווח שנקבע בנספח 7 בפרק 651 להוראות הדיווח לציבור.
- (6) ליום 30 בספטמבר 2021 שיעור החשיפה בגין גרמניה אינו עולה על סף הדיווח שנקבע בהוראות הדיווח לציבור, בהתאם, מוצגת ביתרת מדינות אחרות.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

להלן נתוני חשיפת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽²⁾⁽⁴⁾ (במיליוני שקלים חדשים):

חשיפת אשראי נוכחית		סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽⁴⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽³⁾		דירוג אשראי חיצוני
לפני קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁵⁾	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽⁴⁾	לפני קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁶⁾	לאחר קיזוז הפקדות בגין הסדרי התחשבות נטו ⁽⁶⁾	
30 בספטמבר 2021					
5,587	5,635	4,998	588	637	AAA עד AA-
1,826	2,149	306	1,521	1,843	A+ עד A-
137	148	35	102	113	BBB+ עד BBB-
90	90	-	90	90	BB+ עד B-
-	-	-	-	-	נמוך מ: B-
22	22	14	8	8	ללא דירוג
7,662	8,044	5,353	2,310	2,691	סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים
30 בספטמבר 2020					
6,740	6,800	5,819	921	981	AAA עד AA-
1,542	1,542	304	1,238	1,238	A+ עד A-
123	123	5	118	118	BBB+ עד BBB-
100	100	26	74	74	BB+ עד B-
-	-	-	-	-	נמוך מ: B-
24	24	-	24	24	ללא דירוג
8,529	8,589	6,154	2,375	2,435	סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים
31 בדצמבר 2020					
6,530	6,581	5,489	1,041	1,092	AAA עד AA-
1,428	1,489	260	1,168	1,229	A+ עד A-
103	103	20	83	83	BBB+ עד BBB-
109	109	24	85	85	BB+ עד B-
-	-	-	-	-	נמוך מ: B-
23	23	-	23	23	ללא דירוג
8,193	8,305	5,793	2,400	2,512	סך הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

בעקבות ההשלכות האפשריות של המשבר הכלכלי, כתוצאה ממגפת הקורונה, על מצבם של מוסדות פיננסיים רבים בעולם, במחצית הראשונה של 2020 עלתה תודעת מרווחי האשראי במהלך תקופת המשבר. מוסדות פיננסיים רבים חוו הורדת אופק דרוג, וחלקם אף ספגו הורדות דרוג. החל מהמחצית השנייה של 2020 מסתמנת התייצבות בשווקים הפיננסיים, אם כי המערכת הפיננסית עדיין מגלמת סיכון מוגבר. במהלך כל התקופה, ובהתאם להתפתחויות, ביצע הבנק ניטור הדוק של כלל מסגרות החשיפה של הבנק, ניתוח ובחינת הסיכונים הרלוונטיים, לפי פרמטרים שונים, ובהתאמה גם לרמת הפעילות העסקית מול הצדדים הנגדיים עודכנו מסגרות החשיפה השונות (RIGHT SIZING).

נכון לימים 30 בספטמבר 2021, 30 בספטמבר 2020 ו-31 בדצמבר 2020 אין סיכון אשראי בעייתי, נטו.

סיכון אשראי בעייתי - סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו. חשיפת הבנק הינה, רובה ככולה, לבנקים ולבנקים להשקעות, הרשומים בעיקרם באנגליה, ארצות הברית, גרמניה, שווייץ וצרפת.
- (2) לאחר ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי.
- (3) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באיגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (4) יתרת החשיפה החוץ מאזנית למוסדות פיננסיים כוללת סך של 5,537 מיליוני שקלים חדשים ליום 30 בספטמבר 2021 (ליום 30 בספטמבר 2020 - 6,001 מיליוני שקלים חדשים וליום 31 בדצמבר 2020 - 5,653 מיליוני שקלים חדשים) בגין רכישת ביטוח ממבטחי משנה בינלאומיים לתיק ערבויות חוק מכר של לויים בענף הנדל"ן בישראל וכן, ערבויות והתחייבויות נוספות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
- (5) מוצג לאחר קיזוז שווי הוגן של התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצדדים נגדיים החתומים על הסכמי התחשבות נטו.
- (6) בגין קיזוז הפקדות במזומן המהוות בטוחה ונוגעות לעסקאות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

חשיפות האשראי המוצגות לעיל אינן כוללות חשיפות למוסדות פיננסיים שיש להם ערבות מפורשת ומלאה של ממשלות, ואינן כוללות השקעות בביירות ערך מגובי נכסים. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים מול בנקים ודילרים/ברוקרים (מקוטעים וזרים), ראה ביאור 11. לדוחות הכספיים.

חלק מהחשיפות הנכללות בטבלה לעיל נכללות גם במסגרת סיכון אשראי לפי ענפי משק, תחת ענף "שירותים פיננסיים". במסגרת זו נכללים פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באיגרות חוב של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים. עסקאות עתידיות, המשוקללות בהתאם לכללי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313, נכללות כחלק מסיכון האשראי החוץ מאזני, ואינן נכללות בטבלה לעיל.

במסגרת מדיניות ניהול החשיפות למוסדות פיננסיים זרים, קובע דירקטוריון הבנק, בין היתר, את תיאבון הסיכון, קרי, את מגבלות החשיפות המקסימליות למדינות ולמוסדות פיננסיים זרים, תוך התאמת גובה החשיפה להערכת הסיכון לגבי כל מדינה ומוסד פיננסי. מגבלות החשיפה נקבעות, בין היתר, על בסיס דירוג המדינות והמוסדות הפיננסיים השונים, הערכת הבנק את רמת הסיכון, ובאופן המונע ריכוזיות של החשיפות.

הבנק קובע את היקף החשיפה לכל מוסד פיננסי על בסיס הדירוג האחרון הקיים לאותו מוסד, אשר בוצע על ידי אחת מחברות הדירוג הבינלאומיות המובילות, ועל בסיס נתונים פיננסיים של המוסד הנבדק. מגבלות החשיפה לכל מוסד כוללות היקפי חשיפה מקסימליים וטווחי זמן מקסימליים לפירעון עבור סוגים שונים של פעילויות ועסקאות. לצורך כך, נלקח בחשבון גם קיומו (או אי קיומו) של הסכם קיזוז לפעולות בנגזרים מול אותו מוסד פיננסי. כמו כן נקבע במסגרת המדיניות, מדרג סמכויות לאישורן של עסקאות ספציפיות בתחום מגבלות החשיפה.

הבנק עוקב אחר פרסומם של דירוגים עדכניים לגבי מוסדות פיננסיים להם הוא חשוף, ובהתאם לצורך מתאים את מגבלות החשיפה ואת החשיפה בפועל לדירוג העדכני. כמו כן, בוחן הבנק באופן שוטף מידע נוסף ככל שקיים וזמין, לגבי אותם מוסדות, במטרה לנטר חשיפות גם במקרים בהם דירוג האשראי אינו משקף בהכרח את תמונת המצב המלאה.

הבנק מביא בחשבון את מועדי הפירעון של חשיפות האשראי במסגרת צרכי הנזילות של הבנק. פיקדונות כספיים מופקדים בדרך כלל לתקופות קצרות, ואילו חשיפה בגין נגזרים והשקעות בביירות ערך הינה לתקופות ממושכות יותר.

סיכון האשראי לדירוג והתפתחות

במסגרת ניהול סיכונים האשראי, נוקט הבנק אמצעים שונים לניהול, בקרת והפחתת סיכונים הנובעים ממתן אשראי לדירוג. הבנק מעריך את פרופיל הסיכון הגלום במתן אשראי לדירוג כנמוך ביחס לסיכון הגלום בתיק האשראי הכולל של הבנק, כתוצאה מפיזור רחב של לקוחות, פיזור גיאוגרפי של נוסלי האשראי, מינוף נמוך באופן יחסי, שקטן בעת האחרונה עקב הוראות בנק ישראל, נהלי בדיקה מעמיקים של טיב הלווים ושל יכולת החזר שלהם, וגיבוי האשראי בביטחון הנכסי.

הבנק מבצע באופן שוטף פעילויות לבקרה ולניהול הסיכון הגלום באשראי לדירוג, באחריות החטיבה הקמעונאית, החטיבה לבקרת סיכונים וגורמים נוספים בבנק. פעילות זו כוללת גם ניתוח התיק לפי גורמי הסיכון הטמונים בו (LTV, יחס החזר, מיקום גאוגרפי, גיל ההלוואה, עשירוני הכנסה ועוד), וביצוע מגוון תרחישי קיצון, הבוחנים את השפעת גורמי המאקרו על רמת הסיכון של התיק, ובעיקר, השפעת שיעור האבטלה ושיעור הריבית. לבנק מודל מתקדם לדירוג אשראי לדירוג הכולל דירוג לכל הלוואה וחישוב פוטנציאל ההפסד במקרה של כשל. מודל זה מהווה חלק ממערך הניטור הקיים של הבנק.

תיאבון ופרופיל הסיכון בתחום המשכנתאות

הבנק קבע במסגרת מדיניות סיכונים האשראי מגבלות שונות על פעילות האשראי לדירוג, בהתחשב בגורמי הסיכון המרכזיים. גורמים אלה נבחנו מעת לעת ובהתאם לתוספות מגבלות על פי הצורך, קרי, על פי פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות בפועל ומגמת התפתחותו והוראות רגולטוריות של בנק ישראל.

תיאבון הסיכון בתחום המשכנתאות מוגדר במספר רב של מדדי סיכון הבוחנים היבטי סיכון אשראי וריכוזיות ברמת הביצועים השוטפים. מדדים אלה כוללים, בין השאר, את פרמיית הסיכון הדיפרנציאלית (המבטאת את רמת הסיכון של נוסל המשכנתא), שיעור המימון בהלוואה, מיקום הנכס (סיכון גיאוגרפי), מדד איכות האשראי (ראה להלן במסגרת בקרת האשראי), יחס החזר מהכנסה, מטרת ההלוואה, תקופת ההלוואה, תמהיל המסלולים בהלוואה, סוג הנכס, איכות המסמכים, ריבית נורמטיבית, עושר פיננסי ומגבלות צולבות על שילוב של מספר פרמטרים.

הבנק מנטר באופן שוטף את פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות, ואת התפתחותו לאורך זמן, לנוכח תיאבון הסיכון שנקבע. בפרט, מתבצע ניטור זה במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק, המוצג ונדון בהנהלת הבנק, בועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובדירקטוריון. מניטור זה עולה כי מדדי הסיכון המובילים, ממשכיכים להימצא ברמה נמוכה יחסית. מדדים אלה כוללים את שיעורי המימון, יחס החזר מהכנסה, שיעורי האובדן בכשל, ובפרט שיעורי הפיגור בהלוואות חדשות (בנות שנה), נתון המצביע על איכות החיתום הגבוהה בבנק. יצוין, כי שיעור המימון הממוצע של תיק המשכנתאות של הבנק (לסוף חודש ספטמבר 2021) עומד על כ-53.8% (שיעור המשקף את שיעור המימון בעת מתן האשראי - ראה הרחבה להלן). הבנק אומדן, בנוסף, את שיעור המימון ה"אמיתי" בתיק, זאת, בהתבסס על השינויים בערכי הנכסים על פי אומדן הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אל מול יתרות התיק הנוכחיות. שיעור זה נמוך משיעור המימון המקורי, עקב העלייה המתמשכת במחירי הדירוג, הגלומה במלאי המשכנתאות בתיק. נתונים אלה מחזקים את הערכת הבנק כי פוטנציאל ההפסד לבנק בגין תיק המשכנתאות, גם בתרחיש של ירידה מהותית במחירי הדירוג, הוא נמוך. בנוסף, בוחן הבנק באופן סדיר את תיק המשכנתאות שלו בתנאי קיצון, כולל תחת שינוי מהותי בתנאי המאקרו, במספר מתודולוגיות. תוצאות מבחני הקיצון מצביעות כי רמת הסיכון של התיק נמצאת בירידה וכי פוטנציאל הנזק מאירוע קיצון חמור במשק הינו נמוך.

התפשטות נגיף הקורונה

הבנק ממשיך לעקוב באופן הדוק אחר התפתחויות והשפעות התפשטות נגיף הקורונה על לקוחותיו, תוך שימת לב לגורמים העשויים להשפיע על רמת הסיכון בתיק המשכנתאות.

במהלך שנת 2020, על מנת לסייע ללקוחות להם הלוואה בבנק, אפשר הבנק ללקוחותיו לקבל דחיית תשלומים חלקית או מלאה לפי העדכונים של מתווה בנק ישראל, שהסתיים בסוף הרבעון הראשון של שנת 2021. הבנק מנטר באופן שוטף את הפעילות בנושא: הסכום שנדחה, כמות הבקשות, תקופת דחיית התשלומים, פרופיל הלווים, שיעור המימון ועוד.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

להלן היקפי מתן המשכנתאות במגזר משקי הבית:

היקפי ביצוע (במיליוני שקלים חדשים)		
שיעור שני	תשעה חודשים	
באחוזים	2020	2021
45.1	19,190	27,839
(23.6)	259	198
(45.0)	88	48
43.8	19,537	28,085
37.5	4,005	5,507
42.7	23,542	33,592
30.4	37,851	49,352

משכנתאות שבוצעו (לדיוור ולכל מטרה)

מכספי הבנק

מכספי האוצר:

הלוואות מוכונות

הלוואות עומדות ומענקים

סך הכל הלוואות חדשות

הלוואות שמוחזרו

סך הכל ביצועים

מספר לווים (כולל מיחזורים)

להלן פרטים בדבר מאפייני סיכון שונים בתיק הלוואות לדיוור⁽¹⁾ ליום 30 בספטמבר 2021 (במיליוני שקלים חדשים):

שיעור מימון	שיעור החזר	גיל הלוואה ⁽²⁾ (הזמן שחלף ממועד מתן הלוואה)					עד 3 חודשים	מההכנסה הקבועה	שיעור מימון
		עד 3 חודשים	3-5 שנים	5-10 שנים	10 שנים ומעלה	סך הכל			
60%	עד 35%	11,544	13,276	30,100	10,053	95,261	4,280	עד 35%	60%
	35%-50%	1,377	1,312	3,212	2,834	14,554	510	50%-35%	
	50%-80%	-	2	11	776	1,365	-	80%-50%	
	מעל 80%	1	-	1	89	122	-	מעל 80%	
75%-60%	עד 35%	9,497	8,864	14,377	2,768	51,016	3,263	עד 35%	75%-60%
	35%-50%	1,132	700	1,195	923	6,299	481	50%-35%	
	50%-80%	2	-	2	201	332	-	80%-50%	
	מעל 80%	-	-	-	22	23	-	מעל 80%	
מעל 75%	עד 35%	132	161	308	940	1,968	35	עד 35%	מעל 75%
	35%-50%	12	8	22	267	388	-	50%-35%	
	50%-80%	-	-	2	80	85	-	80%-50%	
	מעל 80%	-	-	-	12	12	-	מעל 80%	
		23,697	24,323	49,230	18,965	171,425	8,569		סך הכל

מזה:

הלוואות שניתנו בסכום מקורי

גבוה מ-2 מיליון שקלים חדשים

אחוז מסך האשראי לדיוור

הלוואות בריבית משתנה:

לא צמודות בריבית פריים

צמודות למדד⁽³⁾

במטבע חוץ⁽³⁾

סך הכל

הלוואות לא צמודות בריבית

פריים מסך האשראי לדיוור

הלוואות צמודות למדד בריבית

משתנה מסך האשראי לדיוור

הלוואות בשיעור מימון גבוה

מ-75% מסך האשראי לדיוור

(1) יתרת הלוואות לדיוור לאחר הפרשה לפי עומק הפיגור.

(2) יתרות האשראי המוצגות לעיל מחולקות לקבוצות גיל בהתאם למועד בו החל הביצוע הראשון של הלוואה, והן כוללות באותה קבוצת גיל גם את יתרות האשראי שניתנו בפועל בתקופות מאוחרות יותר.

בנוסף, מחזורים של הלוואות, אינם משנים את גיל הלוואה, כלומר יתרת הלוואה משייכת למועד המקורי של העמדת הלוואה. אופן טיפול זה רלוונטי גם למחזור של הלוואות "מוכונות" שהועמדו במקורן באחריות המדינה ומוחזרו להלוואות באחריות הבנק.

(3) בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, נכללות הלוואות בהן מתעדכן שיעור הריבית בתדירות של עד 5 שנים (ולא עד בכלל).

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

מאפייני תיק האשראי לדירור של הבנק

מדיניות הבנק בתחום המשכנתאות מבוססת על גישה שמרנית, תוך הגבלת הסיכון הספציפי בכל הלוואה באמצעות בחינת מאפיינים שונים. מאפיינים אלה כוללים את שיעור המימון, שיעור ההחזר ביחס להכנסה הקבועה של הלווה, ויכולת הלווה לעמוד בהחזרים השוטפים גם בתרחישים של שינוי בריבית. במקרים בהם ניתנות הלוואות בעלות מאפיינים שאינם עומדים באחד או יותר מהסטנדרטים שקבע הבנק למאפיינים האמורים, מחייב הבנק את קיומם של חיזוקים אחרים, כגון ערבים להלוואה, יכולת החזר מוכחת שאינה מבוססת על הכנסה שוטפת של הלווה, ועוד. בשנים האחרונות, לאור ההתרחבות בשוק הדירור והריבית הנמוכה יחסית ששוררת במשק, הגביר הבנק את האמצעים הננקטים לניטור וצמצום הסיכון, באופן שבא לידי ביטוי במאפייני הסיכון של הלוואות, כפי שיפורט להלן (כל הנתונים להלן נכונים ליום 30 בספטמבר 2021).

שיעור המימון

אחד הפרמטרים המרכזיים המשמשים את הבנק למזעור הסיכון בתיק האשראי לדירור הינו שיעור המימון (היחס שבין סכום הלוואה לבין שווי הנכס המשמש כביטחון).

שיעור המימון הממוצע של תיק המשכנתאות של הבנק ליום 30 בספטמבר 2021 עומד על 53.8%, בהשוואה ל-53.2% ביום 30 בספטמבר 2020 ול-52.7% ליום 31 בדצמבר 2020. מתוך היקפו הכולל של תיק האשראי של הבנק, בסך 171.6 מיליארדי שקלים חדשים, כ-98.6% ניתן בשיעור מימון מקורי נמוך מ-75%, המבטיח את ההלוואה גם במקרה קיצון של ירידה של 25% בשווי הנכס המשמש לביטחון.

שיעור המימון בדיווח זה הינו שיעור המימון ההיסטורי שחושב במועד אישור הלוואה, והוא אינו מביא בחשבון פירעונות שוטפים, המקטינים את יתרת הלוואה, ושינויים בשווי הנכסים המשמשים כביטחון. העלייה המשמעותית במחירי הדירור החל מסוף שנת 2008, ומנגד צמצום יתרות הלוואות בגין הפירעונות השוטפים, מביאים לירידה בשיעור המימון ה"אמיתי", העדכני להיום, וכאמור לעיל, בהתבסס על השינויים בערכי הנכסים על פי אומדן הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אל מול יתרות התיק הנוכחיות. שיעור זה נמוך משיעור המימון ההיסטורי. היקף הלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה מ-75% בשנתיים האחרונות, מגיע ל-0.3 מיליארדי שקלים חדשים, המהווים כ-0.2% בלבד מתיק הלוואות לדירור.

יצוין בהקשר זה כי שיעור המימון הממוצע של הבנק ליום 30 בספטמבר 2021, בהתחשב ביתרות לסילוק עדכניות (ללא עדכון של ערך הנכס בעקבות שינויים במחירי הדירור) היה יורד כדלקמן: בהלוואות שגילן עד שנה, בשיעור של כ-3.8%. בהלוואות שגילן שנה עד 5 שנים, בשיעור של כ-4.8%, בהלוואות שגילן מעל 5 שנים, בשיעור של כ-18.4% ובסך כל הלוואות, בשיעור של כ-9.8%.

שיעור הלוואות שניתנו בשיעור מימון גבוה (מ-75%) מסך תיק האשראי לדירור של הבנק הינו 0.7% באשראי שניתן לפני שנה ועד שנתיים, 0.6% באשראי שניתן לפני 3 חודשים ועד שנה, ו-0.4% באשראי שניתן ברבעון השלישי של שנת 2021.

שיעור ההחזר מההכנסה הקבועה

שיעור המימון בהלוואה לדירור משמש מדד למידת הביטחון של הלוואה, ללא קשר למאפייני הלווה עצמו. לכן, בנוסף על כך, בעת אישור משכנתא, מחייב הבנק את הלווה להציג יכולת לעמוד בפירעונות השוטפים של הלוואה כסדרם, בעיקר באמצעות חישוב שיעור ההחזר החודשי מתוך ההכנסה הקבועה של הלווה.

שיעור ההחזר הממוצע בתיק האשראי לדירור של הבנק הוא 23.8%. כ-86.8% מתוך תיק המשכנתאות של הבנק ניתן ללווים ששיעור ההחזר שלהם נמוך מ-35% (שיעור ההחזר הממוצע ללווים אלה: כ-22.9%). כ-12% מתיק המשכנתאות ניתן ללווים בעלי שיעור החזר של 35% עד 50% (שיעור ההחזר הממוצע ללווים אלה: כ-38.9%). כ-1.1% מתוך המשכנתאות ניתן ללווים בעלי שיעור החזר של 50% עד 80% (שיעור ההחזר הממוצע ללווים אלה: 59.4%) וכ-0.1% בלבד ניתנו ללווים בעלי שיעור החזר גבוה מ-80% (שיעור ההחזר הממוצע ללווים אלה: כ-91.8%).

הלוואות ששיעור ההחזר בהן גבוה, הינן הלוואות הניתנות ללווים בעלי היקף גדול של רכוש נוסף, ואשר יכולת ההחזר שלהם אינה מבוססת בהכרח על הכנסה שוטפת, ללווים בעלי הכנסה גבוהה מאוד שלגביה שיעור ההחזר משמעותי פחות, או בהתקיים חיזוקים נוספים להלוואה, מעבר לנכס הממושכן ויכולת ההחזר של הלווה עצמו, כגון ערבים בעלי איתנות פיננסית.

הלוואות בריבית משתנה

הבנק מאפשר ללקוחותיו ליטול הלוואות לדירור הכוללות חלק בריבית משתנה הן במסלול הצמוד (מדד, מטבע חוץ) והן במסלול הלא צמוד (הלוואות שקליות).

ביום 27 בדצמבר 2020 פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא מגבלות למתן הלוואות לדירור. העדכון כולל ביטול מגבלת ריבית הפריים, כך שנותרה המגבלה שלפחות שליש מסך המשכנתא יינתן בריבית קבועה, ועד שני השלישים הנותרים יינתנו בריבית משתנה. התיקונים להוראה לפי החוזר הינם החל מיום 17 בינואר 2021. עבור הלוואה לדירור המיועדת למימון פירעון מוקדם של הלוואה בבנק או בבנק אחר יחול התיקון מיום 28 בפברואר 2021.

הבנק מעמיד לרשות לקוחותיו את הידע והמומחיות של עובדיו לצורך הבנת הסיכונים בהלוואה בריבית משתנה והאופן בו ניתן לצמצם או להימנע מסיכון זה. הבנק מייעץ ללקוחותיו לייחס משקל ראוי לסיכון זה ולנהוג בזהירות בהחלטתם על הרכב הלוואה.

היקף הלוואות צמודות הפריים שניתנו בשנתיים האחרונות, המהוות את מרכיב הסיכון העיקרי במשכנתאות אלה, מגיע ל-18.4 מיליארדי שקלים חדשים, המהווים כ-10.7% מתיק הלוואות לדירור.

יצוין כי לפני אישור הלוואה לא צמודה בריבית פריים, בדומה לאישורי הלוואות במסלולים אחרים בריבית משתנה, בוחן הבנק את יכולת ההחזר של הלווה בתרחיש בו יעלה שיעור ריבית הפריים לשיעור "ריבית נורמטיבית".

היקף הלוואה

היקף הלוואות שנתן הבנק בסכום מקורי גבוה מ-2 מיליוני שקלים חדשים הגיע ביום 30 בספטמבר 2021 ל-12 מיליארדי שקלים חדשים, המהווים כ-7% בלבד מתיק האשראי לדירור של הבנק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

הפרשה לפי עומק הפיגור

להלן פרטים על הפרשה להפסדי אשראי של הלוואות לדיור שבגינן נעשתה הפרשה מזערית להפסדי אשראי לפי עומק פיגור לפי הנספח להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 314, ליום 30 בספטמבר 2021 (במיליוני שקלים חדשים):

עומק הפיגור								
יתרות בגין הלוואות בפיגור שמוחזרו ⁽²⁾ סך הכל	בפיגור של 90 יום או יותר							
	סך הכל		מעל 15 חודשים		מעל 6 חודשים		בפיגור של 30 ימים	
	מעל 90 ימים	מעל 33 חודשים	עד 33 חודשים	עד 15 חודשים	עד 6 חודשים	עד 89 ימים ⁽⁴⁾		
305	34	264	206	19	16	23	7	סכום בפיגור
124	8	116	115	1	-	-	-	מזה: יתרת ההפרשה לריבית ⁽³⁾
1,856	64	1,288	154	91	226	817	504	יתרת חוב רשומה
226	31	195	119	41	35	-	-	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי ⁽⁴⁾
1,630	33	1,093	35	50	191	817	504	יתרת חוב נטו

- (1) בהתאם להוראות הדיווח לציבור, לא כולל יתרת הלוואות לדיור שעומק הפיגור בהן הוא עד חודשיים.
 (2) הלוואות בהן נחתם הסדר להחזר פיגורים של לווה, כאשר נעשה שינוי בלוח הסילוקין בגין יתרת הלוואות שטרם הגיע מועד פירעון.
 (3) בגין ריבית על סכומים שבפיגור.
 (4) לא כולל יתרת ההפרשה לריבית.

לפרטים נוספים בדבר סיכון האשראי לדיור, ראה דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון תפעולי

תיאור הסיכון והתפתחותו

הסיכון התפעולי מוגדר על ידי בנק ישראל כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. הבנק הגדיר מסגרת לניהול סיכונים תפעוליים, הכוללת הגדרה של הממשל התאגידי המפרט את תחומי הסמכות והאחריות של קווי ההגנה, ואת חשיבותה של הטמעת תרבות נאותה לניהול הסיכונים התפעוליים בבנק. הסיכון התפעולי בבנק מטופל באופן אקטיבי ובמטרה לתמוך בפעילות היחידות העסקיות, לשפר את התהליכים העסקיים העיקריים הכרוכים בפעילותם, ועל ידי כך, להגדיל את הערך העסקי, ולא רק למזער את ההפסדים הצפויים מהסיכון התפעולי. כחלק מהיערכות הבנק למשבר הקורונה והשפעת השינויים בהתנהלות התפעולית שנוצרה בעקבות מתן ההקלות, חלה עלייה מסוימת בהסתברות להתממשות סיכונים תפעוליים פוטנציאליים הנובעת בעיקר מהעומס בפעילות הסניפים והמוקד הטלפוני שעלול להביא לעליה במספר הטעויות התפעוליות בביצוע פעולות ולעליה במספר ניסיונות ההונאה. בפועל לא חלו אירועים תפעוליים חריגים.

המשכיות עסקית

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 355 בנושא ניהול המשכיות עסקית.

במהלך הרבעון השלישי, המשיך הבנק להתמודד עם אירוע הקורונה ושמירה על הנחיות עבודה כנגזרת מהנחיות משרד הבריאות, בין היתר: יישום התו הירוק החדש, המשך הקפדה על עטיית מסכה בחללים סגורים, שמירה על היגיינה וריחוק חברתי, חציצה בעמדות קבלת קהל, המשך עבודה מרוחק בהתאם לצורך באמצעות תהליך סדור ומהיר ועוד.

במהלך הרבעון השלישי המשיך הבנק ביישום תוכנית העבודה ותוכנית התרגול לשנת 2021, בין היתר היערכות לקראת תרגיל DRP נוסף בשיתוף פעולה עם החטיבה הטכנולוגית ויחידת המשכיות העסקית. המשך יישום שוטף של תוכנית המשכיות העסקית ובכלל זה עדכון תקופתי של נהלי חרום במטה ובסניפים, בין היתר עודכנו נהלים ועזרי עבודה והדרכה לתפעול ידני כחלופה להשבתת חשמל/מחשוב כנגזרת מתרחישי קיצון לאומיים. במהלך הרבעון וכחלק מהפעילות השוטפת ושגרות העבודה, מקיימת יחידת המשכיות העסקית בקרה וקשר רצוף מול יחידות המשכיות העסקית בקבוצה (בנק יב ובנק אגוד) כמו כן התקבלו דיווחים שוטפים ועדכונים גם משלוחות הבנק בחוץ לארץ. לפרטים נוספים, ראה גם פרק אירועים מהותיים בעסקי קבוצת הבנק בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

אבטחת מידע והגנת הסייבר

סיכון אבטחת מידע וסייבר - סיכון אבטחת מידע הינו סיכון הנובע מליקויים בהגנה על מערכות המחשב של הבנק והמידע הנכלל בהן. סיכון הגנת הסייבר נובע מאירוע בו מתבצעת תקיפה של מערכות המחשב על ידי או מטעם יריבים חיצוניים או פנימיים לבנק.

הוראה 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, מתווה עקרונות לניהול נאות של סיכונים סייבר באופן המחייב הרחבה והתאמה של המסגרת לניהול סיכונים טכנולוגית המידע, בהיבט תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות. בהתאמה, אושרה בבנק אסטרטגיית ומדיניות הגנת הסייבר מקיפה ונקבעו קווי ההגנה ליישומה, מונה מנהל אבטחת מידע והגנת הסייבר הכפוף למנהל החטיבה לבקרת סיכונים ובאחריותו, בין היתר, קביעת מדיניות אבטחת המידע והגנת הסייבר בבנק, פיתוח תוכנית עבודה להגנת הסייבר, מעקב אחר יישום תוכנית העבודה בתחום זה ובחינה של אפקטיביות מערכות ותהליכי אבטחת המידע והגנת הסייבר.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

מערכות הבנקאות הישירה בבנק כוללות תהליכי אבטחת מידע בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 367 ובכלל זה מנגנוני הזדהות, אופן שליחת מידע ללקוחות וזיהוי פעולות חריגות.

רמת הסיכון במהלך הרבעון השלישי של שנת 2021 נותרה בינונית. במהלך רבעון זה, זוהו מספר ניסיונות הונאה בודדים כנגד לקוחות (באמצעות מתקפות דיוג) במסגרתם נגנבו פרטי ההזדהות שלהם לחשבון במטרה לבצע פעולות לא מורשות בחשבונותיהם. לאור מנגנוני ההגנה המופעלים בבנק, על אף ניסיונות הונאה אלו לא בוצעו פעולות לא מורשות בחשבונות הלקוחות.

הבנק ממשיך לחזק ולשפר את מנגנוני ההגנה המופעלים במערכות הבנק על מנת להמשיך ולצמצם את היכולת להונות את הלקוחות ולבצע פעולות לא מורשות בחשבונותיהם. פעולות אלו הינן חלק מתהליכי התחקור והפקת הלקחים הקיימים בבנק בהקשר לאיום המתפתח.

מערך אבטחת המידע של הבנק פועל בצורה מלאה ורציפה במהלך תקופת הקורונה, תוך שיפור וחיזוק יכולות ומנגנוני הגנה בהתאם להתרחבות האיזמים ולצרכים המתגברים בהם הבנק נדרש לעמוד.

יצוין כי מגפת הקורונה העצימה ברמה עולמית את סיכון הסייבר, הן בשל העלייה בהיקף העבודה מרחוק, אשר מרחיבה את משטחי התקיפה על הארגונים, והן בשל התגברות של ניסיונות הונאה בחסות המגפה. הפעילות שנקט הבנק לאורך כל התקופה, הותירה את רמת הסיכון בבנק ללא שינוי.

סיכון טכנולוגיית המידע

סיכון טכנולוגיית המידע - סיכון הנובע מכשל של מערכות הבנק כתוצאה מלקויים בזמינות וביצועי המערכות, ביצועים לא נכונים וחוסר תמיכה של המערכות בצרכים העסקיים של הבנק.

במשך השנים האחרונות התרבו הסיכונים הכרוכים בניהול טכנולוגיית המידע, כפונקציה של פיתוח והטמעת טכנולוגיות חדשות והתפתחויות של סיכונים ואיומים חדשים. לבד ממצב שגרה מסגרת ניהול טכנולוגיית המידע מטפלת במצבי כשלים מערכתיים כגון: תקלות מערכת ובהיערכות למצב חירום. זאת על מנת להבטיח לבנק שמירה על רצף פעילות עסקית גם בעת התראה או חירום. בכך ניתן יהיה למזער סיכונים מוניטין וסיכונים עסקיים העלולים להתפתח במצבים אלו.

לאור ההתפתחויות הקיימות בשוק הפיננסי וגילן של המערכות הקיימות בבנק, החל הבנק ברבעון הראשון של 2019 בפריקט להחלפת מערכת הליבה של שוק ההון על בסיס פלטפורמה חדשה.

כמו כן, החל הבנק במהלך 2019 פריקט החלפת מערכת ה-CRM אשר תיושם באופן מדורג במהלך מספר שנים.

במסגרת תהליך קליטת בנק אגוד, מנוהלת בחטיבת הטכנולוגיה של הבנק תוכנית מיזוג טכנולוגית המורכבת מפריקטים רבים שתכליתם העברת הפעילות של בנק אגוד, המבוססת מערכות בנק לאומי ובנק אגוד, ושילובם במערכות הבנק.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

רמת הסיכון במהלך הרבעון ולאורך משבר הקורונה נותרה בעינה. חטיבת הטכנולוגיה פעלה באופן מלא לתמיכה מלאה בתפקוד השוטף של הבנק ובצרכים הטכנולוגיים שנדרשו לפעילותו בשגרת החירום. לא חלו אירועים ו/או תקלות מהותיות בתקופה זו.

סיכון משפטי

הסיכון המשפטי כולל העדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, וכן כולל, אך אינו מוגבל, לחשיפה לקנסות או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית, כמו גם מהסדרים פרטניים. הסיכון המשפטי כולל גם סיכונים הנובעים מחשיפה משפטית בשל התנהלות הבנק עם מחזיקי העניין השונים שלו (כגון: לקוחות, ספקים וצדדים שלישיים אחרים).

החטיבה המשפטית של הבנק מנתחת באורח שוטף את מרכיבי הסיכון המשפטי, את גבולותיו (כפי שנובעים למשל מזהות הצד הנגדי, מאופן יצירת הבטחות וכדומה) וכן את מאפייניו הספציפיים, תוך בחינה של רמת הסיכון והחשיפה אליו בשים לב לקווי הפעילות העסקית השונים של הבנק, ובהתאמה נותנת ייעוץ משפטי שוטף לבנק, על יחידותיו השונות.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021, רמת הסיכון המשפטי נותרה ברמה נמוכה-בינונית.

לפריטים נוספים בדבר הסיכון התפעולי ראה דוח הסיכונים לרבעון השלישי לשנת 2021 באתר האינטרנט של הבנק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

סיכון שוק וריבית

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון שוק (Market Risk) - הינו הסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוץ מאזניות הנובע משינוי בשווי ההוגן של מכשיר פיננסי עקב שינוי בגורמי הסיכון בשוק (שיעורי ריבית, שערי חליפין, מחירי מניות, סחורות ואינפלציה).

סיכון ריבית בתיק הבנקאי (Interest Rate Risk in the Banking Book) - הינו הסיכון לרווחי הבנק (שינוי בהכנסות) או לשווי הכלכלי של הבנק, הנובע בעיקר, משינויים במבנה עקומי הריבית הרלבנטיים לפעילות הבנק, תזוזות שונות שאינן זהות של עקומים שונים שבהם הבנק משתמש לתמחור וניהול החשיפות שלו, או מהעובדה ששינוי בריבית יכול לגרום לשינוי במבנה הנכסים וההתחייבויות של הבנק, כתוצאה ממימוש אופציות לפירעון מוקדם, בגין שינוי ברמת הריבית במשק.

סיכון השוק בתיק הסחיר הינו מזערי, על פי מדיניות הבנק. מבנה הבנק המוסטה תיק משכנתאות, מייצר שימושים לטווחים ארוכים, אשר כנגדם מגייס הבנק מקורות. הבנק מבצע באופן שוטף, בחינה למתודולוגית אמידת הסיכון בהתאם לפרקטיקה המקובל בעולם.

נציין כי, תיק הנוסטרו של בנק אגוד משקף סיכון שהינו גבוה מתאבון הסיכון של הבנק. יחד עם זאת, ברמת הבנק המאוחד השפעת תיק זה אינה מהותית. הערכת החשיפה של הבנק לסיכונים ריבית לרבעון השלישי של שנת 2021, הינה ברמת סיכון נמוכה-בינונית.

ערכי הסיכון הנמדדים למהלך עסקים רגיל ותרשישי קיצון, עלו במקצת במהלך רבעון זה, כתוצאה מפעילות בנקאית שוטפת בתחום המשכנתאות, ונעים ברמות סיכון נמוכות מתיאבון הסיכון שנקבע. ברבעון זה נרשמה עלייה בציפיות האינפלציה. הבנק ממשיך לנהל את הפוזיציה המדדית בצורה הדוקה המתבססת על בניית מאזן הצמדה בתדירות יומית ובנייה של פוזיציה חזויה תחת תרחישים שונים.

להלן ערך ה-VAR של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שנת	תשעה חודשים 2021	
	2020	2021
770	746	587
1,055 (יוני)	1,055 (יוני)	810 (פברואר)
443 (ינואר)	443 (ינואר)	532 (יולי)

לסוף התקופה

ערך מקסימלי במהלך התקופה

ערך מינימלי במהלך התקופה

העלייה בערך ה-VAR נבעה מפעילות שוטפת ברבעון.

מרבית סיכון השוק נובע מסיכון הריבית בתיק הבנקאי, כפי שיוצג להלן.

תוצאות בחינת ה-Back-Testing על מודל ה-VAR ההיסטורי-אנליטי מצביעות על מקרה אחד שבו ההפסד היומי עלה על ערך ה-VAR שנחזה. מספר מקרים זה עומד בקריטריונים, כפי שהוגדרו על ידי ועדת באזל, לבחינת איכות מודל ה-VAR.

ניתוח סיכון הריבית בתיק הבנקאי

להלן השפעת⁽¹⁾ תזוזה מקבילה של העקום ב-2% על השווי הכלכלי של התיק הבנקאי במונחי EVE (במיליוני שקלים חדשים):

30 בספטמבר 2021					
שינוי בשווי הוגן					
מטבע ישראלי					
מטבע חוץ					
לא צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר	סך הכל
(737)	(1,700)	372	2	19	(2,044)
(325)	984	(393)	30	(21)	275
30 בספטמבר 2020					
(5)	(1,454)	243	65	17	(1,134)
(357)	1,238	(243)	(41)	(18)	579
31 בדצמבר 2020					
(369)	(1,558)	195	(10)	15	(1,727)
(38)	1,254	(199)	52	(17)	1,052

(1) מחושב על סך נתונים שוטפים המשמשים לצורך ניהול סיכון הריבית בפועל.

במסגרת ערכת התחזית לתזרימים הצפויים מפירעון משכנתאות בבנק, נלקחות בחשבון הנחות לגבי שיעור ואופן הסילוקים המוקדמים. יתרות עובר-ושב בזכות נפרסו על פי הפרקטיקה המקובלת בהתאם להנחיות באזל, קרי למח"מים של 3 עד 4 שנים לסוגי לקוחות שונים. הבנק מבצע באופן שוטף, בחינה למתודולוגית אמידת הסיכון בהתאם לפרקטיקה המקובלת בעולם.

לפרטים בדבר היערכות להפסקת השימוש בליבור ראה ביאור 1.ה לדוחות הכספיים של הבנק.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

מידע כמותי על סיכון ריבית - ניתוח רגישות

שווי הוגן נטו מותאם⁽¹⁾ של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו:

ליום 31 בדצמבר 2020			ליום 30 בספטמבר 2020			ליום 30 בספטמבר 2021			
שקל	מט"ח ⁽²⁾	סך הכל	שקל	מט"ח ⁽²⁾	סך הכל	שקל	מט"ח ⁽²⁾	סך הכל	
17,358	445	17,803	13,198	391	13,589	17,803	445	17,358	שווי הוגן נטו מותאם ⁽¹⁾
(9,395)	26,029	16,634	(5,285)	16,689	11,404	16,634	26,029	(9,395)	מזה: תיק בנקאי

השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם⁽¹⁾ של הבנק וחברות מאוחדות שלו:

ליום 31 בדצמבר 2020			ליום 30 בספטמבר 2020			ליום 30 בספטמבר 2021			
שקל	מט"ח ⁽²⁾	סך הכל	שקל	מט"ח ⁽²⁾	סך הכל	שקל	מט"ח ⁽²⁾	סך הכל	
(215)	230	15	174	145	319	174	145	15	שינויים מקבילים
(196)	237	41	160	163	323	160	163	41	עלייה במקביל של 1%
(120)	(233)	(353)	(171)	(163)	(334)	(171)	(163)	(353)	מזה: תיק בנקאי
(129)	(236)	(365)	(163)	(185)	(348)	(163)	(185)	(365)	ירידה במקביל של 1%
(129)	(236)	(365)	(163)	(185)	(348)	(163)	(185)	(365)	מזה: תיק בנקאי
(257)	(1)	(258)	(409)	(19)	(428)	(409)	(19)	(258)	שינויים לא מקבילים
249	76	325	766	64	830	766	64	325	התלה ⁽³⁾
214	182	396	124	112	236	124	112	396	השטחה ⁽⁴⁾
81	(187)	(106)	419	(116)	303	419	(116)	(106)	עליית ריבית בטווח הקצר
81	(187)	(106)	419	(116)	303	419	(116)	(106)	ירידת ריבית בטווח הקצר

- (1) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פקדונות לפי דרישה.
 (2) לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
 (3) ירידה בריבית בטווח הקצר ועליה בריבית בטווח הארוך.
 (4) עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

הפער בין חשיפת הבנק לשינויים בריבית על פי השווי ההוגן נטו המותאם לבין רגישות הערך הכלכלי (EVE) המוצגים לעיל, בתזוזה מקבילה של העקום ב-1% עומד על 730 מיליוני שקלים חדשים.

עיקר הפער נובע משימוש בעקומי היוון שונים. עקומי ההיוון המשמשים לניתוח רגישות הערך הכלכלי (EVE) הינם עקומי מחירי המעבר ואילו ריביות ההיוון המשמשות לצורך הצגת השווי ההוגן המותאם נטו הינן ריביות בהן היה ניתן לבצע עסקאות דומות בתאריך המאזן והן משקפות את רמת הסיכון הגלומה ללקוח דומה.

החישוב מאפשר תרחישים בהם עשויה להיווצר ריבית שלילית, ואינו קוטם את הריבית בשיעור של 0%.
 לפרטים נוספים ראה ביאור 15 לדוחות הכספיים.

לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 33 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2020.
 יצוין כי שיעור התשואה הפנימי ומשך חיים ממוצע האפקטיבי כפי שמוצגים בחשיפת הבנק לשינויים בשיעורי הריבית בדוח הסיכונים, הינם נתונים ממוצעים ולכן לא ניתן להסיק משינוי ליניארי בהם על רגישות השווי ההוגן המותאם נטו לשינויים בשיעורי הריבית.

השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית⁽⁴⁾:

ליום 31 בדצמבר 2020			ליום 30 בספטמבר 2020			ליום 30 בספטמבר 2021			
הכנסות מימון שאינן מריבית ⁽³⁾	הכנסות ריבית	סך הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית ⁽³⁾	הכנסות ריבית	סך הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית ⁽³⁾	הכנסות ריבית	סך הכל	
1,290	145	1,435	1,227	154	1,381	1,326	54	1,380	שינויים מקבילים ⁽²⁾
1,273	125	1,398	1,222	147	1,369	1,325	53	1,378	עלייה במקביל של 1%
96	(160)	(64)	12	(166)	(154)	(1,220)	(53)	(1,167)	מזה: תיק בנקאי
115	(141)	(26)	20	(158)	(138)	(1,223)	(56)	(1,167)	ירידה במקביל של 1%
115	(141)	(26)	20	(158)	(138)	(1,223)	(56)	(1,167)	מזה: תיק בנקאי

- (1) לטווח של שנה.
 (2) שינויים בריבית חסרת סיכון.
 (3) כולל השפעת שווי הוגן, רווחים (הפסדים) מפעילות באגרות חוב והשפעת צבירת ריבית על פעילות בנגזרים.
 (4) הכנסות מימון שאינן מריבית.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

להלן ההנחות העיקריות שבבסיס הנתונים לעיל, התואמות את האופן בו מנהל הבנק את סיכוני הריבית:

- יתרות עובר ושב בזכות נפרסו על פי הפרקטיקה המקובלת בהתאם להנחיות באזל, קרי למח"מים של 3 עד 4 שנים לסוגי לקוחות שונים.
- החל משנת 2021, בחישוב רגישות הכנסות מריבית, לא מתבצעת קטימה של הריבית חסרת סיכון לשיעור מינימאלי של 0.0%. באותו אופן, בחישוב רגישות ההכנסות מימון שאינן מריבית, לא מתבצעת קטימה של ריביות ההיוון בשיעור ריבית 0.0%.

לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 15 לדוחות כספיים אלה וכן, ביאור 33 לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2020.

ניתוח החשיפה למדד ושער חליפין

להלן ניתוח רגישות הון קבוצת הבנק לשינויים בשערי חליפין עיקריים ובמדד המחירים לצרכן (לפני השפעת מס), ליום 30 בספטמבר 2021, גידול (שחיקה) בהון (במיליוני שקלים חדשים):

	תרחיש קיצון היסטורי ⁽¹⁾			תרחישים		
	ירידה מקסימלית	עלייה מקסימלית	ירידה של 10%	ירידה של 5%	עלייה של 5%	עלייה של 10%
מדד ⁽²⁾	(186.6)	217.7	(2,079.7)	(1,039.9)	1,039.9	2,079.7
דולר	(5.4)	9.3	(0.3)	(6.8)	12.9	25.0
ליש"ט	2.1	(1.2)	3.2	1.6	(1.6)	(3.2)
יין	0.2	(0.1)	0.2	0.2	(0.1)	1.8
אירו	2.3	(0.4)	4.5	2.2	(0.7)	1.3
פר"ש	0.6	(1.8)	1.1	0.6	(0.6)	(1.1)

(1) תרחישי הקיצון חושבו על בסיס שינויים יומיים בשערי החליפין ושינויים חודשיים במדד ב-10 השנים האחרונות.

(2) רגישות ההון לעלייה ולירידה של 3% במדד המחירים לצרכן הינה 623.9 ו-(623.9) מיליוני שקלים חדשים, בהתאמה.

משבר הקורונה גרם לירידה בציפיות האינפלציה, עקב ירידה צפויה בביקושים. הבנק ממשיך לנהל את הפוזיציה המדדית בצורה הדוקה המתבססת על בניית מאזן הצמדה בתדירות יומית ובניה של פוזיציה חזויה תחת תרחישים שונים. לפרטים נוספים בדבר סיכון שוק וריבית, ראה דוח הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון מחירי מניות

לפרטים בדבר סיכון מחירי מניות, ראה דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק. לפרטים בדבר השקעות במניות ראה ביאור 5 בדוחות כספיים אלה, וכן ביאורים 12 ו-15 א' בדוחות הכספיים לשנת 2020.

דוח הדירקטוריון והנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

סיכון נזילות ומימון

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון נזילות - סיכון הנובע מאי הוודאות לגבי זמינות המקורות, ויכולת מימוש נכסים בזמן קצוב ובמחיר סביר. סיכון מימון - סיכון הנובע ממחסור במקורות מימון או עלויות גבוהות מידי לגיוס מקורות. סיכון הנזילות מנוהל בכפוף למגבלות הדירקטוריון והנהלה, תוך מאמץ למזער הפסדים הנובעים מהשקעת עודפי נזילות בנכסים עם נזילות גבוהה, אך בעלי תשואה נמוכה. במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 לא נרשמו חריגות ממגבלות הדירקטוריון. לאורך כל הרבעון השלישי של שנת 2021 עמדה רמת הכוונות בבנק על מצב עסקים רגיל. במהלך הרבעון חלה ירידה מסוימת ביחס כיסוי הנזילות הנובעת בעיקר מגידול באשראי לציבור, בקיזוז גידול בפיקדונות הציבור. לפרטים נוספים בדבר סיכון הנזילות ראה דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק. סיכון המימון מנוהל כחלק מסיכון הנזילות באמצעות מגבלות דירקטוריון והנהלה על ריכוזיות מקורות המימון, והפחתת התלות בצדדים נגדיים מהותיים. מקורות המימון העיקריים של הבנק הינם מקורות מימון יציבים ומגוונים לטווחי זמן שונים - פיקדונות קמעונאיים ועסקיים, פיקדונות ארוכים מגופים פיננסיים וכן, הנפקות איגרות חוב וכתבי התחייבות. הבנק מייחס חשיבות רבה לפיזור מקורות המימון ופועל באופן יזום לגיוס מקורות לטווחים ארוכים, בין השאר על ידי מגוון הפיקדונות הרחב המוצע לציבור הלקוחות על ידי הבנק, פיקדונות עם מאפיינים ייחודיים המאפשרים ללקוח ליהנות מריבית גבוהה יחסית בטווח הארוך ואופציות לנזילות במהלך התקופה. במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 המשיך הבנק בפעילותו לגיוון מקורות המימון והפחתת סיכון הריכוזיות. במהלך רבעון זה סיכון ריכוזיות מקורות המימון נותר נמוך. לפרטים נוספים בדבר מקורות המימון, ראה פרק התפתחויות במקורות המימון לעיל. לפרטים נוספים בדבר סיכון המימון ראה דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

יחס כיסוי הנזילות

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221 - "יחס כיסוי נזילות", הדרישה הרגולטורית המזערית הינה 100%. כחלק ממדיניות ניהול הסיכונים, דירקטוריון הבנק קבע כי תישמרנה כריות ביטחון נוספות מעבר ליחס המזערי הרגולטורי כך שיעד יחס כיסוי הנזילות של הבנק והקבוצה בשנת 2021 יעמוד על שיעור הגבוה ב-5% מהדרישה המזערית. היחס מנוהל ומדווח בסך כל המטבעות יחידיו ובמטבע חוץ בנפרד, הן ברמת הבנק והן על בסיס קבוצתי. היחס בתאגיד הבנקאי "סולו" והן היחס במאוחד מחושב יומית, ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות, בתקופת 90 הימים שקדמו לתאריך הדוח. הוראה זו הינה בנוסף לניהול סיכון הנזילות תחת מודלים פנימיים, כנדרש בהוראה 342. יחס כיסוי הנזילות הממוצע (מאוחד, כולל נתוני בנק אגוד) לרבעון השלישי של שנת 2021 הסתכם ב-126%. כאמור לעיל, במהלך תקופה זו, לא נרשמו חריגות ממגבלות יחס זה. ליום 30 בספטמבר 2021 הסתכמה יתרת שלושת קבוצות המפקידים הגדולות בקבוצת הבנק ב-12.1 מיליארדי שקלים חדשים. גיוס המקורות ומצב הנזילות בבנק - במהלך בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 חלה עלייה ביתרת פיקדונות הציבור עלתה מהיקף של 284.2 מיליארדי שקלים חדשים ביום 31 בדצמבר 2020, להיקף של 303.9 מיליארדי שקלים חדשים ביום 30 בספטמבר 2021, גידול של 6.9%. במגזר הלא צמוד, היקף פיקדונות הציבור במגזר זה הגיע לסך של 229.6 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של 5.3% לעומת סוף שנת 2020. במגזר צמוד המדד הסתכם היקף פיקדונות הציבור ל-21.3 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של 29.3% לעומת לסוף שנת 2020, ובמגזר מטבע חוץ עלה היקף פיקדונות הציבור ל-53.0 מיליארדי שקלים חדשים, עלייה של 6.7% לעומת סוף שנת 2020. לפרטים נוספים בדבר יחס כיסוי הנזילות ראה דוח הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכונים אחרים

סיכון ציות ורגולציה

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון הציות (Compliance Risk) הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את "הוראות הציות".

סיכון הציות כולל גם את סיכון ההוגנות (Conduct risk), וכן את סיכון חוצה גבולות וסיכון הלבנת הון ומימון טרור המוצגים בנפרד להלן.

מנהל סיכון הציות והרגולציה הוא מנהל החטיבה לבקרת סיכונים. קצין הציות הינו האחראי לניהול השוטף של הסיכון.

סיכון הציות נותר ללא שינוי במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 והוא מוגדר נמוך-בינוני.

הערכת הסיכון נובעת, בין היתר, מהמשך הטיפול בסיכונים שסווגו ברמות הגבוהות, שיפור הבקרה, קיום הדרכות, ויעול תהליכי העבודה בתחום, תוך שילוב שיפורים טכנולוגיים. ברבעון הנוכחי, הבנק פעל ליישם את ההוראות הרלוונטיות של הרגולטורים השונים. כמו כן, קיים הבנק בקרות שוטפות במטרה לנטר סיכונים ציות העלולים להתהוות בתקופה זו.

לבנק תוכניות אכיפה פנימית בדיני נירות ערך ובדיני התחרות הכלכלית.

לפרטים נוספים בדבר סיכון הציות והרגולציה ראה דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון חוצה גבולות

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון חוצה גבולות (Cross Border Risk) הוא הסיכון להפסד כספי (לרבות בשל הליכים משפטיים, קנסות או סנקציות על ידי רשויות חוק או גורמים אחרים בישראל ובמדינות זרות) ולפגיעה במוניטין, הנובעים מאי עמידה של הבנק בהוראות דין שמקורן במדינות אחרות, בין הוראות המחייבות את הבנק, ובין הוראות שאינן מחייבות אך אי קיומן עלול להסב לבנק נזקים, או מפעילות בחוץ לארץ של לקוחות הבנק בניגוד להוראות דין כלשהו.

סיכון חוצה הגבולות כולל גם, אך לא רק, סיכון לנזק, לרבות פגיעה במוניטין, בשל תביעות או הליכי אכיפה אחרים מצד רשויות במדינות זרות, בקשר עם דיני מס זרים החלים על לקוחות מסוימים של הבנק, חוקי איסור הלבנת הון ומימון טרור, סנקציות של גופים בינלאומיים ורשויות זרות, או דין אחר. סיכון חוצה הגבולות חל גם בשלוחות הבנק בחוץ לארץ; בפעילות עם לקוחות תושבי-חוץ.

סיכון חוצה הגבולות כולל גם את הסיכון הנובע מהחובות הנגזרות מדיני מס אמריקאים, החלים על פעילות קבוצת הבנק מחוץ לארצות הברית (FATCA - Foreign Account Tax Compliance Act, וכן QI - Qualified Intermediary). הסיכון נובע גם מהחובות הנגזרות מהתקן שפורסם על ידי ארגון ה-OECD (CRS - Common Reporting Standard).

תיאבון הסיכון של הבנק לסיכונים חוצי גבולות הינו אפסי.

סיכון חוצה הגבולות נותר ללא שינוי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 והוא מוגדר נמוך-בינוני. הבנק מנהל את הסיכון, על ידי עדכון נהלים, מיכון תהליכי עבודה, קיום הדרכות, פעילות תושבי חוץ בסניפים מתמחים, והגדרת שגרות עבודה בתהליכים הנדרשים לביצוע הדיווחים הן במסגרת ה-FATCA והן במסגרת ה-CRS. במהלך הרבעון ביצע הבנק דיווחים במסגרת ה-FATCA וה-CRS כנדרש.

בנוסף הבנק עוקב אחרי עדכוני רגולציה ממדינות הרלוונטיות לו ולשלוחותיו אחת לרבעון, ומיישם אותם במידה והם רלוונטיים לפעילותו.

לפרטים נוספים בדבר סיכון חוצה גבולות ראה דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון הלבנת הון ומימון טרור

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון הלבנת הון ומימון טרור הינו הסיכון להפסד כספי (לרבות בשל הליכים משפטיים, קנסות או סנקציות על ידי רשויות או גורמים אחרים בישראל ובמדינות זרות) ולפגיעה במוניטין, אשר עלולים להיגרם בשל הפרת הוראות הדין השונות הקשורות בחובות המוטלות על הבנק בקשר עם הלבנת הון ומימון טרור.

תיאבון הסיכון של הבנק בכל הקשור לסיכון הנובע מהלבנת הון ומימון טרור הינו אפסי.

סיכון הלבנת הון נותר ללא שינוי בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 והוא מוגדר נמוך-בינוני. הערכת הסיכון נובעת בין היתר, מהמשך ניהול ממוקד סיכון הבא לידי ביטוי בעדכון נהלים ותהליכי העבודה, לרבות מיכון תומך ויעול תהליכים, פעילות הדרכה והטמעה לצד בקרות ממוקדות סיכון בקו הראשון והשני, טיובי מסמכים וסיווגים וכן נקיטת פעולות אפקטיביות לצורך מניעת הישנות אירועים חריגים וכשלי ציות. מערכת מא"ה (מערכת איסור הלבנת הון) לאיתור פעילות בלתי רגילה ולדיווחים לרשות לאיסור הלבנת הון פועלת בצורה שוטפת בסניפים ומאפשרת בקרה הדוקה על הפעילות הבנקאית.

לפרטים נוספים בדבר סיכון הלבנת הון ומימון טרור ראה דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 בספטמבר 2021

סיכון מוניטין

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון המוניטין מופה על ידי הבנק כסיכון מהותי, שכן, מאירועי עבר ניתן ללמוד כי פגיעה במוניטין של גוף פיננסי עשויה להביא לאובדן ערך משמעותי. סיכון המוניטין הינו סיכון עצמאי, אך יכול בנוסף לנבוע מהתממשות סיכונים אחרים בבנק, כגון, התממשות אירוע סיכון תפעולי, אירוע סייבר או אחר. כמו כן, פגיעה במוניטין הבנק יכולה לגרום להתממשות של סיכונים אחרים, ובפרט, סיכון הנזילות, במסגרתו תהיה דרישה גוברת של לקוחות למשיכת פיקדונות.

בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 רמת סיכון המוניטין נותרה נמוכה. הבנק ממשיך ומנטר את השפעת משבר נגיף הקורונה ואת השפעת מיזוג בנק אגוד באופן שוטף. עד כה לא זוהתה השפעה מהותית על סיכון המוניטין של הבנק. לפרטים נוספים בדבר סיכון המוניטין ראה דוח הסיכונים לשנת 2020 באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון אסטרטגי-עסקי

תיאור הסיכון והתפתחותו

סיכון אסטרטגי-עסקי הינו סיכון בזמן אמת או פוטנציאל עתידי לפגיעה ברווחים, בהון או במוניטין הבנק, הנובע מהחלטות עסקיות שגויות, הטמעה לא נאותה של החלטות, או בהיערכות לא מספקת לשינויים בסביבה העסקית. קרי, הסיכון שהבנק בחר אסטרטגיה שגויה או שהוא לא יוכל לממש את התוכנית העסקית והאסטרטגית על פי התכנון. מהותיות הסיכון האסטרטגי-עסקי מחייבת את הבנק לנקוט אמצעים שיאפשרו את ניהול הסיכון, תוך נקיטת אמצעים להערכה ולזיהוי מקדים של אירועים, העלולים למנוע את יישום האסטרטגיה.

הבנק פועל במסגרת תוכנית אסטרטגית חמש שנתית, אשר האחרונה אושרה בדירקטוריון הבנק בחודש אפריל 2021 ועקרוניתה פורסמו לציבור. התוכנית האסטרטגית נבחנה ואתגרה על ידי בקרת סיכונים, בהיבטי המיקוד העסקי, פרופיל הסיכון והיתכנות המימוש. סטייה מהותית מאסטרטגיית הבנק מחייבת את אישור דירקטוריון הבנק. הסיכון מנטר באופן שוטף על ידי חטיבת סידע ודיווח כספי ומאוגר על ידי החטיבה לבקרת סיכונים. לפרטים בדבר התוכנית האסטרטגית ראה פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית לעיל.

לפרטים נוספים בדבר הסיכון האסטרטגי-עסקי, ראה דוח הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

לפרטים נוספים בדבר סיכונים סביבתיים ראה פרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2020.

מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP) ובהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים והנחיותיו.

בעיקר הנושאים, הוראות אלה מבוססות על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית. בנושאים הנוותרים, שהם פחות מהותיים, הוראות מבוססות על תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ועל כללי חשבונאות מקובלים בישראל (Israeli GAAP). כאשר תקני דיווח כספי בינלאומי (IFRS) מאפשרים מספר חלופות, או אינם כוללים התייחסות ספציפית למצב מסוים, נקבעו בהוראות אלה הנחיות יישום ספציפיות, המבוססות בעיקר על כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארצות הברית.

עיקרי המדיניות החשבונאית מפורטים בביאור 1 בדוחות הכספיים לשנת 2020.

יישום כללי החשבונאות על ידי הנהלה בעת עריכת הדוחות הכספיים כרוך לעיתים בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים ועל התוצאות העסקיות המדווחים במסגרת הדוחות הכספיים. חלק מההנחות, ההערכות והאומדנים הינם קריטיים למצב הכספי או לתוצאות הפעולות המשתקפות בדוחות הכספיים של הקבוצה, וזאת עקב מהותיות הנושא, מורכבות החישובים או מידת ההיתכנות של התממשות נושאים השרויים בחוסר ודאות.

לפרטים בדבר המדיניות החשבונאית בנושאים קריטיים, ראה פרק מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2020. לפרטים בדבר שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים בנושא הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בגין משבר הקורונה ראה פרק שינויים במדיניות חשבונאית קריטית ובאומדנים חשבונאיים קריטיים לעיל.

בקרות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים המבוססות על דרישות סעיפים 302 ו-404 של ה-Sarbanes-Oxley Act האמריקאי, חתמו המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה המצורפת לדוחות הכספיים בנושא "בקרות ונהלים לגבי הגילוי" (להלן: "הצהרה על הגילוי").

הצהרה על הגילוי כאמור, מתייחסת לבקרות ולנהלים אשר תוכננו להבטיח שמידע אשר נדרש הבנק לגלות בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים, נצבר, מעובד ומועבר להנהלת הבנק באופן המאפשר קבלת החלטות במועד המתאים, בהתייחס לדרישות הגילוי. כן מתייחסת ההצהרה, לקביעתה של בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי, ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו.

הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי

בהמשך להתאמת הבקרות והנהלים לגבי הגילוי הנוגעות לשינוי מבנה הדוחות הכספיים אשר בוצעו בשנת 2020, בוצעו בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2021 התאמות נוספות הנוגעות לדוחות כספיים רבעוניים. הנהלת הבנק, בשיתוף עם המנהל הכללי והחשבונאי הראשי של הבנק, העריכו ליום 30 בספטמבר 2021 את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, המנהל הכללי של הבנק והחשבונאי הראשי הסיקו כי לתום התקופה שהסתיימה ביום 30 בספטמבר 2021, הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון השלישי של שנת 2021 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי, אשר השפיע באופן מהותי או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי.

משה לארי

מנהל כללי

משה ידמן

יושב ראש הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים:
רמת גן, י"א בכסלו התשפ"ב
15 בנובמבר 2021